

Analiza działalności Wigierskiego Parku Narodowego w roku 2004

KRZYWE 2005

Spis treści

1. WSTĘP	4
1.1. Powierzchnia Parku	4
1.2. Wykupy gruntów i budynków	5
1.3. Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego	6
1.4. Plany zagospodarowania przestrzennego	7
1.5. Kronika Parku	8
1.6. Łączność	8
1.7. Przejmowanie nieruchomości Skarbu Państwa	9
2. ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	10
3. ANALIZA I OCENA WYPEŁNIENIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	11
3.1. Ochrona ekosystemów leśnych	11
3.1.1. Ochrona lasu	11
3.1.2. Hodowla lasu	14
3.1.3. Pozyskanie i sprzedaż drewna	17
3.1.4. Ochrona przeciwpożarowa	20
3.2. Ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych	22
3.3. Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie	23
3.4. Krajowy Program Rolnośrodowiskowy	24
3.5. Ochrona ekosystemów wodnych	24
3.6. Ochrona gatunków roślin i zwierząt	28
3.7. Natura 2000	34
3.8. Działalność naukowa	34
3.9. Działalność edukacyjna	36
3.10. Turystyka	45
3.11. Monitoring środowiska i przyrody	51
3.12. Współpraca z zagranicą	53
3.11. Zagospodarowanie przestrzenne	54

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

3.12. Ochrona wartości kulturowych.....	55
3.13. Procesy integracji społecznej	56
3.14. Ochrona przed szkodnictwem	58
3.15. Infrastruktura gospodarcza	60
4. INFORMATYKA	61
5. ANALIZA STANU BHP	63
6. RADA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO	66
7. KONTROLE ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE	67
8. Wnioski do działalności na 2004 rok	69
ZAŁĄCZNIKI.....	70

1. WSTĘP

1.1. Powierzchnia Parku

Dorota Zaborowska

W 2004 r. kontynuowano prace zmierzające do dostosowania bazy danych stanu posiadania WPN do Ewidencji Gruntów i Budynków w poszczególnych starostwach powiatowych, na terenie których leży park. Dotychczas WPN korzystał wyłącznie z danych powierzchniowych opracowanych przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, których podstawowym źródłem była Ewidencja Gruntów, lecz nie zostały one ostatecznie z nią uzgodnione. Zgodnie z wymogami ustaw o podatku rolnym, o podatku leśnym, o podatkach i opłatach lokalnych oraz sprawozdawczością GUS, podawana powierzchnia gruntów powinna być zgodna z Powszechną Ewidencją Gruntów. Po wprowadzeniu do bazy danych poszczególnych działek będących w zarządzie WPN-u na podstawie wypisów z Ewidencji Gruntów oraz gruntów obcych w granicach parku okazało się, że jego powierzchnia wynosi 14.986,20 ha i nie jest zgodna z podaną w Rozporządzeniu Rady Ministrów, z dnia 6 marca 1997 r., w sprawie Wigierskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 24 poz. 124) – 15.085,49 ha. Różnica 99,29 ha wynika przede wszystkim z różnicy powierzchni wód, głównie jeziora Wigry, którą dotychczas podawano na podstawie danych BULiGL, według których wynosiła 2.199,49 ha. Równocześnie w rocznikach statystycznych podawano powierzchnię 21,9 km², na podstawie danych podawanych przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, a sporządzonych przez Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie według pomiarów batymetrycznych. Zgodnie z wypisami z Rejestru Ewidencji Gruntów ze Starostwa Powiatowego w Augustowie i Suwałkach powierzchnia jeziora Wigry wynosi 2.098,66 ha, na którą składają się działki:

- nr 200 w obrębie Magdalenowo i Wigry, gm. Suwałki o pow. 1708,8300 ha;
- nr 236 w obrębie Bryzgiel, gm. Nowinka o pow. 389,8300 ha.

Po wprowadzeniu danych powstały również różnice w powierzchni poszczególnych kategorii gruntów, które nie mają znaczącego wpływu na powierzchnię ogólną.

Powierzchnia gruntów Skarbu Państwa w granicach parku obejmuje 12.313,39 ha.

Wokół parku utworzona jest strefa ochronna, zwana otuliną, o powierzchni 11.283,81 ha. Park wykonuje swoje zadania statutowe w oparciu o podział organizacyjny wprowadzony w 1996 roku, według którego park dzieli się na dwa leśne obręby ochronne: Obręb Ochronny Wigry o powierzchni 4639,17 ha, Obręb Ochronny Maćkowa Ruda o powierzchni 4949,25 ha, oraz Wydzielony Wodny Obwód Ochronny Wigry o pow. 2694,96 ha.

W Obrębie Ochronnym Wigry funkcjonuje 5 obwodów ochronnych:

1. Obwód Ochronny Lipniak - o pow. 919,50 ha
2. Obwód Ochronny Krzywe - o pow. 974,25 ha
3. Obwód Ochronny Leszczewek - o pow. 866,64 ha
4. Obwód Ochronny Gawarzec - o pow. 903,55 ha
5. Obwód Ochronny Słupie - o pow. 975,23 ha

Obręb Ochronny Maćkowa Ruda składa się także z 5 obwodów ochronnych:

1. Obwód Ochronny Powały - o pow. 597,37 ha
2. Obwód Ochronny Krusznik - o pow. 1094,44 ha
3. Obwód Ochronny Lipowe - o pow. 1011,72 ha

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

4. Obwód Ochronny Mikołajewo - o pow. 1117,11 ha
5. Obwód Ochronny Wysoki Most- o pow. 1128,61 ha

Powierzchnię obrębów leśnych i obwodów ochronnych podano na podstawie danych BULiGL z uwzględnieniem gruntów wykupionych od 1996 r. i w tym miejscu zgodną z ogólną powierzchnią parku. Powierzchnia Wydzielonego Wodnego Obwodu Ochronnego Wigry została podana zgodnie z Ewidencją Gruntów , w jej skład wchodzi następujące jeziora:

1. Wigry - 2098,66 ha
2. Pierty - 233,28 ha
3. Białe - 101,50 ha
4. Długie - 80,38 ha
5. Krusznik - 26,71 ha
6. Muliczne - 25,64 ha
7. Leszczewek - 21,85 ha
8. Mulaczysko - 18,19 ha
9. Omułówek - 17,80 ha
10. Postaw - 15,77 ha
11. Okrągłe - 14,39 ha
12. Suchar Wielki - 10,48 ha
13. Królówek - 10,07 ha
14. Czarne k. Bryzgly - 6,38 ha
15. Białe k. Piert - 6,07 ha
16. Klonek - 5,02 ha
17. Czarne k/ Gawrych Rudy - 2,77 ha.

Stan prawny gruntów

Nieruchomości Skarbu Państwa o powierzchni 7.758,42 ha (63%) posiadają założone księgi wieczyste. W 2004 r. uregulowano stan prawny gruntów o powierzchni 29,04 ha, na które składają się:

- grunty rolno-leśne o pow. 3,88 ha oraz pod wodami płynącymi (Jez. Samle) o pow. 3,21 ha w obrębie ewidencyjnym Nowa Wieś, gm. Suwałki;
- grunty leśne o pow. 2,41 ha w obrębie Gawrych Ruda, gmina Suwałki;
- grunty leśne o pow. 1,64 ha w obrębie Wiatrołuża, gm. Suwałki;
- grunty pod wodami płynącymi (rz. Piertanka) w obrębie Tartak, gm. Suwałki;
- grunty rolne o pow. 17,16 ha w obrębie Leszczewo, gm. Suwałki.

1.2. Wykupy gruntów i budynków

Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

W 2004 roku Wigierski Park Narodowy nie dokonywał wykupu gruntów i budynków. Od 1 maja 2004 r. z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody na podstawie art. 10 ust. 5 Dyrektorowi Wigierskiego Parku Narodowego działającemu w imieniu Skarbu Państwa przysługuje prawo pierwokupu nieruchomości położonych w granicach parku. W 2004 r. wpłynęły do WPN-u trzy zawiadomienia z kancelarii notarialnych, dotyczące zawarcia warunkowych umów sprzedaży gruntów, położonych w Gawrych Rudzie i Starym Folwarku. W przypadku gruntów w Starym Folwarku park nie był zainteresowany wykupem, ponieważ stanowiły one działki budowlane w granicach zabudowy wsi. Natomiast wykupienie gruntów o pow. 1,61 ha w Gawrych Rudzie jest szczególnie ważne ze względu na ich położenie pomiędzy jeziorami Wigry i Długie. Jest to miejsce cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, a jednocześnie atrakcyjne i zagrożone nadmiernymi inwestycjami kolidującymi z ochroną przyrody. Park wystąpił do Ministra Środowiska z wnioskiem o przyznanie środków w wysokości 300.000 złotych na wykup tej nieruchomości, jednak z braku środków wniosek został załatwiony odmownie. Termin 30 dni, w którym park musi wypowiedzieć się w sprawie skorzystania z prawa pierwokupu, jest zbyt krótki, aby można było pozyskać fundusze z dotacji NFOŚiGW lub EkoFunduszu. Grunty prywatnej własności w granicach parku zajmują powierzchnię 2672,81 ha. Są to grunty o wysokich walorach krajobrazowych i dużej różnorodności biologicznej, na których realizowane jest w większości tradycyjne, ekstensywne rolnictwo. Część z nich (około 250 ha), posiada bardzo wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe. Są to:

- łąki nad rzeką Wiatrołużą i Maniówką,
- łąki na gruntach wsi Cimochovizna,
- kompleks torfowiskowy w Rosochatym Rogu,
- pas podmokłych łąk pomiędzy jez. Wigry i Mulaczysko (Jurkowy Róg),
- kompleks torfowiskowy nad jez. Widne,
- torfowiska pomiędzy jez. Wigry a północnym brzegiem jez. Czarne,
- wyspy na jeziorze Wigry.

Z wymienionych gruntów bardzo pilnie należałoby wykupić łąki nad Wiatrołużą i Maniówką oraz łąki położone na gruntach wsi Cimochovizna. Znajdują się tam stanowiska roślin o statusie gatunków wymierających i narażonych na wyginięcie oraz rzadko występujących. Łąki ulegają stopniowemu zarastaniu, ze względu na zaprzestanie ich koszenia i wypasu, co spowoduje wyeliminowanie cennych gatunków roślin. Pozostałe z wymienionych gruntów można określić jako pilne do wykupu.

1.3. Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego

Jarosław Borejszo

Przez cały rok trwały prace nad projektami załączników do nowego rozporządzenia Ministra Środowiska, w sprawie ustanowienia planu ochrony Wigierskiego Parku Narodowego. Równocześnie rozpoczęto procedurę opiniowania projektu planu przez samorządy lokalne.

W dniu 9 lutego 2004 roku odbyło się posiedzenie Rady Wigierskiego Parku Narodowego, w trakcie którego Rada powołała komisję, której zadaniem było ustalenie zapisów projektu planu ochrony WPN-u, dotyczących ustaleń do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin. Komisja odbyła 2 spotkania w dniach 9 oraz 27 lutego 2004 roku. Zespół zajmował się tylko zagadnieniami dotyczącymi gruntów prywatnych, ponieważ dnia 22 stycznia 2004 roku Wójt Gminy Suwałki (występujący w imieniu samorządów, na terenie których położony jest WPN) wystosował pismo, w którym stwierdził, że samorządy nie wnoszą uwag do rozdziałów projektu planu ochrony dotyczących gruntów Skarbu Państwa.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

W dniu 19 maja 2004 roku WPN wystąpił do Rad Gmin Suwałki, Krasnopol, Nowinka i Giby z prośbą o zaopiniowanie i uzgodnienie projektu planu ochrony zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody (ustawa z dnia 16.04.2004 roku, Dz.U. nr 92, poz. 880). W dniu 16.06.2004 roku wpłynęło pismo Przewodniczącego Rady Gminy Nowinka informujące, że Rada Gminy Nowinka postanowiła negatywnie zaopiniować projekt planu ochrony WPN-u w części dotyczącej nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa oraz nie uzgodnić w odniesieniu do nieruchomości nie będących własnością Skarbu Państwa. Pomimo trzykrotnych próśb park nie otrzymał ani uzasadnienia takiej decyzji ani tekstu uchwały w sprawie planu ochrony WPN-u.

W dniu 28.06.2004 roku podjęta została uchwała nr XXII/85/04 Rady Gminy Giby, która zaopiniowała pozytywnie projekt planu ochrony WPN-u.

Podejmowane były próby dyskusji z pozostałymi samorządami. Rady Gmin Suwałki i Krasnopol nie podjęły stosownych uchwał, co zgodnie z obowiązującymi przepisami oznacza, że jeżeli nie zgłosili uwag w ciągu 30 dni to plan został uzgodniony.

Jesienią 2004 roku prace nad planami ochrony wszystkich parków narodowych zostały wstrzymane przez Ministerstwo Środowiska do czasu wejścia w życie nowego *rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sporządzania i zmiany planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody*.

W 2004 roku podstawą działalności ochronnej parku były roczne zadania ochronne zatwierdzone przez Ministra Środowiska rozporządzeniem z dnia 26 listopada 2003 roku (Dz. U. nr 214, poz. 2113).

1.4. Plany zagospodarowania przestrzennego

Janina Kamińska

Problemy zagospodarowania przestrzennego wynikające z braku planu ochrony i braku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin

Utrata mocy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin w 2003 roku spowodowała presję urbanizacyjną, skierowaną na tereny rolne dotychczas chronione przed zabudową zapisami planów. Wigierski Park Narodowy jest w wyjątkowo trudnej sytuacji ponieważ prawie 2500 ha gruntów położonych w granicach parku stanowi własność prywatną. Istnieją duże naciski na zabudowanie atrakcyjnych krajobrazowo gruntów niepaństwowych. Po wejściu w życie nowej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym park przedstawia swoje opinie dotyczące zagospodarowania terenu a szczególnie zabudowy w formie zaskarżalnego postanowienia. Z obowiązujących obecnie przepisów wynika, iż dyrektor parku narodowego może wypowiadać się na temat inwestycji wprowadzanych na obszarze parku jedynie na etapie planistycznym (uzgadnianie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) i decyzji o warunkach zabudowy lub lokalizacji celu publicznego. Natomiast dyrektor nie jest stroną postępowania przy zatwierdzaniu form architektonicznych nowopowstających obiektów.

Dodatkowo w dniu 1 maja 2004 roku weszła w życie nowa ustawa o ochronie przyrody, która rozszerzyła możliwości inwestowania na terenie parku narodowego. Do dnia wejścia w życie nowej ustawy (z dnia 16 kwietnia 2004 roku) na terenie parku obowiązywał zakaz zabudowy terenów, jeżeli nie dotyczył zabudowy związanej z prowadzeniem gospodarstwa rolnego lub leśnego. Nowa ustawa zabrania budowy lub rozbudowy obiektów z wyjątkiem urządzeń służących celom parku i obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne i fizyczne. Zapis ten spowodował, że na terenie parku narodowego można zbudować w zasadzie wszystko a jedynym ograniczeniem jest zachowanie charakterystycznych cech krajobrazu. Pojęcie

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

“charakterystyczne cechy krajobrazu” nie jest zupełnie precyzyjne i należy do pojęć “niedookreślonych”, których w prawie jest bardzo wiele. Dookreślenie może następować w trybie orzecznictwa sądowego przy wsparciu nauki (nauki prawa i nauk przyrodniczych). Ochrona charakterystycznych cech krajobrazu jest niewystarczającym argumentem, do ograniczania zabudowy parku narodowego w procesach administracyjnych. Dla terenów Wigierskiego Parku Narodowego mamy już pierwsze wyroki sądu administracyjnego dotyczące inwestycji realizowanych na terenie WPN (wyrok WSA w Białymstoku Wydział II z dnia 16 grudnia 2004 roku, sygn. akt IISA/Bk 702/04 - zabudowa trzech działek na skarpie, nad jeziorem Wigry, we wsi Bryzgiel)). Interpretacja sądowa ochrony charakterystycznych cech krajobrazu jest taka, że nie można mówić o ochronie krajobrazu na etapie decyzji o warunkach zabudowy. Może być to realizowane w kolejnym postępowaniu, na etapie wydawania decyzji pozwolenie na budowę, gdy inwestor przedłoży projekt budowlany składający się z części architektonicznej i z planu zagospodarowania działki. Dopiero wtedy będzie istniała możliwość zbadania czy dana inwestycja spowoduje naruszenie walorów i degradację krajobrazu. W rozstrzygnięciu sądu nie wzięta została pod rozwagę kwestia odmowy ustalenia warunków zabudowy w okolicznościach takich, gdzie już wprowadzenie jakiegokolwiek zabudowy (niezależnie od architektury przewidzianych do realizacji budynków i niezależnie od zagospodarowania działki) jest degradacją krajobrazu. Dodatkowo park pozbawiony jest możliwości wyrażenia swego stanowiska i uzgodnienia form architektury inwestycji, którą na mocy decyzji o warunkach zabudowy można już realizować, ponieważ dyrektor nie jest stroną przy wydawaniu przez Starostę pozwolenia na budowę.

Plany zagospodarowania przestrzennego w gminach

W 2004 roku do sporządzenia planów zagospodarowania przestrzennego przystąpiła gmina Giby a gmina Suwałki rozpoczęła prace nad planami miejscowymi dotyczącymi miejscowości Krzywe, Stary Folwark i Gawrych Ruda. W gminie Suwałki przystąpiono do sporządzenia aktualizacji “Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”, również w gminie Nowinka przystąpiono do wykonania “Studium uwarunkowań (...)”. Po sporządzeniu “Studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” gminy przystąpią do wykonywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1.5. Kronika Parku

Anna Krzysztofiak

Kronika Wigierskiego Parku Narodowego prowadzona jest na bieżąco. Ostatni tom dotyczy roku 2003 i obejmuje 27 stron tekstu oraz 39 zdjęcia. Obecnie opracowywane są dane dotyczące roku 2004. Kronika jest wyłożona do wglądu w sekretariacie WPN.

1.6. Łączność

Piotr Pieczyński

Od stycznia 2004 roku, zgodnie z pozwoleniem radiowym Prezesa Urzędu Regulacji Telekomunikacji i Poczty, Wigierski Park Narodowy wykorzystywał dwa kanały: 48.300 i 160.550 MHz. Organizacja sieci radiokomunikacji ruchomej lądowej w roku 2004 była następująca:

a) stacje radiowe:

- główna stacja bazowa (GSB - Dyrekcja WPN),
- stacje przekaźnikowe (Krzywe, Królówek, Lipowe),
- lokalne stacje bazowe (LSB) w leśniczówkach i niektórych osadach pracowników służby parku,
- radiotelefony przewoźne,

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

- radiotelefony nasobne;

b) kanały radiowe:

- kanał 1 – roboczy: łączność bezpośrednia dla wszystkich radiotelefonów w sieci pozostających w zasięgu
- kanał 2 i 3 – łączność z GSB poprzez stacje przekaźnikowe w sytuacji braku łączności na kanale 1,
- kanał 3, 4, 5 – łączność ze strażą pożarną, kanały wykorzystywane wyłącznie przez punkt alarmowo dyspozycyjny WPN i służbę ochrony przeciwpożarowej parku;

c) sprzęt radiokomunikacyjny: radiotelefony Motorola P200, GP340, M216, Yaesu FTL-1011.

1.7. Przejmowanie nieruchomości Skarbu Państwa

Dorota Zaborowska

W 2004 r. nie przejmowano nieruchomości Skarbu Państwa.

2. ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

Jarosław Borejszo

W 2004 roku w WPN zidentyfikowano następujące zagrożenia wypełniania podstawowych funkcji parku:

Lp.	Identyfikacja i opis zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji zagrożeń
1	Zmiany powierzchni ziemi spowodowane budową sieci wodno-kanalizacyjnych.	Rekultywacja powierzchni ziemi (zasypanie wykopów i wyrównanie).
2	Niezgodność z siedliskiem składu gatunkowego drzewostanów. Uproszczona struktura przestrzenna i wiekowa drzewostanów.	Kształtowanie struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów. Przygotowanie gleby pod odnowienia. Sadzenie gatunków zgodnych z siedliskiem. Pielęgnacja upraw leśnych.
3	Zagrożenie drzewostanów ze strony owadów.	Poszukiwania owadów w glebie. Wykładanie pułapek na owady. Korowanie surowca drzewnego. Pocięcie na kawałki (zrębkowanie) gałęzi. Usuwanie drzew opianowanych przez owady zagrażających trwałości drzewostanów.
4	Zagrożenie drzewostanów sosnowych na gruntach porolnych, przez grzyby chorobotwórcze.	Zwalczanie huby korzeniowej przez zabezpieczanie pniaków preparatem biologicznym.
5	Szkody wyrządzone w drzewostanach przez duże zwierzęta roślinożerne.	Zabezpieczanie mechaniczne i środkami zapachowymi (repelentami) upraw leśnych. Wykonanie nowych i naprawa starych ogrodzeń. Redukcja liczby jeleni i saren. Zwiększenie bazy żerowej zwierząt przez uprawę poletek żerowych.
6	Uszkodzenia w drzewostanach w wyniku działania wiatru, śniegu i lodu.	Usuwanie części drzew połamanych i wyrwanych, których pozostawienie groziłoby zasiedleniem przez owady zagrażające trwałości drzewostanów.
7	Deficyt rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych.	Pozostawienie zamierających i martwych drzew lub ich części, które nie niosą ryzyka zasiedlenia przez owady zagrażające trwałości drzewostanów
8	Zagrożenie pożarowe lasów.	Wykonanie pasów przeciwpożarowych, utrzymanie dróg umożliwiających dojazd do pożarów.
9	Pojawianie się niepożądanych gatunków roślin zielnych, drzew i krzewów (sukcesja) w łądowych ekosystemach nieleśnych.	Koszenie łąk i usuwanie drzew i krzewów w celu zachowania nieleśnych zbiorowisk roślinnych.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

10	Spadek różnorodności gatunkowej ryb w ekosystemach wodnych parku.	Zarybianie wód gatunkami ryb zagrożonych wyginięciem: sielawą, sieją szczupakiem, trocią jeziorową, sumem, linem. Odłowy tarlaków. Odłowy regulacyjne.
11	Pogarszanie warunków sanitarnych i tlenowych w strefie trzcinowisk jeziora Wigry, spowodowane akumulacją materii organicznej pochodzącej z rozkładu roślinności wynurzonej oraz osiadania glonów nitkowatych.	Zimowe koszenie roślinności wynurzonej.
12	Zagrożenie rodzimej flory parku, spowodowane występowaniem barszczu Sosnowskiego.	Zapobieganie przed rozsiewaniem nasion i niszczenie roślin po owocowaniu.
13	Zagrożenie populacji storczyków: miodokwiata krzyżowego i kukuczki kapturkowej (poza granicami parku).	Przenoszenie osobników na nowe stanowiska ze stanowisk poza parkiem (dolina Rospudy) na teren parku.
14	Zagrożenie populacji gadów.	Budowa w terenie schronień w postaci kamienisk.
15	Zagrożenie miejsc rozrodu płazów (głównie rzekotki drzewnej i kumaka nizinnego) spowodowane zbyt wczesnym wysychaniem zbiorników wodnych.	Odtwarzanie i pogłębienie naturalnych zbiorników wodnych.
16	Spadek liczebności populacji ptaków, spowodowany niedostatkami liczby naturalnych miejsc do gniazdowania.	Rozmieszczenie w terenie budek lęgowych. Pozostawienie drzew dziuplastych.
17	Wypadki i zranienia zwierząt dziko żyjących.	Hodowla i leczenie rannych zwierząt w wolerze zlokalizowanej w Maćkowej Rudzie.
18	Zagrożenie populacji motyla mszarnika jutta, występującego na jednym stanowisku w Polsce.	Przenoszenie motyli na nowe stanowiska.
19	Niszczenie kapliczek nadrzecznych.	Wykonanie nowych oraz renowacja istniejących kapliczek nadrzecznych.
20	Dewastacja obiektów zabytkowych.	Rewaloryzacja mogiły żołnierzy z pierwszej wojny światowej.
21	Dewastacja urządzeń turystycznych.	Remonty istniejących urządzeń turystycznych.

3. ANALIZA I OCENA WYPEŁNIENIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

3.1. Ochrona ekosystemów leśnych

3.1.1. Ochrona lasu

Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

W ramach ograniczania zagrożeń ze strony owadów – patogenów pierwotnych w 2004 roku przeprowadzono prognozowanie ich występowania. Wykonano:

- obserwacje intensywności lotów brudnicy mniszki. Polegały one na próbnym odłowach brudnicy mniszki w 53 szt. pułapek feromonowych, w których zastosowano feromon o nazwie Lymodor;
- jesienne poszukiwania szkodników sosny zimujących w glebie. Były to próbne poszukiwania owadów w ściółce. Zebrano materiał ze 150 powierzchni próbnych w stałych partiach kontrolnych.

Likwidację zagrożeń ze strony owadów – patogenów wtórnych realizowano poprzez ograniczanie i prognozowanie ich występowania. W celu ograniczenia występowania korników przeprowadzono następujące zabiegi:

- wykładano drzewa pułapkowe, tzw. pułapki klasyczne - 15 sztuk. Wykorzystano w tym celu głównie wiatrołomy i wywroty oraz drzewa uszkodzone;
- wykładano pułapki feromonowe - 268 sztuk. Zastosowano pułapki lejkowe - IBL3, ekranowe - IBL2Bis, rury Bohregarda, pułapki Theysohna. Do zwabienia chrząszczy wykorzystano feromon Ipsodor;
- wyszukiwano drzewa trocinkowe od początku maja do końca sierpnia, zasiedlone przez kornika drukarza oraz przez inne owady. W wyniku tych czynności pozyskano 9330 m³ drewna świerkowego z drzew zasiedlonych przez owady, głównie przez kornika drukarza. Prowadzono także systematyczną kontrolę i czyszczenie wyłożonych pułapek. Zajmowało się tym 10 osób, które przepracowały łącznie 6380 godzin;
- korowano zasiedlony surowiec drzewny, w ilości 281,3 m³;
- zrębkowano gałęzie po usuniętych świerkach - 794 rbh. Park dysponuje trzema rębakami, które są wykorzystywane do zrębkowania wszystkich pozostałości po zabiegach ochronnych, rozdrobniony materiał w całości pozostaje w lesie.

W celu ograniczenia występowania huby korzeniowej w drzewostanach na gruntach polnych wykonano smarowanie 1500 sztuk pni po wyciętych drzewach preparatem biologicznym PG. Zakres wymienionych czynności od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

W dalszym ciągu była utrzymywana ścisła współpraca z Zespołem Ochrony Lasu w Olsztynie, w zakresie oceny zagrożenia lasów WPN na podstawie przesłanych materiałów, tj:

- wykazów posuszu oraz złomów i wywrotów pozyskanych i pozostawionych – stan na 30.09.2004 r.;
- wyników i materiałów z próbnym poszukiwaniem szkodników sosny – nie stwierdzono zagrożenia, poinformowano jednak, że na terenie O.O. Wysoki Most poproch cetyniak wystąpił w stopniu ostrzegawczym, a na terenie Puszczy Augustowskiej w Nadleśnictwie Pomorze wystąpiło zagrożenie ze strony tego owada, zalecono prowadzenie obserwacji drzewostanów w czerwcu (rójka motyli) i miesiącach letnich (żer gąsienic);
- wyników odłowów brudnicy mniszki na pułapki feromonowe - nie stwierdzono zagrożenia;
- kwestionariusza występowania abiotycznych czynników szkodotwórczych

W czerwcu 2004 r. pracownicy ZOL-u w Olsztynie przeprowadzili lustrację terenową w celu oceny stanu sanitarnego drzewostanów WPN-u, który określono jako dobry i będący pod bieżącą kontrolą służb terenowych.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Następnym ważnym elementem ochrony lasu było w 2004 roku ograniczanie szkód wyrządzanych w drzewostanach przez duże ssaki roślinożerne. Zadanie to realizowano zabezpieczając uprawy przed szkodami, zwiększając bazę żerową zwierzyny oraz prowadząc jej redukcję. W tym celu wykonano:

- mechaniczne zabezpieczanie upraw na powierzchni ok. 29 ha. Zastosowano osłony indywidualne, zakładane na dęby i inne gatunki liściaste – 3,25 tys. szt., zakładano osłonki spiralne i kolce (na świerki i sosny) – 33,0 tys. szt. oraz zdjęto 33,0 tys. osłonek. Systematycznie naprawiono uszkodzone osłony indywidualne – 4 tys. szt.;
- zabezpieczanie upraw repelentem o nazwie Cervacol na powierzchni 91,30 ha. Ochronę stosowano tylko na części sadzonek, zapewniając utrzymanie bazy żerowej zwierząt. Na 1 ha powierzchni smarowano ok. 1,5-2 tys. sadzonek;
- wykonano nowe ogrodzenia siatką o wys. 2 m – 2.300 mb, na pow. 4,70 ha upraw. Naprawiano także stare ogrodzenia (294 rbh);
- uprawiano 6,04 ha poletek zaporowych (owies, żyto z wyką, proso). Poletka wykorzystano w celu zatrzymania zwierzyny w okresie nasilonych szkód w uprawach rolnych.

W 2004 r. zakup materiałów oraz koszty usług w zakresie zabezpieczenia upraw przed zwierzyną zostały sfinansowane ze środków EkoFunduszu w ramach przedsięwzięcia “Przebudowa drzewostanów WPN-u”, natomiast pozostałe koszty z zakresu ochrony lasu były dotowane przez NFOŚiGW.

Redukcja zwierząt podlegających regulacji ilościowej

Podobnie jak w latach poprzednich, w roku 2004 obowiązywały zasady i wytyczne w sprawie redukcji niektórych gatunków fauny na terenie Wigierskiego Parku Narodowego, określone w zarządzeniu nr 29 Dyrektora Parku z 1995 roku.

W związku z potrzebą ochrony upraw, młodników i naturalnych odnowień przed zgryzaniem oraz ograniczeniem szkód w uprawach rolnych wyrządzanych przez zwierzynę, zgodnie z wymienionym zarządzeniem oraz *Zasadami gospodarowania populacją jeleniowatych na terenie Puszczy Augustowskiej*, zaplanowano na rok 2004 redukcję populacji zwierzyny grubej na terenie Wigierskiego Parku Narodowego w ilości 96 szt., w tym 26 jeleni, 20 saren i 50 dzików. Zredukowano łącznie 46 szt., co stanowi 48 % założonego planu, w tym jelenie – 13 szt. (50 %), sarny – 8 szt. oraz 5 sztuk padłych na skutek zagryzienia przez wilki i psy (65%) i dziki 24 szt. (48%). Obliczone teoretycznie plany nie zostały wykonane, ponieważ skala oddziaływania zwierzyny na ekosystemy leśne została uznana za nie budzącą obaw o kondycję tych ekosystemów. Również szkody w uprawach rolnych utrzymywały się na średnim poziomie.

W lutym przeprowadzono inwentaryzację zwierzyny metodą pędzeń. Akcję inwentaryzacji zwierzyny przeprowadzono na terenie całej Puszczy Augustowskiej w tym samym czasie. Na terenie parku liczono zwierzynę w 3-ch miotach w Obwodach Ochronnych: Lipowe, Mikołajewo i Słupie o łącznej powierzchni 659 ha. Wyniki inwentaryzacji zwierzyny zostały przeanalizowane na spotkaniu w Nadleśnictwie Augustów dla całego rejonu Puszczy Augustowskiej, określono stany liczebne dla poszczególnych gatunków oraz rozmiar pozyskania (przedstawiono je w załączniku nr 11c).

Jak co roku, od kwietnia do września, komisja składająca się z pracowników terenowych parku szacowała szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w uprawach i płonach rolnych. Powierzchnia zredukowana szkód 27,03 ha wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego, a w porównaniu do lat 2000 – 2001 (pow. 30 ha), jest na podobnym poziomie. Łączna kwota odszkodowań wyniosła 28.095 zł (plan – 30.000 zł). Największe szkody wyrządziły jelenie i dziki w uprawach zbóż (15,50 ha pow. zred.) oraz dziki na łąkach i pastwiskach (8,42 ha pow. zred.). Powierzchnia zredukowana uszkodzonych upraw ziemniaków wynosiła 2,94 ha.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

W maju oszacowano szkody wyrządzone przez zwierzynę w uprawach i młodnikach. Łącznie uszkodzenia wystąpiły na pow. 94,93 ha, w tym w uprawach na pow. 80,39 ha, a w młodnikach na pow. 14,54 ha. Rozmiar tych szkód od kilku lat utrzymuje się na stałym poziomie.

3.1.2. Hodowla lasu

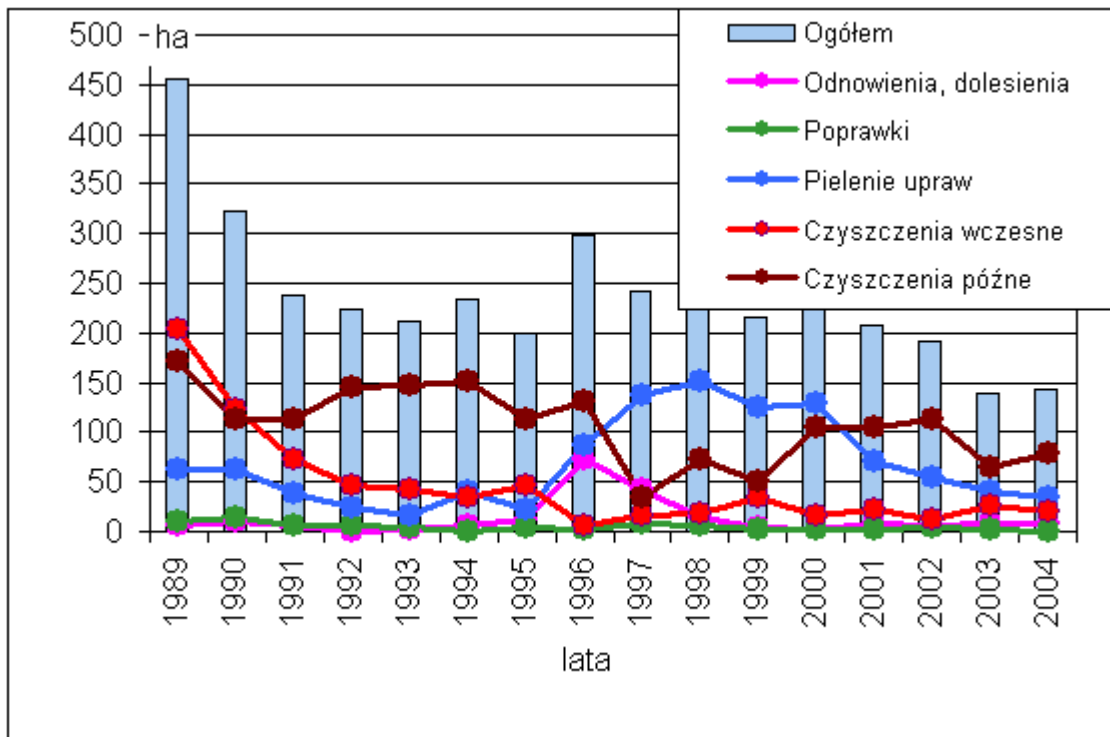
Piotr Pieczyński

W roku 2004 wykonano następujące zabiegi ochronne z zakresu hodowli lasu (zał. nr 8):

- odnowienia, dolesienia luk i przerzedzeń : 8,2 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- poprawki i uzupełnienia : 0,86 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- wprowadzenie podszytów : 0,50 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- wyprzedzające przygotowanie gleby pod odnowienia w roku 2004 : 3,15 - 100 % powierzchni planowanej,
- pielęgnowanie gleby, niszczenie chwastów na uprawach : 35,28 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- czyszczenia wczesne : 20,19 ha - 100 % powierzchni planowanej
- czyszczenia późne : 79,51 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- melioracyjne przygotowanie powierzchni pod odnowienia : 3,55 ha - 100 % powierzchni planowanej.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Rysunek 1 Analiza wykonania głównych prac z zakresu hodowli lasu w latach 1989 – 2004 (w ha)

Tabela 1. Wykorzystanie materiału sadzeniowego w 2004 roku

Gatunek	Liczba w tys. sztuk
So 2/0	0,25
Św 3/0	15,61
Dbsz 2/0	25,85
Lp 3/0	10,01
Gb 3/0	5,15
Kl 2/0	3,83
Brz 2/0	0,20
tarnina 1/2	0,10
kruszyna 1/2	0,10
So 2/0	0,25
Św 3/0	15,61

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 2. Wykorzystanie materiału sadzeniowego latach 1994 - 2004

Rok	Odnowienia, poprawki i uzupełnienia, dolesienia [ha]	Liczba sadzonek [tys. sztuk]
1994	14,5	42
1995	18,5	105
1996	73	477
1997	51,4	356
1998	21,6	137
1999	7	47
2000	5,4	32
2001	10,6	70
2002	10,4	57
2003	9,7	63
2004	9,1	61

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 3. Zestawienie zbioru nasion w roku 2004 [kg]

Obwód Ochronny	Db	Kl	Lp	Gb	Kalina	Głóg	Trzm	Bez	Obwód Ochronny	Db
Lipniak							2		Lipniak	
Krzywe		3					0,5		Krzywe	
Leszczewek		5					0,7		Leszczewek	
Gawarzec		2					9,5		Gawarzec	
Słupie								9	Słupie	
Powały		12							Powały	
Krusznik									Krusznik	
Lipowe			4						Lipowe	
Mikołajewo			1	3,5					Mikołajewo	
Wysoki Most		5			9	1,2	4		Wysoki Most	
Razem		27	5	3,5	9	1,2	16,7	9	Razem	

Nasiona przekazano do szkółki Nadleśnictwa Suwałki, która wyprodukuje sadzonki na potrzeby WPN. Wszystkie prace z zakresu hodowli lasu, poza zbiorem nasion, finansowane były ze środków Fundacji EkoFundusz, w ramach projektu "Przebudowa drzewostanów WPN". Umowę dotacji na ten cel podpisano 12.12.2002 r. W grudniu 2004 roku zakończono przedsięwzięcie. Udział środków finansowych EkoFunduszu wyniósł 484672,03 zł. W 2004 roku dotacja wyniosła 187500 zł i pokryła 100 % kosztów zadań z hodowli lasu. W lipcu 2004 roku, przed zakończeniem ww. projektu, rozpoczęto starania o dofinansowanie przez Fundację EkoFundusz kolejnego etapu przebudowy drzewostanów parku.

3.1.3. Pozyskanie i sprzedaż drewna

W 2004 roku masa drewna usuniętego w ramach przeprowadzonych zabiegów ochronnych (cięć pielęgnacyjnych i przygodnych) wyniosła ogółem 20,31 tys. m³, w tym 19,73 tys. m³ grubizny, co stanowi 108% przyjętego planu. Strukturę sortymentową przedstawia tabela poniżej.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 5. Struktura sortymentowa drewna usuniętego w ramach zabiegów ochronnych w 2004 roku

Sortyment	Masa ogółem [m ³]	W tym:		
		Trzebież wczesna	Trzebież późna	Użytki przygodne
M1, M2 iglaste	532	32	22	478
WC0 SO	539	3	124	412
WD SO	2445	1	35	2409
WB0 SW	17	0	0	17
WC0 SW	1315	0	15	1300
WD0 SW	2615	0	12	2603
S2A SO	1880	1035	449	396
S2B SO	1580	406	750	424
S2A SW	554	83	39	432
S2B SW	1652	40	78	1534
S4 iglaste	5548	178	146	5224
S3B iglaste	54	14	28	12
S10 iglaste	42	1	35	6
RAZEM IGLASTE	18773	1793	1733	15247
M1, M2 liściaste	49	12	3	34
WC0 OS	31	8	23	0
WD OS	6	6	0	0
WB0 BRZ	13	0	13	0
WC0 BRZ	34	0	34	0
S2A BRZ	266	160	90	16
S2B BRZ	151	133	13	5
S2A/B OS	239	142	96	1
S2A/B OL	19	17	2	0
S2A/B DB	50	5	5	40
S4 liściaste	677	321	205	151
RAZEM LIŚCIASTE	1535	804	484	247
RAZEM MASA	20308	2597	2217	15494

Głównym źródłem pochodzenia drewna, podobnie jak w latach ubiegłych, były zabiegi prowadzone w ramach porządkowania stanu sanitarnego lasu. W 2004 roku odnotowano zahamowanie wzrostu populacji kornika drukarza. Masa usuniętego drewna świerkowego zasiedlonego przez tego owada pozostała na poziomie z roku 2003. Biorąc pod uwagę istniejącą cykliczność we wzroście i spadku populacji należy spodziewać się, że w roku 2005 zagrożenie dla stabilności ekosystemów ze strony kornika będzie małe. W stosunku do roku poprzedniego zanotowano wzrost o 3 tys. m³ masy usuniętego drewna sosnowego w związku z występowaniem przyplaszczka granatka (tab. 8). Owad ten zasiedlał głównie silnie prześwietlone drzewostany sosnowe i przestoje pozostawione na kilkuletnich uprawach. Ogółem w ramach cięć przygodnych usunięto 14,99 tys. m³ drewna.

Jednocześnie w ciągu roku zarejestrowano i pozostawiono w lesie 875 szt. drzew martwych, nie zagrażających stanowi sanitarnemu ekosystemów lądowych. Liczby drzew według gatunków pozostawionych w poszczególnych obwodach ochronnych przedstawia tabela poniżej.

Tabela 1. Posusz jałowy zarejestrowany i pozostawiony na pniu w 2004 roku

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Obwód Ochronny	Sosna	Świerk	Liściaste	Razem
LIPNIAK	61	4	2	67
KRZYWE	27	7	63	97
LESZCZEWEK	59	13	18	90
GAWARZEC	86	0	53	139
SŁUPIE	61	53	9	123
POWAŁY	11	7	11	29
KRUSZNIK	15	16	21	52
LIPOWE	96	21	12	129
MIKOŁAJEWO	50	22	8	80
WYSOKI MOST	61	4	4	69
RAZEM WPN	512	126	147	875

Łącznie w latach 1997 – 2004 wyznaczono i pozostawiono do naturalnego rozkładu 4468 szt. drzew stanowiących posusz jałowy (w tym: sosna – 2691 szt., świerk – 1028 szt., liściaste – 749 szt.)

Tabela 2. Posusz jałowy zarejestrowany i pozostawiony na pniu w latach 1997-2003

Obwód Ochronny	Rok							
	1997-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	RAZEM
LIPNIAK	74	63	37	32	57	66	67	396
KRZYWE	91	38	44	47	72	112	97	501
LESZCZEWEK	53	34	56	34	68	52	90	387
GAWARZEC	91	45	69	15	57	100	139	516
SŁUPIE	117	94	105	55	126	81	123	701
POWAŁY	26	13	34	8	29	28	29	167
KRUSZNIK	28	37	111	7	40	44	52	319
LIPOWE	177	83	80	54	133	144	129	800
MIKOŁAJEWO	38	21	51	50	51	80	80	371
WYSOKI MOST	20	24	43	31	45	78	69	310
RAZEM WPN	715	452	630	333	678	785	875	4468

Równocześnie z systematycznym prowadzeniem zabiegów ochronnych w starszych drzewostanach przystąpiono do wykonania planowych zabiegów pielęgnacyjnych w drzewostanach II i III klasy wieku, na powierzchni 229,36 ha. W analizowanym okresie, w ramach trzebieży wczesnej i późnej pozyskano ogółem 4,74 tys. m³ surowca drzewnego, z czego 3,47 tys.m³ to gatunki iglaste, a 1,27 tys.m³ liściaste. Przyjęty

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

plan masowy i powierzchniowy trzebieży został całkowicie zrealizowany. W stosunku do roku ubiegłego masa surowca usuniętego w ramach zabiegów pielęgnacyjnych utrzymała się na tym samym poziomie.

Tabela 3. Analiza pozyskania drewna w ramach cięć pielęgnacyjnych, przygodnych i sanitarnych w latach 2000-2004

ROK	POZYSKANIE GRUBIZNY OGÓŁEM (w tys. m ³)	w tym		pozyskanie grubizny wg. gatunków		
		z użytków przygodnych i sanitarnych	z cięć pielęgnacyjnych	sosna	świerk	Liściaste
2000	31,18	17,67	13,51	18,26	10,53	2,39
2001	13,25	5,61	7,64	8,71	2,61	1,93
2002	21,46	16,56	4,90	8,77	10,86	1,83
2003	17,36	12,88	4,48	5,34	10,32	1,70
2004	19,73	14,99	4,74	8,15	10,09	1,49

Zamieszczona powyżej tabela przedstawia strukturę pozyskania drewna w Wigierskim Parku Narodowym w ostatnim pięcioleciu. Przeciętne pozyskanie w ramach ochronnych zabiegów pielęgnacyjnych, przygodnych i sanitarnych w tym okresie wyniosło 20,60 tys. m³. Jak wynika z analizy rozmiar zabiegów przeprowadzonych w 2004 roku znajduje się poniżej średniej z ostatnich 5 lat. Od 3 lat na jednakowym, niskim poziomie pozostaje rozmiar planowanych zabiegów trzebieżowych.

Podsumowując, należy stwierdzić, że stan sanitarny lasu po przeprowadzonych zabiegach ochronnych nie budzi zastrzeżeń. Zadania w ocenie Zakładu Ochrony Lasu w Olsztynie są wykonywane prawidłowo, zgodnie z wydawanymi poleceniami i wskazówkami.

W 2004 roku sprzedano ogółem 20389 tys.m³ drewna. Szczegółowo strukturę sprzedaży według sortymentów przedstawia tabela "Sprzedaż drewna" - załącznik nr 10a do analizy. Na koniec analizowanego roku nie było nie sprzedanego zapasu drewna.

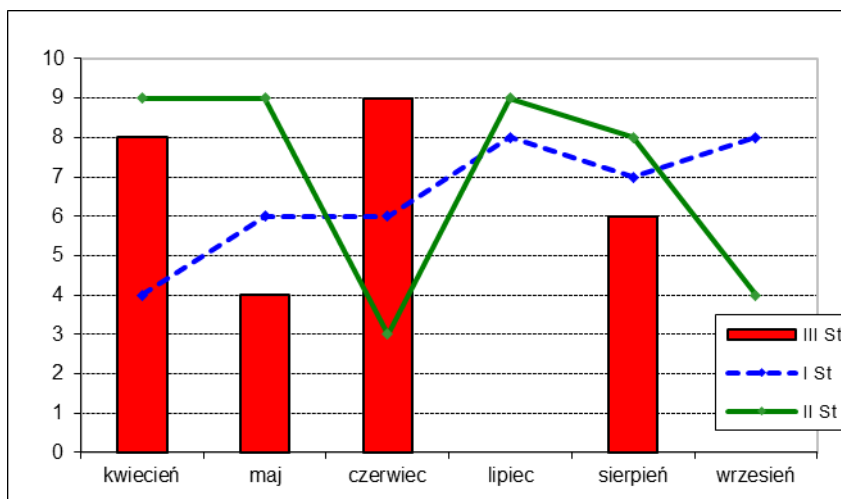
3.1.4. Ochrona przeciwpożarowa

Piotr Pieczyński

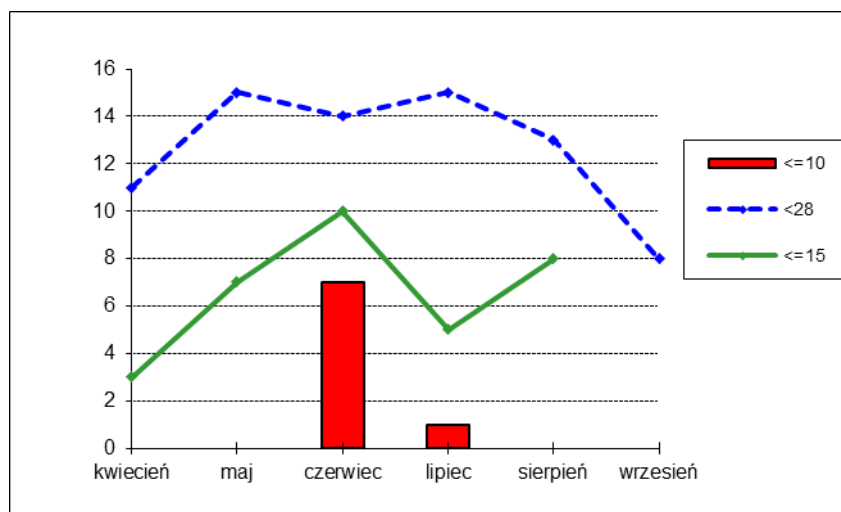
1. Zagrożenie pożarowe w 2004 roku

W roku 2004 odnotowano 69 dni z II i III stopniem zagrożenia pożarowego, w tym 27 dni o najwyższym III stopniu zagrożenia. Wilgotność ściółki mierzona o godzinie 9⁰⁰ spadała poniżej 10% 8 razy a poniżej 28% 76 razy. Najniebezpieczniejszym pożarowo miesiącem był czerwiec. W tym miesiącu odnotowano 12 dni w II i III stopniu zagrożenia pożarowego.

Rysunek 1. Liczba dni w stopniach zagrożenia pożarowego w okresie 1.04–31.09.2004

Rysunek 2. Liczba dni w zakresach wilgotności ściółki mierzonej o godz. 9 w okresie 1.04–31.09.2004

1. Realizacja wniosku szczegółowego z ochrony przeciwpożarowej.

W 2004 roku realizowano następujące zadania:

- konserwowano 14,2 km pasów izolacyjnych;
- na bieżąco konserwowano sprzęt łączności bezprzewodowej, przeciwpożarowy i punkty czerpania wody;
- porządkowano pobocza dróg pod względem ochrony przeciwpożarowej na powierzchni 81 ha;
- powiększono prześwity na odcinku 13,6 km dróg;

Koszt ochrony przeciwpożarowej w roku 2004 wyniósł 59831,38 zł.

3. Dane statystyczne występowania pożarów oraz poniesionych strat

Dane dotyczące występowania pożarów oraz poniesionych strat przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 4. Pożary w granicach WPN w 2004 roku

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

L.p.	Charakter pożaru	Pow. [ha.]	Przyczyna pożaru	Wielkość strat Skarb Państwa
1	Obszar leśny, podpowierzchniowy ugaszony w zarodku	zasięg punktowy	od ogniska rozpalonego przez turystów	brak
2	Pożar budynku		nieumyślne zaproszenie ognia niedopałkiem	wypalone elementy przeznaczone do rozbiórki i likwidacji, bez strat
3	Obszar leśny, powierzchniowy ugaszony w zarodku	zasięg punktowy 2 m ²	nieumyślne zaproszenie ognia niedopałkiem	brak

4. Służba Ochrony Przeciwpożarowej Parku

Od 2002 roku na terenie WPN działa Służba Ochrony Przeciwpożarowej Parku: patroluje teren, zabezpiecza miejsca zdarzenia do działań ratowniczych, pomaga jednostkom ochrony przeciwpożarowej w prowadzeniu akcji, uczestniczy w działaniach edukacyjnych parku. W 2004 roku SOPP uczestniczył w akcji edukacyjnej pt. "Nie wypalaj traw", prowadzonej w szkołach podstawowych na terenie WPN-u. Służba 11 razy podejmowała samodzielne czynności rozpoznawczo - gaśnicze. Większość wyjazdów dotyczyła patrolowania terenu oraz rozpoznania i lokalizacji miejsca zdarzenia.

3.2. Ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych

Dorota Zaborowska

W 2004 r. powierzchnia gruntów nieleśnych w zarządzie parku uległa zmianie w związku z dostosowaniem bazy danych powierzchniowych WPN do Powszechnej Ewidencji Gruntów. Podział tych gruntów według kategorii użytkowania przedstawia się następująco:

grunty orne - 184,80 ha

łąki - 65,94 ha

pastwiska - 48,20 ha

nieużytki - 181,45 ha

W porównaniu do roku poprzedniego, gdzie podano dane na podstawie materiałów BULiGL wystąpiły różnice w powierzchniach poszczególnych użytków, tj. o 28,95 ha więcej jest użytków rolnych, natomiast

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

mniej o 18,55 ha nieużytków i o 12,42 ha mniej lasów, co w rezultacie prawie nie ma wpływu na ogólną powierzchnię ekosystemów lądowych. Rozbieżności powstały na skutek ustalenia przez BULiGL stanu faktycznego na gruncie, część użytków rolnych porośla lasem lub stały się nieużytkami. Wyniki tych prac nie zostały jednak uzgodnione z Ewidencją Gruntów. Park będzie czynił systematyczne starania, aby zaktualizować dane stanu posiadania WPN w rejestrach Ewidencji Gruntów w poszczególnych starostwach.

W ramach ochrony czynnej w 2004 roku wykonano zabiegi polegające na :

- usuwaniu zakrzaczeń i koszeniu podmokłych łąk na pow. 16,36 ha, wraz z usuwaniem biomasy poza powierzchnię, w celu utrzymania obecnie istniejących zbiorowisk roślinnych oraz przeciwdziałania ich zarastaniu;
- 2-krotne koszenie zarośli trojeści amerykańskiej na pow. 0,50 ha, w celu trwałego jej usunięcia (gatunek obcego pochodzenia).

Zabiegi te zostały sfinansowane przez NFOŚiGW .

Grunty rolne o pow. 130,02 ha (44%) są użytkowane rolniczo:

- przez pracowników WPN-u w formie deputatów - 48,4 ha;
- przez miejscowych rolników na podstawie umów dzierżawnych - 54,5 ha;
- na potrzeby parku – 27,12 ha. Z tego 6,04 ha wykorzystano na poletka zaporowe (owies, żyto+wyka, proso), w celu zatrzymania zwierzyny w lesie w okresie nasilonych szkód w uprawach rolnych. Dalsze 21,08 ha to uprawy rolne pod zasiewy owsa i żyta, w celu utrzymania gruntów w odpowiedniej kulturze, zachowania różnorodności biologicznej, zapewnienia materiału siewnego na poletka zaporowe oraz zapobiegania zarastaniu gruntów rolnych przez roślinność drzewiastą i krzewy.

Dzięki posiadaniu całego zestawu maszyn sfinansowanego przez NFOŚiGW zwiększono powierzchnię uprawną o 11,39 ha w stosunku do roku poprzedniego. Dodatkowo w celu uzupełnienia bazy sprzętu dokupiono siewnik rzędowy, również dzięki pomocy finansowej NFOŚiGW.

W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej i uruchomieniem płatności bezpośrednich do gruntów rolnych, WPN złożył wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich do 22,80 ha gruntów oraz do 15,70 ha dodatkowo z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW).

3.3. Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie

Joanna Górecka

W 2004 roku kontynuowano realizację programu "Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie na terenie WPN". Zadanie to realizowali pracownicy WPN-u. Organizacją prowadzącą było Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielone Płuca Polski, we współpracy z parkiem. Kolejnym etapem projektu było stworzenie szkółki jabłoni. Powstała ona w miejscowości Tartak, na terenie będącym własnością WPN-u. W szkółce zostaną wyprodukowane sadzonki lokalnych odmian jabłoni. W kwietniu posadzono na przygotowanym pod szkółkę terenie 300 podkładek (silnie rosnące podkładowki – antonówki), a w sierpniu zostały na tych podkładowkach zaszczepione zrazy pobrane ze starych drzew tradycyjnych odmian, które na terenie parku zinwentaryzowano. Pielęgnacja szkółki polegała na odchwaszczaniu, opryskiwaniu przeciwko mszycy, podlewaniu w razie potrzeby. Drzewka, po ścięciu nad oczkiem wiosną i po sezonie wegetacyjnym, jesienią 2005 r. trafią do przydomowych sadów rolników z terenu parku.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Przy okazji sadzenia i szczepienia drzewek odbyły się spotkania z rolnikami. W kwietniu przyszło tylko kilku, zaś w sierpniu lista uczestników liczyła kilkanaście osób.

Z powodu przeciągających się negocjacji z Fundacją EkoFundusz w sprawie dofinansowania tego projektu zakup zwierząt rodzimych ras zostanie zrealizowany w roku 2005.

3.4. Krajowy Program Rolnośrodowiskowy

Joanna Górecka, Jarosław Borejszo

Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej został uruchomiony program rolnośrodowiskowy. Jest to jedna z form pomocy finansowej udzielanej rolnikom. Program ten jest jednak inny niż pozostałe działania pomocowe, ponieważ jego głównym przesłaniem jest zachowanie piękna przyrody i krajobrazu naszych wsi. Krajowy Program Rolnośrodowiskowy oznacza istotną zmianę w systemie ochrony przyrody w Polsce, zakłada bowiem, że rolnik może z powodzeniem uprawiać czynną ochronę przyrody na terenie własnego gospodarstwa. Program ten może stać się najważniejszym finansowym instrumentem ochrony przyrody na gruntach nie stanowiących własności Skarbu Państwa. Za udział w programie rolnik będzie otrzymywał wynagrodzenie w formie rekompensaty za ograniczenia lub prace wykonane na rzecz różnorodności biologicznej, środowiska i krajobrazu. Teren Wigierskiego Parku Narodowego znajduje się w jednej z 69 wydzielonych geograficznie stref priorytetowych. Strefa, której częścią jest park oznaczona jest symbolem 20A – “Pojezierna” i obejmuje obszar powiatu suwalskiego, większość obszaru powiatu sejneńskiego oraz obręby geodezyjne Ateny, Bryzgiel i Krusznik w gminie Nowinka (powiat augustowski). W tej strefie można się ubiegać o środki na realizację wszystkich siedmiu pakietów:

1. Rolnictwo zrównoważone.
2. Rolnictwo ekologiczne.
3. Utrzymanie łąk ekstensywnych.
4. Utrzymanie pastwisk ekstensywnych.
5. Ochrona gleb i wód.
6. Strefy buforowe.
7. Zachowanie rodzimych ras zwierząt gospodarskich.

We wrześniu 2004 minął pierwszy termin składania wniosków na pakiet “Rolnictwo ekologiczne”. Kolejne terminy składania wniosków to 15 stycznia i 15 czerwca 2005 roku.

W listopadzie 2004 r. dwóch przedstawicieli parku (Z. Szkiruć i J. Górecka) uczestniczyło w jednodniowym szkoleniu w zakresie zagadnień związanych z realizacją programu rolnośrodowiskowego.

W grudniu 2004 roku park złożył wniosek do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o pomoc techniczną na przeprowadzenie szkoleń dla rolników z terenu parku i okolicy. Trwa oczekiwanie na odpowiedź.

3.5. Ochrona ekosystemów wodnych

Michał Osewski

W 2004 r., w wybranych ekosystemach wodnych parku, kontynuowano program aktywnej ochrony zespołów ryb i raków. Zabiegi ochronne wykonywano w jeziorach Wigry, Pierty, Mulaczysko, Białe

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Wigierskie, Długie Wigierskie, Okrągłe, Muliczne, Widne oraz Gałęziste, o łącznej powierzchni 2577,99 ha, oraz rzecze Czarnej Hańczy. Polegały one na:

I. zarybieniach wód:

- gatunkami zagrożonymi skutkami eutrofizacji (sielawa, sieja),
- rybami drapieżnymi (szczupak, sum, troć jeziorowa), w celu zwiększania ich liczebności i wzmacniania w ten sposób efektów biomanipulacji,
- gatunkami, które zagrożone są spadkiem liczebności (pstrąg potokowy, lin);

II. odłowach rybacko-wędkarskich, w tym:

1. odłowach regulacyjnych:

- ryb o krótkim cyklu życiowym, w celu zapobiegania wtórnemu zanieczyszczeniu jezior przez snące ryby (sielawa),
- ryb karpiowatych, w celu kontrolowania ich liczebności na odpowiednio niskim poziomie (płoc, leszcz),
- ryb migrujących poza obszar WPN (węgorz);

2. odłowach tarlaków do wychowu materiału zarybieniowego (sielawy, siei, szczupaka);

3. odłowach wędkarskich;

4. odłowach kontrolnych raków;

5. odłowach kontrolnych ryb;

III. lokalnym wykaszaniu trzcinowisk w celu poprawy warunków tarliskowych dla ryb oraz polepszenia warunków sanitarnych w strefie brzegowej;

IV. restytucji raka szlachetnego (zaraczanie dorosłymi rakami);

V. obserwacji stanu zdrowotnego ryb (ewentualne śnięcia, w tym przyczyny środowiskowe – przyduchy).

I. Zarybienia i zaraczenia.

W 2004 r. dokonano zarybień jezior Wigry, Pierty oraz Mulaczysko a także fragmentu rzeki Czarnej Hańczy. Łącznie zarybiono 2350,13 ha jezior oraz 2-kilometrowy odcinek rzeki. Ilości materiału zarybieniowego z podziałem na gatunki i ich sortymenty wielkościowe wprowadzone do wybranych wód parku zawarte są w załączniku nr 13.

Wpuszczony do jezior parku materiał zarybieniowy sielawy, siei oraz szczupaka pochodził z parkowej wylęgarni ryb. Z własnych tarlaków wyhodowano 24 800 000 szt. wylęgu sielawy, 810 000 szt. wylęgu siei oraz 480 000 szt. wylęgu szczupaka. W ramach wykonywanych usług wylęgarniczych, z których korzystało w sezonie 2003/2004 sześć podmiotów, uzyskano dodatkowo 2 760 000 szt. wylęgu sielawy, 75 000 szt. wylęgu siei oraz 1 040 000 wylęgu szczupaka. Za wykonaną inkubację park przejął 1 280 000 szt. wylęgu sielawy oraz 520 000 szt. wylęgu szczupaka, który wpuszczono do wybranych jezior WPN-u.

W parkowym ośrodku zarybieniowym w Tartaku kontynuowano produkcję materiału zarybieniowego suma. Z narybku obsadowego zakupionego ze środków finansowych NFOŚiGW (7000 szt.) uzyskano 3900 szt. narybku jesiennego, który przeznaczono na zarybienia wód parku.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Ze środków NFOŚiGW zakupiono także: 4 000 szt. narybku jesiennego pstrąga potokowego, 3000 szt. troci jeziorowej oraz 10 000 szt. "krocza" lina (500 kg), 2000 szt. (60 kg.) materiału obsadowego raka szlachetnego, który to materiał zarybieniowy w całości wpuszczono do parkowych wód.

II. Odłowy

1. **Odłowy regulacyjne** wykonywano w jeziorze Wigry (powierzchnia 2098,66 ha), przy wykorzystaniu rybackiego sprzętu biernego oplatającego (wontony sielawowe, siejowe, okoniowo-płociowe, leszczowe), biernego klatkowego (żaki, kozaki, mieroże, przestawa węgorzowa) oraz w niewielkim stopniu ciągnionego (przywłoka). Ogółem odłowiono 15016 kg ryb. Struktura gatunkowa była podobna jak w latach ubiegłych, tzn. najczęściej odłowiono sielawy, płoci, leszcza, szczupaka i okonia. Dane dotyczące struktury odłowów zawarte są w załączniku nr 13.
2. **Odłowy tarlaków.** W listopadzie i grudniu przeprowadzono w jez. Wigry odłowy tarlaków sielawy i siei. Odłowiono i pozyskano następujące ilości tarlaków (w kg) i zapłodnionej ikry (w litrach):

– sielawy – 1511 kg / 193,75 l;

– siei – 149,5 kg / 29,75 l.

Ikra sielawy i siei jest inkubowana w parkowej wylęgarni ryb a wylęganie narybku nastąpi na przełomie marca i kwietnia 2005 r. W wylęgarni zgromadzono także 64,25 litra ikry sielawy oraz 1,75 litra ikry siei, którą dostarczyła spółka rybacka z poza terenu parku.

3. **Odłowy wędkarskie.** W 2004 roku sprzedano następujące ilości poszczególnych kategorii licencji wędkarskich:

– licencje roczne - 80;

– licencje półroczne - 345;

– licencje miesięczne - 77;

– licencje dwutygodniowe - 97;

– licencje tygodniowe - 380;

– licencje dzienne - 4155;

RAZEM - 5134

Presja wędkarska w roku 2004 była prawie taka sama jak w roku 2003 a wędkarze odłowili w przybliżeniu podobną jak w latach poprzednich ilość ryb (ok. 25 000 kg), głównie leszcza, okonia oraz płoci.

4. **Odłowy kontrolne raków.** W 2004 r. Instytut Rybactwa Śródlądowego przy współpracy z parkiem przeprowadził odłowy kontrolne raków w następujących jeziorach: Wigry, Gałęziste, Długie Wigierskie, Okrągłe oraz Muliczne. Ich celem była obserwacja liczebności obcego naszej faunie raka pręgowatego, który od kilku lat zanika w wodach północnej Polski. Odłowy kontrolne potwierdziły obserwacje z poprzednich ostatnich lat – liczebność raka pręgowatego, z niewiadomych przyczyn, jest bardzo niska. Podczas 5 dni odłowów kontrolnych złowiono tylko 8 raków (Gałęziste – 1, Wigry – 2, Długie – 1, Muliczne – 2, Okrągłe – 2).
5. **Odłowy kontrolne ryb.** W okresie 30.06 – 10.07 przeprowadzono odłowy kontrolne w jez. Białe Wigierskie. Uczestniczyli w nich pracownicy Instytutu Rybactwa Śródlądowego oraz służby parku.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Odłowy przeprowadzono przy użyciu wontonów o rozmiarach oczek umożliwiających odłów różnych klas wielkości ryb. Uzyskane wyniki były prawie identyczne z tymi, które zanotowano podczas ostatnich odłowów kontrolnych przeprowadzonych we wrześniu 1998 r. Występowanie ryb charakterystycznych dla wód o niskiej trofii (sielawy, stynki, miętusa), wysokiej liczebności ryb drapieżnych (szczupaka, dużego okonia) oraz przewagi dużych sortymentów wielkościowych wśród gatunków karpiowatych wskazuje na dobrą kondycję rybostanu. W dniach 20 - 22 października przeprowadzono odłowy kontrolne w jeziorach: Okrągłe, Długie Wigierskie oraz Muliczne. Uczestniczyli w nich pracownicy Instytutu Rybactwa Śródlądowego oraz służby parku. Odłowy przeprowadzono przy użyciu sprzętu ciągnionego. Stwierdzono: drastyczne zmniejszenie liczebności sielawy (jez. Okrągłe i Długie), siei (jez. Okrągłe) oraz szczupaka (jez. Okrągłe), zdominowanie rybostanu przez leszcza (jez. Okrągłe, jez. Muliczne), zmniejszenie liczebności ryb (jez. Długie). W porównaniu z wynikami uzyskanymi podczas ostatnich odłowów kontrolnych, które przeprowadzono we wrześniu 1995 r. w jeziorach Okrągłe i Długie zaszły zmiany negatywne. Można przypuszczać, że główną tego przyczyną jest rozwój nielegowej kolonii kormorana nad jeziorem Długim. Jednorazowo przebywa tam nawet do 1000 osobników.

III. Lokalne wykaszanie trzciniowisk

W lutym przeprowadzono na jez. Wigry (zatoka Zadworze oraz płoś Północne) koszenie roślinności wynurzonej (trzciniowisk), w celu poprawy warunków tarliskowych ryb oraz polepszenia warunków sanitarnych w strefie przybrzeżnej. Wykoszono łącznie ok. 3600 metrów linii brzegowej.

IV. Restytucja raka szlachetnego.

W dniu 7 października dokonano zarzucenia jeziora Widnego oraz Gałęzistego w ilości odpowiednio 500 i 1000 szt. dorosłych raków szlachetnych.

V. Stan zdrowotny ryb, śnięcia, zagrożenia

W 2004 r. nie wystąpiły w żadnym z jezior WPN-u zjawiska wywołujące masową śmiertelność ryb (przyduchy, epizootcje). Podobnie jak w latach ubiegłych obserwowano negatywny wpływ kormorana czarnego na liczebność ichtiofauny.

VI. Pozostała działalność

W 2004 roku WPN przy finansowym wsparciu NFOŚiGW realizował projekt "Restytucja i czynna ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym". W ramach projektu sfinansowano ze środków NFOŚiGW następujące zakupy wspomagające czynną ochronę ichtiofauny:

1. filtr (złoże) biologiczny do wylęgarni ryb,
2. wytwornicę tlenu do wylęgarni ryb,
3. binokular do wylęgarni ryb,
3. wytwornicę lodu do magazynu ryb,
4. echosondę do kutra rybackiego,

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

5. narybek pstrąga potokowego – 4000 szt.,
6. narybek troci jeziorowej – 3000 szt.,
7. materiał obsadowy suma – 7000 szt.,
8. narybek lina – (500 kg.),
9. materiał obsadowy raka szlachetnego – 60 kg.,

Całkowity koszt dotacji wyniósł 130311,60 zł.

3.6. Ochrona gatunków roślin i zwierząt

Lech Krzysztofiak, Jarosław Borejszo, Wojciech Misiukiewicz

Czynna ochrona płazów, gadów, raków, owadów oraz roślin.

W roku 2004 prowadzono działania z zakresu czynnej ochrony płazów, gadów, raków, owadów oraz roślin. Działania te były realizowane w ramach projektu “Restytucja i czynna ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym”, współfinansowanym przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

- 1) W ramach ochrony płazów zakupiono 200 mb przenośnych zapór dla płazów, które w okresie wiosennym będą rozstawiane wzdłuż dróg, w miejscach, gdzie płazy masowo przekraczają jezdnię podczas migracji sezonowych w okresie ich wiosennych wędrówek. Zapory zostały ustawione w miejscowości Stary Folwark. Wspólnie z uczniami Szkoły Podstawowej w Starym Folwarku płazy próbujące przekroczyć jezdnię były bezpiecznie przenoszone na drugą stronę drogi. Ponadto pod koniec roku na terenie Obwodu Ochronnego Lipniak zostały odtworzone dwa “oczka” wodne będące miejscem rozrodu płazów.
- 2) W ramach ochrony gadów na terenie parku wytypowano 40 stanowisk, w których ułożono przyzmy kamieni (po ok. jednej tonie w przyzmy). Tak przygotowane kamieniska będą służyły jako schronienia dla gadów.
- 3) W ramach ochrony raka szlachetnego zakupiono i wpuszczono do dwóch jezior 60 kg młodych raków. W ten sposób zasilono istniejącą od kilku lat w parku niewielką populację tego gatunku.
- 4) Działania w zakresie ochrony owadów dotyczyły motyla mszarnika jutta. W oparciu o wyniki wcześniejszych badań przeprowadzono zabiegi przeniesienia części populacji tego motyla na inne odpowiednie miejsce w obrębie parku. W ten sposób park stara się rozszerzyć obszar występowania tego gatunku i tym samym zapewnić jego przetrwanie na terenie Polski. Zadanie polegało na znalezieniu gąsienic, jaj lub zapłodnionych samic mszarnika jutta i przewiezieniu ich na stanowiska zastępcze. W celu wytypowania odpowiednich miejsc zastępczych dla mszarnika przeprowadzono przegląd występujących na terenie parku torfowisk wysokich i przejściowych, pod kątem florystycznym. W rezultacie wybrano tylko jedno miejsce najbardziej zbliżone do siedliska macierzystego. W okresie lotu godowego motyla dokonano odłowu 25 motyli, w tym 15 zapłodnionych samic, które następnie przetransportowano na nowe stanowisko zastępcze.
- 5) Działania w zakresie ochrony roślin dotyczyły storczyków oraz barszczu Sosnowskiego. W ramach ochrony storczyków przeprowadzono zabiegi ochrony czynnej stabilizującej, polegające

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

na odkrzaczaniu i wykaszaniu roślinności na podmokłych łąkach. Zabiegi te opisano w rozdziale dotyczącym ochrony ekosystemów nieleśnych. Ponadto przeprowadzono kolejne prace polegające na przeniesieniu części populacji dwóch silnie zagrożonych gatunków storczyków – miodokwiatu krzyżowego i kukuczki kapturkowatej na nowe stanowiska w obrębie parku. Przez cały sezon wegetacyjny prowadzony był monitoring efektów powyższych zabiegów ochronnych. Działania związane z barszczem Sosnowskiego polegały na ograniczeniu rozprzestrzeniania się tego obcego gatunku. Zabiegi polegały na ograniczeniu rozsiewania nasion, poprzez nakrycie baldachów z dojrzewającymi nasionami workami polietylenowymi (dojrzałe nasiona zostały następnie zebrane i spalone). W wyniku przeprowadzonych prac usunięto około 50 milionów nasion barszczu. Ponadto wydano broszurę o barszczu Sosnowskiego w nakładzie 500 egz.

Ochrona stanowisk zwierząt zagrożonych wyginięciem

Dnia 28 września 2004 roku Minister Środowiska podpisał nowe rozporządzenie w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz.U. 220, poz. 2237). Załącznik nr 5 tego rozporządzenia ustala gatunki zwierząt, dla których wymagane jest ustalenie stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania. Spośród nich w WPN-ie wyznaczono strefy dla jednego gatunku, jest nim bielik (*Haliaeetus albicilla*). Pierwsze pewne stwierdzenie lęgu bielika w parku pochodzi z 1991 roku, kiedy to znaleziono zajęte gniazdo. Prawdopodobnie rewir był zajęty już w poprzednim roku. W 2004 r. miała miejsce wyjątkowa sytuacja, kiedy to obok dotychczasowej pary zagnieździły się dwie nowe. Aktualnie w parku mamy 3 strefy wokół miejsc rozrodu i regularnego przebywania bielika.

W dniach 3-5 marca 2004 roku na terenie Puszczy Augustowskiej przeprowadzona została inwentaryzacja sów oraz ptaków szponiastych. Dzięki zaangażowaniu organizacyjnemu Wigierskiego Parku Narodowego, Stowarzyszenia Konferencji Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku, przedstawiciele KOO przeprowadzili warsztaty szkoleniowe pt.: „Ptaki szponiaste i sowy”, „Puchacz (*Bubo bubo*) – biologia, rozpoznawanie i działania ochronne w praktyce leśnej”. Przez kolejne trzy wieczory i noce odbyła się część terenowa. Połączone zespoły - składające się z leśników, pracowników parków i ornitologów jednocześnie - dokonywały objazdów i nasłuchów w najciekawszych z punktu widzenia biologii lęgowej potencjalnych miejscach występowania puchacza. Dodatkowe nasłuchy były także prowadzone w niektórych dniach kwietnia. Dzięki podjętym działaniom zlokalizowano na terenie Puszczy Augustowskiej 2 stanowiska puchacza, w tym jedno prawdopodobne na terenie parku.

Leczenie rannych zwierząt

W 2004 roku, w wolerze w Maćkowej Rudzie zapewniono opiekę rannym w wypadkach losowych zwierzętom. Zestawienie tych zwierząt przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Ewidencja zwierząt przetrzymywanych w wolerze w Maćkowej Rudzie

Lp.	Gatunek	Historia / data przyjęcia	Przeprowadzone zabiegi	Uwagi
1	Łabędź niemy	Zgłoszony przez p. Jastrzębskiego zam. Olszanka k/Sejn 07.01.2004 r	Młody, osłabiony osobnik	Ptaka wypuszczony na wolność na rzekę Czarną Hańczę w rejonie wsi Wysoki Most 11.01.2004r

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

2	Krogulec	Przywieziony przez Straż Pożarną z Suwałk, ptak schwytany na balkonie mieszkania p. Zdzisława Jutkiewicza, ul. Młynarskiego 08.01.2004r		Ptak padł 09.01.2004r
3	Bóbr europejski	Zgłoszony przez p. D. Chilińską zm. Lipowo 05.04.2004	Bóbr przebywał na ogrodzonej posesji przez 2 dni	Zwierze wypuszczone na rzekę Czarną Hańcze w rejonie wsi Maćkowa Ruda 06.04.2004
4	Borsuk	Zgłoszony przez p. A. Kierunia zm. wieś Mikołajewo „Bakany”	Zwierze potrącone przez samochód	Borsuk padł 06.04.2004
5	Dzik	Przywieziony przez Grzegorza Piniachę – leśniczego N-ctwa Giżycko 23.04.2004	Młody b. osłabiony osobnik	Dzik padł 25.04.2004
6	Bocian biały	Zgłoszony przez uczniów szkoły w Mikołajewie 06.04.2004	Młody ptak, trudności z poruszaniem się. Podany płyn wzmacniający przez p. Ewę Borejszo	Ptak przekazany do ZOO w Białymstoku 13.05.2004
7	Myszołów zwyczajny	Zgłoszony przez p. Wincentego Kobyleckiego z N-ctwa Głęboki Bród 01.05.2004	Złamana prawa noga - usztywniono staw skokowy - podano płyny wzmacniające	Ptak przekazany do ZOO w Białymstoku 13.05.2004
8	Bocian biały	Zgłoszony przez młodzież szkolną, przekazany do dyrekcji WPN 09.05.2004	Złamane prawe skrzydło w dwóch miejscach Skrzydło amputowane przez p. Ewę Borejszo	Ptak przekazany do ZOO w Białymstoku 13.05.2004
9	Gołąb	Przywieziony na wolierę przez Straż Pożarną Suwałki 11.05.2004	Młody osobnik wypadł z gniazda	Ptak przyjęty przez inne gniazdujące gołębie
10	Bóbr europejski	Zgłoszony przez turystę – p. G. Andruszkiewicza. Zwierze odłowione na	Osobnik w dobrej kondycji	Zwierze przewiezione i wypuszczone na j.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

		drodze Mikołajewo – Czerwony Krzyż 16.05.2004		Wigry „Binduga” 16.05.2004
11	Mewa świeszka	Przywieziona przez mieszkanke Suwałk 01.06.2004	Złamane prawe skrzydło i obrażenia zewnętrzne	Ptają uspijony przez lekarza weterynarii 02.06.2004
12	Bocian biały	Zgłoszony przez p. Krystynę Namiołko zm. Sztabin k/Sejn 01.06.2004	Młody osobnik wypadł z gniazda -podano glukozę	Przekazano do ZOO w Białymstoku 17.06.2004
13	Kawka	Sgłoszony przez dyżurnego p.poż WPN 11.06.2004	Młody osobnik wypadł z gniazda. Złamane lewe skrzydło i noga	Ptaka padł 11.06.2004
14	Kawka	Przywieziony przez mieszkanke Suwałk 12.06.2004	Zdrowy osobnik zaplątany w sznurek polietylenowy- zabiegi weterynaryjne p. Z. Złotorzyńskiego	Ptaka wypuszczony na wolność 13.06.2004
15	Bocian biały	Zgłoszony przez p. Wacława Atrasa zm. Nowe Boksze 8 gm. Krasnopol tel. 516-45-28 15.06.2004	Złamana lewa noga- nogę usztywniono	Ptaka przekazany do ZOO w Białymstoku 17.06.2004
16	Bocian biały – 5 osobników	Zgłoszony przez p. Wacława Atrasa zm. Nowe Boksze 8 gm. Krasnopol tel. 516-45-28 16.06.2004	Młode ptaki usunięte z gniazda na prośbę podlaskiego konserwatora przyrody. Pozostający w gnieździe jeden dorosły osobnik nie był w stanie samodzielnie wykarmić liczne lęgu	Ptaki przekazano do ZOO w Białymstoku 17.06.2004
17	Bocian biały	Zgłoszony przez Helenę Miszkiel zm. Bose 15, gm. Sejny 17.06.2004	Młody osobnik wypadł z gniazda	Ptaka przekazany do ZOO w Białymstoku 17.06.2004
18	Bocian biały – 3 osobniki	Zgłoszone przez p. Głowackich zm. Wilkasy 43 tel. 521-42-76 01.07.2004	Gniazdo zniszczone przez wiatr	Ptaki przekazane do ZOO w Białymstoku 06.07.2004

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

19	Bocian biały	Zgłoszony przez Marka Dembowskiego zm. Okóniowiec 7A tel. 567-51-16 03.07.2004		Ptaka padł 04.07.2004
20	Bocian biały	Przywieziony przez Zdzisława Huszczę z Niemcowizny k/Bakaniuka 05.07.2004	Ptaka po kolizji z linią wysokiego napięcia, złamane lewe skrzydło	Ptaka przekazany do ZOO w Białymstoku 06.07.2004
21	Żuraw	Zgłoszony przez Danutę Wabał zm. Podlaski 6 Tel. 517-21-83 11.07.2004	Młody osobnik, złamane lewe skrzydło. Opieka weterynaryjna p. Ewy Borejszo 12.07.2004	Ptaka padł 12.07.2004
22	Bocian biały	Zgłoszony przez mieszkańca wsi Ogrodniki tel. 568-10-10 12.07.2004	Dorosły osobnik – uszkodzone lewe skrzydło. Leczony przez lekarza weterynarii	Ptaka padł 17.07.2004
23	Bocian biały	Zgłoszony przez Bogdanę Dawidę zm. Sidory, gm. Jeleniewo 28.07.2004	Młody osobnik, połamane obie nogi	Ptaka uśpiony 29.07.2004
24	Płomykówka	Zgłoszona przez Straż Pożarną Suwałki 01.08.2004	Ptaka schwytyany na balkonie bloku przy ul. Noniewicza przy sklepie „Stokrotka”. Podano płyny wzmacniające	Ptaka wypuszczony 14.08.2004
25	Gołąb – 2 osobniki	Zgłoszony przez p. Kamila Czerweckiego ul. Młynarskiego 6/6 Suwałki tel. 504191494	Młode osobniki wypadły z gniazda	Po odchowaniu pozostały w gospodarstwie M. Barszczewskiego
26	Bocian biały	Zgłoszony przez Grzegorza Wiśniewskiego zm. Kopiwno Stare 12.08.2004	Młody osłabiony osobnik	Ptaka wypuszczony na wolność 03.09.2004
27	Bocian biały	Zgłoszony przez p. Fabiana Jakubowskiego zm. Maćkowa Ruda 16.08.2004	Młody osobnik po kolizji z linią wysokiego napięcia. Połamane obie nogi i lewe skrzydło	Ptaka uśpiony przez lekarza weterynarii 17.08.2004

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

28	Bocian biały	Zgłoszony przez p. Lenczewskiego zm. Rudawka k/Smolan 24.08.2004	Młody osobnik	Ptak wypuszczony na wolność 25.08.2004
29	Bocian biały	Zgłoszony przez p. Teresę Dziemian zm. Sejwy 18 tel. 516-16-39 06.09.2004	Młody osobnik z nieprawidłowo zrosniętym (po złamaniu) lewym skrzydłem	Ptak przekazany do ZOO w Białymstoku 15.10.2004
30	Jeżyk	Zgłoszony przez p. Joannę Górecką z WPN 07.09.2004	Młody osobnik uszkodzone lewe skrzydło	Ptak padł 08.09.2004
31	Lelek kozodój	Zgłoszony przez p. Leszka Przeborowskiego zm. Półkoty k/Sejn 08.09.2004	Ptak potrącony przez samochód – połamane oba skrzydła	Ptak padł 08.09.2004
32	Bocian biały	Zgłoszony przez mieszkańca Suwałk ul. Nowomiejska 27/18 15.09.2004	Źle zrosnięte (po złamaniu) prawe skrzydło	Ptak przekazany do ZOO w Białymstoku 15.10.2004
33	Gołąb	Przywieziony przez Wojciecha Misiukiewicza z WPN 22.09.2004	Młody osobnik wypadł z gniazda	Podłożony do wychowania do gniazda gołębi domowych
34	Bocian biały	Zgłoszony przez Lecha Brylińskiego zm. Piotrowa Dąbrowa tel. 562-12075 23.09.2004	Młody osłabiony osobnik	Ptak przekazany do ZOO w Białymstoku 15.10.2004
35	Bocian biały	Zgłoszony przez pracowników U.G. Nowinka 13.10.2004	Młody osobnik	Ptak odleciał 14.10.2004
36	Bocian biały	Zgłoszony przez Straż Pożarną Suwałki. Przywieziony na woliere przez p. M. Tylędę zm. Jasionowo tel 567-51-36 05.11.2004	Młody osłabiony osobnik dokarmiany przez p. Tylędę	
37	Łabędź niemy	Przekazany przez pracowników Suwałskiego Parku Krajobrazowego 15.11.2004	Młody osobnik	Wypuszczony na j. Wigry w okolicy wylegarni ryb w Tartaku 18.11.2004

3.7. Natura 2000

Jarosław Borejszo

Dnia 19 marca 2004 roku w Białymstoku odbyła się konferencja “Rola organizacji pozarządowych w tworzeniu Europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000”. Jej Organizatorem było Biuro Porozumienia Zielone Płuca Polski, a park reprezentowali Lech Krzysztofiak i Jarosław Borejszo.

Dnia 13 maja został przekazany Wigierskiemu Parkowi Narodowemu sprzęt do obsługi systemu zarządzania obszarem Natura 2000. Jest to:

1. komputer Dell Optiplex GX270 z oprogramowaniem:
pakiet Microsoft Office 2003,
GeoMedia 5.1 PL;

2. monitor Philips 109P40;
3. drukarka HP InkJet cp1700;
4. drukarka Lexmark E321;
5. odbiornik GPS – SP2XC.

W dniach 14-18 czerwca odbyło się szkolenie dotyczące oprogramowania dla “Natura 2000”. Szkolenie miało miejsce w Supraślu, uczestniczyli w nim Joanna Górecka i Andrzej Szymański.

Dnia 21 lipca Minister Środowiska podpisał rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. nr 229, poz. 2313). Zgodnie z tym rozporządzeniem powstał OSO pod nazwą “Puszcza Augustowska”, w skład którego między innymi wszedł cały obszar Wigierskiego Parku Narodowego.

W listopadzie 2004 roku pracownik firmy “TAKSUS SI” wprowadził do komputera Dell dane dotyczące obszarów Natura 2000 na terenie Województwa Podlaskiego oraz przeszkolił pracowników parku w zakresie obsługi informatycznego systemu zarządzania danymi w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 w Polsce.

W dniach 16-18 września w Janowie Lubelskim odbyła się konferencja “Problemy organizacji i funkcjonowania systemu ostoi siedliskowych NATURA 2000 w Polsce”. Park reprezentował Zdzisław Szkiruc.

Dnia 21 grudnia 2004 roku Wojewoda Podlaski wystąpił do Ministra Środowiska z wnioskiem o przekazanie nadzoru nad obszarami Natura 2000 dyrektorowi Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych oraz dyrektorom parków narodowych. W przypadku akceptacji tego wniosku nadzorującym obszar Natura 2000 “Puszcza Augustowska” byłby dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku a w granicach Wigierskiego Parku Narodowego jego dyrektor.

3.8. Działalność naukowa

Lech Krzysztofiak

W minionym roku na terenie parku obce instytucje realizowały 29 tematów badawczych. Większość z nich to prace magisterskie, które realizowane były przy pomocy pracowników parku. Pracownia Naukowo-Badawcza prowadzi trzy tematy. Kontynuowane są prace dotyczące poznania rozmieszczenia na terenie parku chronionych, ginących i zagrożonych gatunków roślin. Również prace związane z biologią i ekologią

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

wybranych grup owadów oraz fauną i florą torfowisk położonych w dolinie Czarnej Hańczy nie zostały zakończone i będą kontynuowane w bieżącym roku. Zestawienie prac badawczych realizowanych przez park zamieszczone zostało w tabeli 5B.

Pracownicy parku brali udział w kilku sesjach, konferencjach naukowych i szkoleniach, na których wygłosili 18 referatów i zaprezentowali 3 postery.

- (1) Na konferencji “Bioróżnorodność Polski i polskie badania nad bioróżnorodnością”, która odbyła się w dniach 23-25 kwietnia 2004 roku, dr Lubosza Wesołowska zaprezentowała poster “Badania nad różnorodnością gatunkową glonów w wodach Wigierskiego Parku Narodowego”.
- (2) Na konferencji “Ochrona porostów na obszarach chronionych Euroregionu Niemen”, która odbyła się w sierpniu w Gołdapi, wygłoszone zostały dwa referaty: “Porosty w edukacji” (dr A. Krzysztofiak) oraz “Monitoring porostów” (dr L. Krzysztofiak, dr A. Krzysztofiak).
- (2) Na XV Sympozjum Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego, które odbyło się we wrześniu w Międzyzdrojach wygłoszone zostały dwa referaty: “Monitoring trzmieli (*Apoidea*, *Bombus*) w Polsce” (dr A. Krzysztofiak) oraz “Czynna ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt” (dr L. Krzysztofiak). Ponadto zaprezentowane zostały dwa postery:
  - “Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego w Wigierskim Parku Narodowym” (A. Krzysztofiak, L. Krzysztofiak, M. Romański),
  - “Stan środowiska przyrodniczego Stacji Bazowej WIGRY w 2003 roku” (A. Krzysztofiak, L. Krzysztofiak, M. Romański).
- (3) Podczas III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej OCHRONA OWADÓW nt.: “Parki narodowe i rezerваты przyrody w Polsce jako naturalne ostoje europejskiej fauny owadów”, która odbyła się we wrześniu w Białowieży zaprezentowany został poster pt.: Ochrona owadów w Wigierskim Parku Narodowym” (L. Krzysztofiak, A. Krzysztofiak).
- (4) Podczas czerwcowej konferencji naukowej pt.: “Filozoficzno-społeczne i przyrodnicze uwarunkowania zrównoważonego rozwoju”, która odbyła się w Krzywem zaprezentowano cztery referaty: “Zrównoważone gospodarowanie ekosystemami wodnymi WPN” (dr M. Kamiński), “Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie” (mgr inż. J. Górecka), “Udostępnianie Parku zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju” (mgr inż. J. Borejszo) i “Monitoring środowiska” (dr L. Krzysztofiak).
- (5) W październiku w Ojcowie odbyły się warsztaty zatytułowane “Monitoring trzmieli w polskich parkach narodowych”, w których wzięła udział dr A. Krzysztofiak.
- (6) W listopadzie na sesji naukowej poświęconej problematyce jeziora Wigry, zorganizowanej przez Komisję Paleogeografii Czwartorzędu Polskiej Akademii Umiejętności, uczestniczyły dwie osoby – dr M. Kamiński i dr L. Krzysztofiak. Dr L. Krzysztofiak wraz z prof. dr hab. J. Rutkowskim, dr K. Król i mgr D. Prosovicz wygłosili referat pt. “Osady rynnowych części jeziora Wigry – Płoso Szyja i Zatoka Wigierki –porównanie”.
- (7) Na przełomie września i października w Gawrych Rudzie odbyła się Szkoła Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego, w której uczestniczyło sześć osób (dr A. Krzysztofiak, mgr A. Mackiewicz, mgr M. Romański, mgr J. Danilewicz, M. Szczęsny, dr L. Krzysztofiak).
- (8) Podczas Sesji popularno-naukowej zorganizowanej z okazji 15-lecia Wigierskiego Parku Narodowego, która odbyła się we wrześniu w Suwałkach zaprezentowane zostały referaty autorstwa bądź współautorstwa kilku pracowników parku: mgr inż. Jarosław Borejszo “Udostępnienie turystyczne

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

WPN”, mgr Joanna Adamczewska “Działania edukacyjne w WPN”, dr Maciej Kamiński “Badania naukowe w WPN”, doc. dr hab. Witold Białokoz, dr Lucjan Chybowski, mgr inż. Michał Osewski “Dynamika zespołów ichtiofauny jeziora Wigry”, dr inż. Ewa Korzeniewska, dr Lech Krzysztofiak, Anna Gotkowska-Płachta “Gospodarka rybacka a stan sanitarno-bakteriologiczny Zatoki Uklei jeziora Wigry”, dr inż. Tadeusz Krzywosz, mgr inż. Michał Osewski, dr Lech Krzysztofiak “Zmiany populacji raków w jeziorze Gałęzistym”.

- (9) 19 marca mgr inż. Jarosław Borejszo i dr Lech Krzysztofiak wzięli udział w Konferencji na temat “Rola organizacji pozarządowych w tworzeniu Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000”, która odbyła się w Białymstoku
- (10) 21 kwietnia w Kętrzynie odbyło się seminarium pt.: „Ochrona przyrody a rozwój regionalny”, w trakcie którego Zdzisław Szkiwut wygłosił referat pt.: „Wigierski Park Narodowy partnerem życia społecznego w regionie”. Seminarium było połączone z otwarciem wystawy o WPN.
- (11) W grudniu podczas konferencji z okazji 70 lecia AFW Warszawie Zdzisław Szkiwut wygłosił referat „Turystyka zrównoważona na obszarach chronionych Zielonych Płuc Polski szansą zachowania walorów przyrodniczych”.

W minionym roku Pracownia Naukowo-Badawcza prowadziła dwa projekty dofinansowane przez Fundację EkoFundusz i Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Pierwszy projekt dotyczył czynnej ochrony dwóch gatunków storczyków, których występowanie w Polsce jest obecnie silnie zagrożone. Prace polegały na przeniesieniu części populacji tych roślin na nowe stanowiska zlokalizowane na terenie parku. Projekt ten był kontynuacją prac rozpoczętych w poprzednim roku. Drugi projekt związany był z czynną ochroną zagrożonych gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym. W ramach tego projektu prowadzone były prace dotyczące m.in.: restytucji motyla mszarnika jutta, czynnej ochrony płazów i gadów oraz ochrony przed rozprzestrzenianiem się barszczu Sosnowskiego. Działania te zostały opisane w rozdziale “Ochrona gatunków roślin i zwierząt”.

3.9. Działalność edukacyjna

Joanna Adamczewska

W 2004 roku w Sekcji ds. edukacji środowiskowej Wigierskiego Parku Narodowego pracowało troje specjalistów ds. dydaktyki, kierownik sekcji ds. dydaktyki oraz referent ds. edukacji środowiskowej. Zadania z zakresu edukacji prowadzone były także przez pracownika Gospodarstwa Pomocniczego na stanowisku specjalisty ds. dydaktyki. Ponadto część zadań zrealizowano we współpracy z innymi komórkami organizacyjnymi Wigierskiego Parku Narodowego oraz służbami terenowymi.

Zadania z zakresu edukacji prowadzone były w oparciu o *Plan działań i imprez edukacyjnych na rok 2004* zatwierdzony przez Dyrektora WPN.

Wszelkie wydarzenia edukacyjne były ewidencjonowane w tzw. formularzach ewidencji wydarzeń edukacyjnych, zgodnie z którymi w 2004 roku w działaniach edukacyjnych udział wzięło 7434 osób. Odnotowano 135 wydarzeń edukacyjnych.

Uczestnicy są ewidencjonowani w formularzu z podziałem na osoby miejscowe (z terenu gmin w których leży park) i osoby odwiedzające oraz z podziałem na młodzież i osoby dorosłe. W poniższej tabeli zestawiono dane za rok 2004.

Tabela 6. Liczba osób uczestniczących w aktywnych imprezach edukacyjnych

Liczba uczestników

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Ludność miejscowa		Osoby odwiedzające		Osoby obsługujące	Ogółem
Dorośli	uczniowie	dorośli	uczniowie		
693	2266	680	3417	378	7434

W stosunku do roku 2003 liczba wydarzeń utrzymana została na podobnym poziomie, natomiast wzrosła liczba osób w nich uczestniczących.

W 2004 roku zrealizowane zostały następujące zadania:

I. Zajęcia stacjonarne i terenowe w Ośrodku Edukacji Środowiskowej nad Zatoką Słupiańską jeziora Wigry oraz na ścieżkach edukacyjnych i w siedzibie parku w Krzywem

Ośrodek Edukacji Środowiskowej działał od maja do końca września. W tym czasie z zajęć laboratoryjnych i terenowych skorzystała 360 osobowa grupa młodzieży ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i szkół średnich wraz z opiekunami. Przeprowadzono 60 godzin zajęć edukacyjnych. Z bazy Ośrodka korzystali także studenci w liczbie 280 osób oraz pracownicy naukowcy różnych uczelni.

Zajęcia stacjonarne i terenowe, głównie dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich pracownicy Sekcji ds. edukacji prowadzili także w siedzibie parku w Krzywem, wykorzystując w tym celu zbiory sali muzealnej i ekspozycji etnograficznej oraz ścieżki edukacyjne. Tematyka zajęć dotyczyła zagadnień wybranych przez opiekunów grup ze stałej "Oferty edukacyjnej Wigierskiego Parku Narodowego na rok szkolny 2003/2004". Największym zainteresowaniem cieszył się temat "Walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe Wigierskiego Parku Narodowego". Łącznie odbyło się 40 godzin zajęć stacjonarnych i terenowych.

II. Współpraca ze szkołami różnych szczebli kształcenia w zakresie prowadzenia zajęć, prelekcji, wykładów (poza siedzibą parku), w tym program edukacji ekologicznej dla uczniów szkoły średniej, klas I – IV o profilu ekologicznym pt. "Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego".

W 2004 roku kontynuowana była współpraca z Zespołem Szkół Nr 1 w Suwałkach. Zajęcia były kontynuacją semestru zimowego oraz prowadzono je w semestrze letnim roku szkolnego 2003/2004. W zajęciach w siedzibie parku, na ścieżkach edukacyjnych oraz poza terenem parku (miejska oczyszczalnia ścieków, zakład utylizacji odpadów komunalnych), które odbywały się w soboty w cyklu 5-godzinnym uczestniczyli uczniowie klas I –IV o profilu ekologicznym. Zespół Szkół Nr 1 nie był zainteresowany kontynuacją współpracy w roku szkolnym 2004/2005.

Prowadzone były także prelekcje, prezentacje i wykłady w szkołach, które zwróciły się z prośbą o taką formę pomocy. Spotkania odbyły się m.in. w Szkole Podstawowej w Bakałarzewie, w Młodzieżowym Domu Kultury (uczestniczyli uczniowie szkół z terenu miasta Suwałki), Szkole Podstawowej Nr 11 w Suwałkach, Szkole Podstawowej Nr 10 w Suwałkach, Augustowskim Centrum Edukacyjnym.

W styczniu i lutym przeprowadzono łącznie 15 prelekcji nt. antropogenicznych zagrożeń środowiska przyrodniczego i kulturowego w szkołach z terenu parku i otuliny. W spotkaniach udział wzięło 100 osób dorosłych (rodziców uczniów oraz nauczycieli) i 250 uczniów. Podczas spotkań wyjaśniano jaki wpływ mają gospodarstwa domowe i rolnictwo na stan wód, gleb, powietrza, flory i fauny. Spotkania miały być

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

inspiracją do wykonania prac plastycznych na temat zagrożeń i przeciwdziałania tym zagrożeniom (opis konkursu znajduje się w punkcie X.). Spotkania te były częścią projektu pt. "Cztery pory roku", współfinansowanego z funduszy Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce w ramach III edycji programu "Działaj lokalnie", przy wsparciu Stowarzyszenia Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski. Jego realizacja odbywała się również z udziałem sekcji do spraw udostępniania parku.

III. Program edukacji ekologicznej i kulturowej dla uczniów szkół z terenu WPN i otuliny, prowadzony pod hasłem "Ginące zawody".

W 2004 roku kontynuowano program edukacji kulturowej. Przeprowadzono 6 warsztatów ceramicznych z udziałem pracowników parku (Sekcja ds. udostępnienia parku) i instruktora ceramiki Krystyny Prawdzik - Pawłowskiej. W zajęciach wzięła udział 40-osobowa grupa uczniów (klasa V i VI) ze Szkoły Podstawowej w Starym Folwarku. Uczniowie podczas warsztatów wykonywali z gliny drobne przedmioty użytkowe – ozdoby, kubeczki, dzbanuszki, figurki, spodki.

IV. Program edukacji ekologicznej dla uczniów szkół podstawowych prowadzony we współpracy z Biblioteką Publiczną w Suwałkach pt. "Moja Mała Ojczyzna – Odkrywanie Suwalszczyzny – pradzieje, obrzędy, ekologia, turystyka".

W spotkaniach prowadzonych biblioteczka brała udział 60-osobowa grupa uczniów klas piątych SP Nr 8 i SP Nr 9 w Suwałkach. Przeprowadzono 8 spotkań w formie prelekcji, prezentacji multimedialnych, pokazów filmów i slajdów. Tematyka spotkań dotyczyła zasobów przyrodniczych i kulturowych naszego regionu (środowisko naturalne Suwalszczyzny, ochrona przyrody i krajobrazu, flora i fauna lasów, rzek i jezior, zabytki, dawne obrzędy i zwyczaje). Na zakończenie uczniowie wzięli udział w Turnieju Wiedzy, zwycięska klasa ze Szkoły Podstawowej Nr 8 uczestniczyła w - czerwcu w całodziennych warsztatach przyrodniczych na ścieżce "Las" i "Suchary".

V. Program edukacji ekologicznej pt. "Program Ekozespołów" dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i szkół średnich.

Kontynuowano współpracę ze szkołami zaangażowanymi w realizację Programu Ekozespołów, którego koordynatorem na Suwalszczyźnie jest Wigierski Park Narodowy. W roku szkolnym 2003/2004 w programie wzięło udział 25 nauczycieli – instruktorów programu z 20 szkół, głównie podstawowych i gimnazjalnych oraz Bursy Szkolnej w Suwałkach. Nauczyciele utworzyli wśród uczniów ekozespoły, angażując w sumie około 230 uczniów do aktywnych działań na rzecz ochrony środowiska. Uczniowie pod okiem instruktorów wykonywali w swoich gospodarstwach domowych pomiary zużycia wody, energii, gazu i wytwarzanych odpadów oraz wdrażali plany oszczędnościowe. Podobne działania prowadzono na terenie szkół. Organizowano także kampanie informacyjne skierowane na rozwiązanie wybranych problemów ekologicznych – np. zmniejszenia ilości odpadów, ich segregacji, likwidowania dzikich wysypisk, budowy kompostowników. Część ekozespołów przystąpiła do konkursu na najbardziej efektywny ekozespół i najlepiej przeprowadzoną kampanię (opis konkursu w punkcie X). Wszyscy uczniowie i instruktorzy otrzymali materiały niezbędne do udziału w programie, wydane przez Fundację GAP Polska (koordynator krajowy programu) i dystrybuowane przez park. Ponadto wydany przez park został tzw. poradnik ekologiczny *Krok po kroku*, służący jako zeszyt ćwiczeń dla uczniów. W poradniku zostały zawarte pomysły i wskazówki proekologicznych działań prowadzonych przez ekozespoły na Suwalszczyźnie. Książeczkę otrzymali wszyscy uczniowie i nauczyciele uczestniczący w programie. W roku szkolnym 2004/2005 zebrane zostały zgłoszenia od 221 osób chętnych do udziału w programie,

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

działania rozpoczęły się wraz z początkiem roku 2005. W październiku we współpracy z Fundacją GAP Polska i Olsztyńskim Centrum Edukacji Ekologicznej zorganizowano warsztaty dla animatorów Programu Ekozespołów. Animator to drugi stopień zaawansowania w programie, zostaje nią osoba która jako instruktor prowadziła program z młodzieżą. Animatorzy mogą sami prowadzić warsztaty dla innych nauczycieli, którzy chcą przystąpić do programu. W warsztatach wzięło udział 16 osób. W 2004 roku dwie animatorki przeprowadziły warsztaty dla 7 osób, które zostały instruktorami.

VI. Warsztaty.

W marcu specjaliści z Komitetu Ochrony Orłów prowadzili warsztaty szkoleniowe pt. "Bubobory 2004". Tematyka warsztatów obejmowała biologię, rozpoznawanie i ochronę ptaków szponiastych, przede wszystkim sów. Zajęcia stacjonarne, w których wzięli udział przedstawiciele okolicznych nadleśnictw i parku, połączono z częścią terenową, mającą na celu inwentaryzację rzadkich gatunków sów. W trzydniowych warsztatach wzięło udział około 40 osób. Inwentaryzację przeprowadzono w całym kompleksie Puszczy Augustowskiej. Odnaleziono 1 stanowisko puchacza, 3 stanowiska włośchatki i 1 stanowisko pójdzki. Stanowiska sów lokalizowano techniką nasłuchu. zostały sfinansowane przez GEF/SGP na wniosek Stowarzyszenia Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski.

2 października w siedzibie parku w Krzywem 16-osobowa grupa instruktorów Programu Ekozespołów uczestniczyła w warsztatach II-go stopnia, prowadzonych przez doświadczonych koordynatorów Programu – Alicję Szarzyńską (Olsztyńskie Centrum Edukacji Ekologicznej) i Zdzisława Nitaka (Fundacja GAP Polska). Instruktorzy stali się animatorami programu i mogą już samodzielnie prowadzić zajęcia. Nauczyciele poznali metody i techniki prowadzenia szkoleń, ich planowania i oceny.

VII. Imprezy i akcje.

W ostatnich dniach stycznia i pierwszych dniach lutego w siedzibie parku w Krzywem odbywał się cykl spotkań pt. "Pożyteczne ferie – poznamy walory swojej małej ojczyzny". Sekcja ds. edukacji środowiskowej wspomagała Sekcję ds. udostępniania parku w prowadzeniu zajęć. W spotkaniach brało udział 30 osób – uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, mieszkańców wsi Krzywe. W programie zajęć znalazły się m.in. warsztaty kulinarne (wspólny wyrób masła, kartaczy), warsztaty fotograficzne i zajęcia o tematyce przyrodniczej.

Już po raz drugi pracownicy parku i PSP w Sejnach i Suwałkach prowadzili w marcu i kwietniu w szkołach na terenie WPN-u akcję informacyjną pt. "Nie wypalaj traw!", na temat szkodliwych skutków wiosennego wypalania traw dla organizmów zasiedlających łąki i dla jakości gleb, a także innych zagrożeń wynikających z podkładania ognia. Prelekcje połączone były z praktycznym pokazem działania wozu strażackiego. Prelekcje zorganizowano w 4 szkołach z terenu parku i otuliny, wzięło w nich udział ok. 250 osób.

W tym roku obchodom Międzynarodowego Dnia Ziemi w Wigierskim Parku Narodowym nadaliśmy nieco inną niż dotychczas formułę, organizując akcję sadzenia drzew i krzewów. W akcji uczestniczyło 7 szkół. Młodzież z nauczycielami, pod okiem leśniczych WPN-u, posadziła wokół szkół, na skwerach i miedzach 800 drzewek. Sadzono wyłącznie gatunki rodzime, tj. takie, które znajdują się tutaj w granicach swoich zasięgów geograficznych, a nie zostały sprowadzone z innych stron świata. Akcja nie zakończyła się na posadzeniu roślin. Teraz zadaniem uczniów jest pielęgnacja drzewek i prowadzenie systematycznych obserwacji. Swoje spostrzeżenia mają notować w specjalnych arkuszach obserwacyjnych.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

W marcu i kwietniu w 14 szkołach średnich z powiatów suwalskiego (grodzkiego i ziemskiego), sejneńskiego i augustowskiego pracownicy Lasów Państwowych i WPN-u prowadzili wykłady o znaczeniu, funkcjach, zasadach gospodarowania i ochronie lasów w Polsce (łącznie 14 wykładów). W wykładach uczestniczyła 600-osobowa grupa młodzieży wraz z opiekunami. 27 kwietnia w Suwałkach, Augustowie i Sejnach przeprowadzono testy sprawdzające stan wiedzy kandydatów, a jednocześnie znajomość języka angielskiego, gdyż pytania testowe przygotowano właśnie w tym języku. W teście wzięło udział ponad 100 osób. Celem testu było wyłonienie osób, które zaproszono do udziału w Europejskim Tygodniu Lasów w Szwecji. Pięciosobowa grupa uczniów (uczennice II LO w Augustowie, ZSO w Sejnach, LO w Przerośli i I LO w Suwałkach), pod opieką nadleśniczego WPN-u Jacka Łozińskiego, w dniach 20 maja – 1 czerwca przebywała wspólnie ze swoimi rówieśnikami z Francji, Szwecji, Hiszpanii, Finlandii i Litwy w szwedzkim regionie Värmland.

W maju po raz piąty przez nasze województwo jechali uczestnicy Sztafety Obszarów Chronionych Województwa Podlaskiego. Tegoroczna impreza rozpoczęła się 24 maja w Białowieskim Parku Narodowym. W kolejnych dniach Sztafetę prowadziły: Narwiański Park Narodowy, Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi, Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej, Biebrzański Park Narodowy. W czwartek 27 maja Sztafeta dotarła do Wigierskiego Parku Narodowego. Rajd zakończył się w Turtulu w siedzibie Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Reprezentanci szkół biorących udział w Sztafecie (w 2004 roku było ich 56) zmierzali się z pytaniami testowymi na temat obszarów chronionych; najlepsi z nich przystąpili do Finałowego Konkursu Wiedzy. Uroczyste zakończenie Sztafety, będące elementem obchodów XV-lecia Wigierskiego Parku Narodowego, miało miejsce w siedzibie parku w Krzywem. Po przeprowadzeniu konkursu finałowego i nagrodzeniu laureatów, uczestnicy imprezy obejrzeni inscenizację pt. "Rozmowa Matki Ziemi z jej dziećmi", w wykonaniu uczniów Szkoły Podstawowej w Mikołajewie. Sztafeta odbywała się pod patronatem Marszałka Województwa Podlaskiego i Wojewody Podlaskiego.

W tym roku akcja "Sprzątanie Świata" na terenie parku trwała przez cały tydzień, od 27 września do 1 października i odbywała się pod hasłem "Ekologicznie proszę!". Na apel o przyłączenie się do akcji odpowiedziały starostwa augustowskie i suwalskie, które już od kilku lat wspierają nasze działania. Przekazały worki i rękawiczki niezbędne zbierającym. Nie zawiedli oczywiście sami uczestnicy – uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich, którzy przez cały tydzień pod opieką nauczycieli i pracowników parku sukcesywnie penetrowali lasy, szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne, brzegi jezior i rzek. Niezwykłym zapałem i aktywnością wykazały się przedszkolaki, dzielnie zaglądające pod niemal każdy krzaczek. W sumie w "Sprzątaniu Świata" wzięło udział 829 osób. Zebrano ponad dwie tony odpadów (dokładnie 2340 kg), co w porównaniu z latami ubiegłymi wskazuje na tendencję spadkową. Wszystkie śmieci nieodpłatnie zostały przyjęte przez Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Suwałkach.

3 października na przystani Domu Pracy Twórczej w Wigrach zorganizowano "Święto Siei". Organizatorami imprezy byli: Dom Pracy Twórczej w Wigrach, Wigierski Park Narodowy i Tygodnik Suwalski. Pomimo jesiennej już aury pogoda i uczestnicy dopisali, stąd też organizatorzy zamierzają corocznie organizować taką imprezę. Święto Siei było dobrą okazją do promowania dań regionalnych i walorów kulturowych naszego regionu. Rybactwo ma tu wielowiekową tradycję i pewne elementy mogą stanowić swoistą atrakcję turystyczną. W programie imprezy znalazły się liczne konkursy – gry zespołowe, plastyczne, oczywiście z nagrodami. Rybacy z WPN-u zorganizowali pokaz sprzętu, którym posługują się na co dzień – począwszy od jednostek pływających na narzędziach służących do połowów ryb skończywszy. Pokaz cerowania sieci wzbudził spore zainteresowanie. Na przystani można było podziwiać i zakupić wyroby rękodzieła ludowego – gliniane naczynia, wiklinowe kosze, serwety i obrusy. WPN przygotował stoisko, na którym można było obejrzyć niewielką wystawę posterową, zakupić wydawnictwa i obejrzyć przez lupę binkoulną organizmy żyjące na dnie zbiornika wodnego.

VIII. Konferencje i seminaria.

Wigierski Park Narodowy aktywnie włączył się w organizację seminarium przyrodniczego prowadzonego przez Augustowsko – Suwalskie Towarzystwo Naukowe i Wyższą Szkołę Suwalsko – Mazurską. Pracownicy wygłosili trzy wykłady dotyczące m.in. roli cetyńców w lesie, glonów w jeziorach wigierskich i populacji bobra w Polsce.

W dniach 17–19 czerwca w siedzibie Wigierskiego Parku Narodowego miała miejsce konferencja naukowa pt. *Filozoficzno-społeczne i przyrodnicze uwarunkowania zrównoważonego rozwoju*. Współorganizatorami konferencji byli: Polska Akademia Nauk, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Wszechnica Mazurska oraz WPN. W ciągu trzech pracowitych dni konferencji ponad 50 uczestników wysłuchało licznych referatów i dyskutowało o różnych aspektach ekorozwoju. Pracownicy parku wygłosili referaty oraz prowadzili sesję terenową.

W dniach 15 – 16 października, w sali konferencyjnej Archiwum Państwowego w Suwałkach, odbyła się sesja popularnonaukowa “15 lat Wigierskiego Parku Narodowego”. Sesja składała się z części referatowej i posterowej. Zostało wygłoszonych w sumie 29 referatów i komunikatów. W ciągu pierwszego dnia sesji referaty poświęcone były głównie tematyce funkcjonowania Wigierskiego Parku Narodowego w ciągu ostatnich piętnastu lat, w tym prowadzonych zbiegów ochronnych, badań naukowych, działań edukacyjnych. W drugim dniu sesji referaty i komunikaty dotyczyły stanu rozpoznania przyrody i środowiska obszaru parku. Na sesję posterową przygotowano 21 posterów, które prezentowano w holu sali konferencyjnej. Zaproszenia na sesję zostały wystosowane do ponad 200 różnych instytucji, uczelni, placówek oświatowych. W pierwszym dniu sesji udział wzięło 95 osób, natomiast w drugim dniu sesji 65 osób.

IX. Obozy naukowe.

Na terenie Ośrodka Edukacji Środowiskowej WPN zorganizowano 4 obozy studenckie, w których brało udział 135 osób. Byli to studenci: Wydziału Architektury z Uniwersytetu Wrocławskiego, Koła Naukowego Biologów Uniwersytetu Białostockiego, Akademii Rolniczo -Technicznej w Poznaniu i Wydziału Socjologii Uniwersytetu Białostockiego.

X. Konkursy.

W styczniu ogłoszono konkurs plastyczny pod hasłem *Wigierski Park Narodowy w czterech porach roku*. Na konkurs napłynęło 535 prac z 24 szkół i 6 przedszkoli. Komisja przyznała 12 nagród głównych i 42 wyróżnienia w pięciu kategoriach wiekowych.

Drugi konkurs plastyczny o podobnym tytule *Cztery pory roku w WPN-ie* miał nieco odmienną formułę. Uczestnicy konkursu wykorzystując dowolne techniki plastyczne wykonywali komiksy nt. wynikających z działalności człowieka zagrożeń dla środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego parku. Na konkurs nadeszło prace 6 szkół z terenu parku i otuliny. Otrzymaliśmy w sumie 49 prac, komisja nagrodziła 12 z nich. Nagrodzone prace zostały opublikowane w formie uniwersalnego kalendarza. Jego druk sfinansowała Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce w ramach III edycji programu “Działaj lokalnie”.

Uroczyste wręczenie nagród laureatom obu konkursów oraz promocja kalendarza miała miejsce 1 maja w “Dziupli” (Krzywe) w czasie “Słonecznej Majówki w Wigierskim Parku Narodowym”. Ten dzień był dniem otwartym parku – można było za darmo zwiedzać wystawy i ścieżki edukacyjne pod opieką przewodnika. Dopisała pogoda i nie zabrakło licznych atrakcji. W programie imprezy znalazły się m.in.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

występy uczniów ze Szkoły Podstawowej w Maćkowej Rudzie, aukcja prac, pokaz ubijania masła, warsztaty dla najmłodszych pt. "Tworzymy leśnego skrzata", loteria fantowa i degustacja lokalnych przysmaków.

W czerwcu rozstrzygnięto trzy konkursy ogłoszone w styczniu br. Pierwszy, który zgromadził najliczniejszą grupę uczestników, odbywał się pod hasłem *Nasze działania na rzecz Ziemi – czyli ekozespoły w naszej szkole*. Była to druga edycja tego konkursu. Przystąpiły do niego niemal wszystkie grupy uczniów wraz z opiekunami działające w tzw. Programie Ekozespołów. Do konkursu przystąpiły ekozespoły z 15 szkół. W konkursie wzięło udział 171 uczniów działających w 24 ekozespołach.

Drugi konkurs, przeznaczony dla gimnazjalistów pt. *Dziedzictwo przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe mojej okolicy* miał już czwartą edycję. Zorganizowano go we współpracy z Gimnazjum Nr 1 w Suwałkach. Tematyka konkursu była związana z wykonaniem projektu i dokumentacji ścieżki edukacyjnej. Na konkurs prace zostały złożone przez uczniów z 4 gimnazjów (łącznie 7 zespołów). Uczniowie wykonali wiele ciekawych projektów, odnaleźli i udokumentowali liczne miejsca, może mniej znane, ale bardzo wartościowe pod względem kulturowym, krajobrazowym czy przyrodniczym. Prace konkursowe rozpatrywano w trzech kategoriach tematycznych: ścieżka przyrodnicza, ścieżka kulturowa i ścieżka wielotematyczna.

Trzeci z konkursów przeznaczony był dla nauczycieli. Ich zadaniem było opracowanie scenariusza zajęć na jednej ze ścieżek edukacyjnych parku. Komisja konkursowa oceniała, poza poprawnością merytoryczną, także pomysłowość scenariusza i zgodność z programem nauczania. Na konkurs napłynęło 10 scenariuszy zajęć terenowych. Wszystkie zostały opublikowane w wydawnictwie pt. *Po ścieżkach edukacyjnych WPN*.

Dnia 22 czerwca w "Dziupli" uroczystie podsumowano wszystkie konkursy, laureaci obdarowani zostali nagrodami, wszyscy uczestnicy wzięli udział we wspólnym ognisku i pieszych wycieczkach z przewodnikami.

Ponadto park objął patronatem konkursy organizowane przez szkoły. Pracownicy Sekcji ds. edukacji uczestniczyli w pracach komisji, ufundowane zostały w nagrody w postaci materiałów promocyjnych parku – wydawnictw, znaczków, nalepek. Były to konkursy:

- plastyczny pt. *Suwałszczyzna – kraina czystych jezior*, zorganizowany przez Gimnazjum Nr 6 w Suwałkach;
- II edycja cyklicznego konkursu plastycznego zorganizowany przez Przedszkole Nr 3 w Suwałkach pt. *Cztery pory roku. Malujemy jesień*.
- IX Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny *Aby lasy trwały jako źródło piękna i bogactwa Ziemi* zorganizowany przez SP Nr 5 w Suwałkach.

XI.   Udział w imprezach zewnętrznych, wystawy poza terenem parku.

Wigierski Park Narodowy wziął udział w centralnych obchodach Dnia Ziemi na Polach Mokotowskich w Warszawie. Przygotowano stoisko prezentujące walory regionu i prowadzono aktywną akcję edukacyjną poprzez gry i zabawy. Stoisko parku było częścią wspólnej prezentacji wszystkich parków narodowych w Polsce pod hasłem "Dary Ziemi". Dobiegła końca trwająca cały rok wystawa WPN w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie koło Kalisza.

Z okazji XV-lecia parku przygotowano także liczne wystawy poza siedzibą parku. Były to:

- wystawa pt. *Wigierski park Narodowy* w Muzeum im. W. Kętrzyńskiego w Kętrzynie

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

- (zorganizowano uroczyste otwarcie w dniu 21 kwietnia połączone z cyklem wykładów);
- wystawa pt. *Nad Wigrami* poświęcona walorom przyrodniczym i kulturowym jeziora Wigry w Muzeum Okręgowym w Suwałkach (26 czerwca odbyło się uroczyste otwarcie, wystawa prezentowana do dnia 16 października);
- wystawa pt. *Wigierski Park Narodowy* w Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie (zorganizowano uroczyste otwarcie w dniu 8 listopada, wystawa prezentowana do końca stycznia 2005 roku).
- wystawa pt. *Wigierski park Narodowy* w Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku (otwarcie w dniu 11 grudnia połączone z seminarium dla nauczycieli z Ełku nt. walorów parku i możliwości edukacyjnych).

Park zorganizował także stoisko promocyjne i prowadził sprzedaż wydawnictw w czasie Dożynek Wojewódzkich w Starym Folwarku w dniu 26 września 2004 r.

XII. Udzielanie informacji i pomoc osobom zainteresowanym oraz przekazywanie materiałów do szkół.

Otrzymaliśmy 50 prośb o materiały informacyjne i promocyjne, wszyscy zainteresowani otrzymali odpowiedzi wraz ze stosownymi pakietami materiałów. Były to głównie szkoły z tereny całej Polski, koła ekologiczne, organizatorzy konkursów nt. przyrody i ekologii, samorzady, uczniowie, inne osoby indywidualne. Ponadto w ciągu całego roku zgłosiło się 15 osób, głównie nauczycieli, z prośbą o materiały informacyjne, bądź w celu skorzystania zasobów podręcznej biblioteczki Sekcji ds. edukacji. Ponadto do szkół z terenu miasta Suwałki (za pośrednictwem Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Suwałki) oraz do szkół z terenu gmin: Suwałki, Giby, Nowinka i Krasnopol systematycznie nieodpłatnie przekazywany był kwartalnik *Parki Narodowe*.

Sekcja edukacji prowadziła także w 2004 roku dystrybucję *Kwartalnika Wigry* wraz z dodatkiem dla dzieci i młodzieży pt. *Wigierek*. Wydawnictwa te otrzymały bezpłatnie wszystkie szkoły z terenu powiatów, w granicach których leży park, jednostki samorządowe, kwaterodawcy i sołtysi z terenu parku i otuliny, uczelnie wyższe, parki narodowe i krajobrazowe, organizacje ekologiczne.

XIII. Działalność wydawnicza, redakcja, dystrybucja i promocja Kwartalnika Wigry wraz z dodatkiem pt. "Wigierek" i numerem specjalnym z okazji 15-lecia parku.

Sekcja ds. edukacji przygotowała i wydała następujące pozycje wydawnicze:

- *Krok po kroku – poradnik ekologiczny* (zeszyt dla uczestników Programu Ekozespołów, wydawnictwo w nakładzie 1000 egzemplarzy, dotowane przez WFOŚiGW w Białymstoku)
- *Po ścieżkach edukacyjnych Wigierskiego Parku Narodowego* (scenariusze zajęć na terenowych, w nakładzie 3 000 egzemplarzy, dotowane przez NFOŚiGW)
- *Wigierski Park Narodowy – Numer specjalny Kwartalnika Wigry* (wydawnictwo z okazji XV-lecia WPN, w nakładzie 2 000 egzemplarzy dotowane przez NFOŚiGW)
- *Wigierek* – dodatek do Kwartalnika Wigry dla dzieci i młodzieży (dwa numery w nakładzie po 2000 egzemplarzy każdy).

Ponadto Wigierski Park Narodowy wydał:

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

- *Kwartalnik Wigry Numer 1,2,3,4* (w łącznym nakładzie 8000 egzemplarzy);
- pakiet broszur pt. *Parki narodowe w województwie podlaskim* (tytuły poszczególnych broszur: *Polska Amazonia, Kraina Żubra, Kraina bagien, Wśród lasów i jezior*, wydawnictwo przygotowane we współpracy z Białowieskim PN, Biebrzańskim PN i Narwiańskim PN, wydane 2000 pakietów w polskiej wersji językowej (8000 broszur), po 1000 pakietów w wersjach językowych: angielskiej, niemieckiej, włoskiej i rosyjskiej (czyli łącznie 16000 broszur). Druk sfinansowano ze środków WFOŚiGW w Białymstoku. Część nakładu przekazano do poszczególnych parków narodowych.

Ponadto z uwagi na duże zainteresowanie turystów, WPN wznowił ze środków własnych powyższy pakiet w następującej ilości: w polskiej wersji językowej 4000 pakietów (czyli 16000 broszur), 500 pakietów w niemieckiej wersji językowej (czyli 2000 broszur), 500 pakietów w angielskiej wersji językowej (czyli 2000 broszur). Dodatkowo wznowiono broszurę *Wśród lasów i jezior – Wigierski Park Narodowy* w nakładzie łącznym 11 000 sztuk (w tym 1000 sztuk we włoskiej wersji językowej, 3000 sztuk w niemieckiej wersji językowej, 2000 sztuk w angielskiej wersji językowej, 5000 sztuk w polskiej wersji językowej).

We współpracy ze Stowarzyszeniem Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski przygotowane i wydane zostały:

- kalendarz pt. *Cztery Pory Roku* (w nakładzie 1000 egzemplarzy).
- pakiet broszur *Różnorodności biologiczna w rolnictwie* (tytuły poszczególnych broszur *Zielononózka kuropatwiana – rodzima rasa kur, Gęś suwalska ...i wymagania środowiskowo – żywieniowe, Zachowanie i odtwarzanie starych, tradycyjnych sadów przydomowych, Rodzime rasy zwierząt w krajowym programie rolno-środowiskowym, Świnie złotnickie, Rodzime rasy bydła – bydło polskie czerwone, Ochrona konika polskiego – rodzimej rasy koni*, w nakładzie 1000 pakietów).

Dnia 15 grudnia zorganizowano promocję specjalnego numeru Kwartalnika Wigry wydanego z okazji XV-lecia Wigierskiego Parku Narodowego. Promocja odbyła się w Bibliotece Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach. W spotkaniu wzięło udział 50 osób. W bibliotece zorganizowano także wystawę publikacji wydanych w ciągu 15 lat funkcjonowania parku.

XIV. Przygotowanie i realizowanie wniosków o dotację na działalność edukacyjną.

Przygotowano i rozliczono dotacje na dofinansowanie zadań związanych z edukacją:

- do NFOŚiGW pt. “Wigierski Park Narodowy – XV-lecie działalności”
- do WFOŚiGW pt. “V Sztafeta Rowerowa Obszarów Chronionych Województwa Podlaskiego”
- do WFOŚiGW pt. “Nasze działania na rzecz Ziemi – czyli Ekozespoły w naszej szkole”

Ponadto pozyskano pomoc firm i organizacji:

- Litopol – Malow
- Biuro ZPP w Białymstoku
- Fundacja Ekonomistów w Białymstoku.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Udzielona pomoc polegała na ufundowaniu nagród rzeczowych i wydawnictw dla laureatów konkursów organizowanych przez park.

XV. Pozostałe działania.

W 2004 roku na terenie parku rozpoczęła się realizacja filmu „Wigierski Park Narodowy”, przez Agencję Artystyczną Nr 1 z Warszawy. Produkcja finansowana jest ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

3.10. Turystyka

Elżbieta Szkiruć, Jarosław Borejszo

Według szacunkowych danych w 2004 roku na terenie WPN przebywało 100 000 turystów.

Jak co roku w siedzibie parku w Krzywem funkcjonowało Centrum Informacji Turystycznej. Informacje w centrum udzielane są w językach: polskim, angielskim, niemieckim i rosyjskim. Można tu otrzymać wydawnictwa edukacyjne a także oferty gospodarstw agroturystycznych, biur turystycznych wypożyczalni sprzętu turystycznego, gestorów bazy żywieniowej współpracujących z parkiem. Turyści mogą również skorzystać z usług licencjonowanych przewodników. Aby sprostać zwiększającemu się napływowi turystów w sezonie letnim centrum pełniło dyżury w dni wolne od pracy, w tym czasie była również możliwość odwiedzenia sali przyrodniczej i wystawy etnograficznej “Ocalić od zapomnienia”.

W celu urozmaicenia turystom pobytu w parku, we współpracy z lokalną ludnością i Stowarzyszeniem Konferencja Służb Ochrony Przyrody ZPP, została opracowana oferta “Przetwórstwo mleka tradycyjnymi metodami”, z której korzystały osoby indywidualne jak również grupy harcerzy i uczestnicy kolonii. W stosunku do roku 2003 odnotowano prawie 2-krotny wzrost liczby osób korzystających z tej oferty (patrz tabela 14).

W dniu 1 maja odbyła się impreza otwarta “I majówka WPN w Unii Europejskiej”, w której wzięło udział około 500 osób. W programie imprezy turyści mogli skorzystać z bezpłatnych usług przewodnickich, z loterii fantowej, odwiedzenia sali przyrodniczej i etnograficznej, z degustacji potraw regionalnej kuchni.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabele poniżej przedstawiają zestawienia dotyczące liczby osób odwiedzających park.

Tabela 7. Liczba turystów obsłużonych przez sekcję ds. udostępnienia parku

Lp.	Kategoria	Liczba turystów w latach		
		2003	2004	
1.	Turyści zagraniczni	liczba grup	22	27
		liczba osób	459	600
2.	Grupy dzieci	liczba grup	157	136
		liczba osób	4 682	5000
3.	Grupy dorosłych	liczba grup	34	94
		liczba osób	1863	3000
4.	Grupy gratisowe (karty wstępu i usługi przewodnickie)	liczba grup	43	40
		liczba osób	790	1800
	Ogólna liczba grup i osób obsłużonych przez sekcję ds. udostępnienia parku	liczba grup	213	230
		liczba osób	7775	8800

Tabela 8. Liczba sprzedanych kart wstępu i licencji wędkarskich

Lp.	Rodzaj	Lata	
		2003	2004
1.	Karty wstępu	19 600	15 577
2.	Licencje wędkarskie	5187	5149

Zmniejszona sprzedaż kart wstępu do WPN spowodowana była w dużej mierze nie pobieraniem opłat od dzieci w wieku przedszkolnym a także niesprzyjającą aurą we wrześniu i październiku, kiedy to zazwyczaj odwiedzają park wycieczki szkolne. Spadek liczby odwiedzających w te dwa miesiące w porównaniu do roku 2003 wyniósł około 1000 osób.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 9. Liczba osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne oraz korzystających ze specjalnych ofert WPN-u

Lp.	Wystawa, ścieżka edukacyjna, oferta	Liczba turystów w latach		
		2003	2004	
1.	Centrum informacji turystycznej	13500	10 500	
2.	Sala przyrodnicza	13500	12 500	
3.	Wystawa etnograficzna	10000	2 500	
4.	Ścieżka "Las"	grupy zorg.	7794	8 864
		turyści ind.	6000	8 000
5.	Ścieżka "Suchary"	grupy zorg.	7794	8 864
		turyści ind.	6000	8 000
6.	Ścieżka "Jeziora"	grupy zorg.	500	1 285
		turyści ind.	7000	9 000
7.	Ścieżka "Płazy"	grupy zorg.	600	300
		turyści ind.	1000	800
8.	Ścieżka "Puszcza"	grupy zorg.		238
		turyści ind.	300	500
9.	Ścieżka "Dobra Puszczańskie" na trasie Wigierskiej Kolejki Wąskotorowej	15000	15 000	
10.	Oferta "Przetwórstwo mleka tradycyjnymi metodami" (od maja do września)	250	400	

Tabela 10. Wykorzystanie obiektów noclegowych i rekreacyjnych w zarządzie WPN-u

Nazwa obiektu, nr posesji (liczba miejsc noclegowych)	Liczba osób w latach		Liczba osobonocy w latach	
	2003	2004	2003	2004
Pokoje w leśniczówkach				
Lipniak 23 (6 m.n.)	26	18	120	90
Mikołajewo 34 (5 m.n.)	107	69	307	364
Leszczewek 40 (5 m.n.)	62	55	365	343
Gawarzec – Gawrych Ruda 58 (5 m.n.)	52	60	392	308
Maćkowa Ruda 57 (7 m.n.)	33	42	290	221
Maćkowa Ruda 55 (2 m.n.)	8	12	44	50
Bryzgiel (3 m.n.)	-	19	-	120
Królówek (3 m.n.)	-	14	-	131
RAZEM	288	289	1518	1627
Pokoje gościnne w dyrekcji parku (8 m.n.)	321	522	570	745
RAZEM WSZYSTKIE POKOJE	609	811	2088	2372
Poła biwakowe				
Za szkołą, Bindużka, Gremzdówka	1 000	600		
Jastrzęby	1 000	960		

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Plaże			
Plaża w Krzywem	10500	8000	

W 2004 roku pokoje w dwóch osadach parku – Królówek i Bryzgiel – zostały otwarte dla gości. Dzięki temu park udostępniał 8 swoich osad oraz pokoje w budynku dyrekcji, łącznie były to 44 miejsca noclegowe.

Tabela 11. Wykorzystanie obiektów noclegowych i rekreacyjnych nie będących w zarządzie WPN-u

Wyszczególnienie		Liczba miejsc	Liczba osób 2004 Szacunkowo
Pola biwakowe prywatne		522	3500
PTTK w Starym Folwarku	Dom wypoczynkowy	44	445 (2312 osobonocy)
	Kemping	200	1471 (3098 osobonocy)
	Plaża	400	5000
	Festiwal “Spotkania z piosenką szantową”		3000
	Ogólna liczba osób które przebywały na terenie PTTK		30000
Ośrodki wypoczynkowe	Dom Pracy Twórczej WIGRY	100	4000
	MOKOiW Gawrych Ruda	90 stałych, 220 sezonowych	2500
Baza noclegowa prywatna	“Holiday”	97	1577
	“U Zygmunta”	30	250
	7 Domów do wynajęcia	119	1500
	36 Kwater prywatnych	419	4000
Prywatne domki		150	1800
Spływy kajakowe (8 organizatorów)			8 000
Ośrodek “Hossa – Wigry” Płociczno	Kolejka wąskotorowa		15000
	Przejażdżki konne		1500
Statek			8500
Imprezy cykliczne	Wielodyscyplinowy Rajd PTTK i WPN		99
	Dzień Ziemi		300
	Sprzątanie świata		830
	Regaty o Puchar Dyrektora WPN		150
	Regaty o Błękitną wstęgę jeziora Wigry		100

W 2004 roku zdecydowanie wzrosła liczba turystów zagranicznych – głównie z Niemiec, Wielkiej Brytanii, Włoch, Francji, Belgii i Holandii. Dla sporej grupy spośród nich pobyt nad Wigrami był etapem w podróży do Litwy, Łotwy i Estonii. Ten dość gwałtowny wzrost liczby turystów zagranicznych był najprawdopodobniej związany z akcesją naszych krajów do Unii Europejskiej.

Dzięki pracy Centrum Informacji Turystycznej w dni wolne od pracy, soboty i niedziele goście mogli skorzystać w szerszym zakresie z oferowanych imprez turystycznych i kulturalnych w najbliższej okolicy

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

a także z wyjazdów na Litwę, proponowanych przez współpracujące z parkiem biura turystyczne. Park promując walory swojego obszaru nie zapomniał o dziedzictwie kulturowym a w tym o przyciągających smakołykach kuchni regionalnej, które oferowane były przez miejscową ludność świadczącą usługi agroturystyczne. Właśnie te osoby były rekomendowane do konkursu “Nasze kulinarne dziedzictwo”. Dwie z nich uzyskały nagrody. Jak co roku WPN brał udział w targach turystycznych bezpośrednio lub przekazując materiały propagandowe i informacyjne .

Zimą 2004 roku na terenie WPN-u realizowano zadanie pt.: “Pożyteczne ferie – Poznajemy walory naszej małej ojczyzny”, dofinansowane przez Fundację Wspomagania Wsi, w ramach projektu złożonego przez Stowarzyszenie “Konferencja Służb Ochrony Przyrody ZPP”. W trakcie warsztatów przeprowadzono akcję popularyzującą i edukującą w zakresie możliwości uprawiania turystyki na terenie WPN-u. Odbiorcami akcji były dzieci ze wsi Krzywe i okolic Wigierskiego Parku Narodowego.

Zadania dotyczące infrastruktury turystycznej i wydawnictw zrealizowane w 2004 roku przedstawia tabela poniżej.

Tabela 12. Zadania dotyczące infrastruktury turystycznej i wydawnictw zrealizowane w 2004 roku

Lp.	Zadanie	Koszt [zł]
1.	W styczniu został wyprodukowany zestaw broszur “Parki narodowe w województwie podlaskim”. Wydawcą był WPN a producentem Firma Usług Wydawniczych “PRO EDIT”. Środki na wydanie zestawu pochodziły z dotacji WFOŚiGW w Białymstoku.	21080,00
2.	10 marca WPN uzyskał decyzję o lokalizacji celu publicznego, polegającą na budowie ścieżki rowerowej dwukierunkowej o szerokości 2-3 m, stanowiącej fragment planowanej ścieżki dla rowerów Osowa – Suwałki – Krzywe – Leszczewek – Stary Folwark. Ścieżka miałaby przecinać i biec wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 653 Suwałki – Sejny. Budowa tej ścieżki stanowiła element projektu skierowanego przez Miasto Suwałki do Funduszu ERDF. W związku z brakiem środków WPN był zmuszony wycofać deklarację finansowego udziału w projekcie, którego partnerem była również Gmina Suwałki.	0,00
3.	W maju została wydana nowa mapa turystyczno – krajoznawcza WPN 1:50000. Wydawcą jest ATIKART z Białegostoku. W jej przygotowaniu aktywnie uczestniczyli pracownicy parku. Mapa została wyprodukowana w nakładzie 13 tys. egzemplarzy. W 2004 roku park zakupił 1000 egzemplarzy	3745,00
4.	Mimo braku stałego opiekuna w sezonie letnim funkcjonowała plaża położona w oddziale 47b Obwodu Ochronnego Krzywe. Sytuacja skomplikowała się kiedy w 2003 roku Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach zrezygnował z prowadzenia plaży i kąpieliska. Próby wyłonienia nowego dzierżawcy w drodze przetargu nie powiodły się – nie było chętnych. W zarządzie WPN-u znajduje się jedynie plaża. Jezioro Czarne, nad którym leży plaża, znajduje się poza granicami parku a prawa właścicielskie w stosunku do tego jeziora wykonuje Marszałek Województwa Podlaskiego. W związku z tym WPN nie miał prawnych możliwości objęcia opieką kąpieliska z pomostami oraz zatrudnienia ratowników. Park mógł jedynie utrzymywać w należytym stanie samą plażę wraz z istniejącą infrastrukturą.	4000,00

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

5.	W lipcu 2004 roku w obiekcie "Dziupla" wykonano nową nawierzchnię z materiału HanseGrand, który park nieodpłatnie otrzymał od producenta.	0,00
6.	W 2004 roku Oddział PTTK w Suwałkach odnowił następujące piesze szlaki turystyczne: - znaki żółte: Krzywe – Kaletnik – Żytkiejmy; - znaki zielone: Stary Folwark – Stary Folwark; - znaki niebieskie: Wężał – Wysoki Most – Sejny. Oprócz odnowienia znaków wykonano 130 drogowskazów, które zostaną zamontowane na wyżej wymienionych szlakach wiosną 2005 roku. WPN nie angażował swoich środków.	0,00
7.	WPN był partnerem zadania " <i>Zintegrowana sieć tras rowerowych Suwalszczyzny</i> ", prowadzonego przez Suwalską Izbę Rolniczo – Turystyczną. W jego ramach na terenie parku wykonano projekty zagospodarowania następujących obiektów: - pola namiotowego "Jastrzęby"; - miejsca odpoczynku "Kamionka" w oddziale 43a; - miejsca odpoczynku na parkingu w miejscowości Bryzgiel, działka 57/4). Oprócz tego został zaprojektowany i uzgodniony z parkiem przebieg suwalskiego odcinka rowerowego "Podlaskiego szlaku bocianiego". Park nie angażował swoich środków	0,00
8.	W 2004 roku wymieniono lub odtworzono następujące tablice informacyjne: 1) Tablice wjazdowe do WPN ustawione około 1990 roku na granicy parku przy głównych drogach. Nowe tablice zostały wykonane zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi znaków i sygnałów drogowych, są to znaki drogowe typu E-22c (brązowe tło, białe napisy i piktogramy). Format tablic 1,25 x 2,2 cm. Tablice stoją w następujących miejscach: oddz. 1a, oddz. 8b, oddz. 50a, Gawrychruda – działka 102/5, Bryzgiel – działka 114/4 (dwustronna), oddz. 261c, oddz. 207a, Maćkowa Ruda – działka 160/6, oddz. 332k; 2) Tablica na dziedzińcu siedziby parku w Krzywem. Format 2 x 4 m, dwustronna. 3) 2 tablice informacyjne przy wejściu na teren dyrekcji WPN w Krzywem (przy furtce) – mapa parku z formami ochrony oraz nazwa parku i obowiązujące przepisy.	22015,00
9.	W 2004 roku przeprowadzono remonty następujących urządzeń turystycznych: - remont 2 daszków i ogrodzenia na parkingu w oddz. 7c; - naprawa ogrodzenia i stoły z ławami na parkingu w oddz. 79i; - naprawa pomostu i wiat na Powalach; - naprawa ogrodzenia na trasie ścieżki "Puszcza".	455,00
10.	W 2004 roku wykonano próbną serię 20 koszy na śmieci, które zostaną ustawione w najbardziej uczęszczanych miejscach w 2005 roku.	1200,00
RAZEM		52495

12 września Wigierski Park Narodowy wziął udział w samorządowych dożynkach wojewódzkich, które odbyły się w Starym Folwarku.

15 października Wigierski Park Narodowy podpisał porozumienie o współpracy z Wigierskim Stowarzyszeniem Turystycznym ze Starego Folwarku.

3.11. Monitoring środowiska i przyrody

Lech Krzysztofiak

W roku hydrologicznym 2004 Wigierska Stacja Bazowa Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego prowadziła prace dotyczące następujących programów pomiarowych:

- meteorologia,
- chemizm powietrza,
- chemizm opadów atmosferycznych i pokrywy śnieżnej,
- chemizm opadów podokapowych,
- chemizm spływu po pniach,
- roztwory glebowe,
- wody podziemne,
- wody powierzchniowe - rzeki,
- epifity nadrzewne,
- fauna bezkręgową.

Badania prowadzono na terenie zlewni eksperymentalnej, na wybranych powierzchniach badawczych i w wyznaczonych punktach kontrolno-pomiarowych.

Zakres pomiarowy

Meteorologia

Pomiary meteorologiczne prowadzone były na terenie ogródka meteorologicznego zlokalizowanego w Sobolewie. Do badań wykorzystano automatyczną stację meteorologiczną Milos 500 firmy Vaisala.

Chemizm powietrza

Chemizm powietrza badany był na jednym stanowisku w Sobolewie. Zastosowano metodę pasywną, z ekspozycją trzech próbników na wysokości 1,6 m nad poziomem gruntu. Czas ekspozycji próbników wynosił 1 miesiąc. Metody oznaczania zanieczyszczeń powietrza zostały opracowane w Zakładzie Chemii Analitycznej Politechniki Krakowskiej, a analizy zanieczyszczeń wykonała firma Propagator z Krakowa.

Chemizm opadów atmosferycznych i pokrywy śnieżnej

Wody opadowe do badań właściwości fizycznych i chemicznych zbierane były na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Poboru prób opadu mokrego dokonywano w okresach tygodniowych, w każdy wtorek o godz. 8.00, za pomocą kolektora UNS 130/S firmy Eigenbrodt. Analizy jakości opadu wykonywane były w laboratorium Wigierskiego Parku Narodowego (WPN) i w laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku Delegatury w Suwałkach (WIOŚ).

Chemizm opadów podokapowych

Wody opadowe przechodzące przez warstwę koron drzew (sosna, świerk) zbierane były z leśnej powierzchni badawczej zlokalizowanej w pobliżu ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Poboru prób

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

opadów dokonywano w okresach tygodniowych, a następnie przenoszono je do laboratorium, gdzie były przechowywane w temperaturze +6° C. Badania jakości wód wykonywane były przez laboratoria WPN i WIOŚ, z próby zbiorczej na koniec każdego miesiąca.

Chemizm spływu po pniach

Wody spływające po pniach drzew (sosna, świerk) zbierane były z leśnej powierzchni badawczej zlokalizowanej w pobliżu ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Poboru prób dokonywano w okresach tygodniowych, a następnie przenoszono je do laboratorium, gdzie były przechowywane w temperaturze +6° C. Badania jakości wód wykonywane były przez laboratoria WPN i WIOŚ, z próby zbiorczej na koniec każdego miesiąca.

Roztwory glebowe

Badania roztworów glebowych prowadzone były na powierzchni leśnej w Sobolewie, na trzech stanowiskach – na wierzcholinie zbocza doliny rzecznej, na jego stoku i u podnóża zbocza. Roztwory pobierane były z lizymetrów zainstalowanych na trzech głębokościach: 30, 50 i 100 cm, na koniec każdego miesiąca. Badania jakości roztworów wykonywane były przez laboratoria WPN i WIOŚ.

Wody podziemne

Właściwości fizyczne i chemiczne wód podziemnych badano czterokrotnie w ciągu roku hydrologicznego: w grudniu, marcu, czerwcu i wrześniu. Przed każdym pobraniem próby z otworu piezometru wypompowywano około cztery objętości słupa wody stagnującej w otworze. W próbach określono stężenia parametrów z zakresu podstawowego programu pomiarowego ZMŚP. Wszystkie analizy fizyczne i chemiczne wykonano w laboratorium WPN.

Poziom zwierciadła wody w piezometrze w Sobolewie badany był w każdy poniedziałek o godz. 800 za pomocą taśmy mierniczej z “świstawką”.

Wody powierzchniowe - rzeki

Badania wód powierzchniowych dotyczyły pomiarów poziomu i prędkości przepływu wód w rzece Czarna Hańcza – w punkcie kontrolno-pomiarowym w Sobolewie oraz właściwości fizycznych i chemicznych wód rzeki w punktach w Sobolewie i przy ujściu rzeki do jeziora Wigry. Próby wody do badań pobierane były z nurtu rzeki jeden raz w miesiącu. Pomiar stanu wód prowadzony był w sposób ciągły przy wykorzystaniu limnigrafu typu L-861. Z zapisu limnigrafu określano średnie, maksymalne i minimalne stany dobowe. Pomiaru prędkości przepływu wody w rzece dokonano 8-krotnie, przy pomocy młynka hydrometrycznego firmy SEBA, starając się uchwycić jak największe zróżnicowanie stanów wody.

Epifity nadrzewne

Badania nad porostami prowadzono na 17 stanowiskach wytypowanych i opisanych na terenie zlewni eksperymentalnej w 1998 roku. Zgodnie z wcześniej opracowanym systemem monitoringu porostów badaniami objęto 12 gatunków porostów nadrzewnych. Na każdym stanowisku, na wyznaczonej powierzchni, dokonano pomiaru powierzchni plech monitorowanych gatunków, badania składu gatunkowego i stanu zdrowotności porostów. Uzyskane wyniki porównywane są z rezultatami otrzymanymi w poprzednich okresach pomiarowych. Na podstawie stwierdzonych różnic wyciągnięto wnioski dotyczące zmian we florze porostów w ostatnich trzech latach.

Fauna bezkręgową

Badania prowadzono w dwóch typach siedliskowych lasu – w borze bagiennym i lesie mieszanym. Na każdym siedlisku wytypowano po trzy stanowiska oddalone od siebie o około 250 m, na których zainstalowano po 5 pułapek rozmieszczonych liniowo w trzymetrowych odstępach. Pułapki (słoiki o

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

pojemności 0,33 l i średnicy otworu 56 mm) zostały wkopane równo z powierzchnią gruntu i osłonięte daszkami. Jako płynu konserwującego użyto roztworu glikolu etylowego. Pułapki były eksponowane w terenie przez 5 miesięcy, od maja do końca września, a materiał był wybierany z nich w odstępach miesięcznych. Po wybraniu z odłowionego materiału chrząszczy należących do rodziny Carabidae zakonserwowano je i przesłano do oznaczenia do Zakładu Zoologii Instytutu Biologii Akademii Świętokrzyskiej.

3.12. Współpraca z zagranicą

Maria Maliszewska

W 2004 r. nawiązano kontakty z parkami narodowymi Szwecji i Finlandii.

Wysłano listy z propozycjami wzajemnej współpracy i wymiany doświadczeń w zakresie edukacji i turystyki do następujących parków narodowych:

- Hamra,
- Norra Kvill,
- Färnebofjärden,
- Garphyttan,
- Store Mosse,
- Tresticlan,
- Tyresta

W ten sposób nawiązano kontakt z dwoma pierwszymi parkami, które jak wynikało z odpowiedzi, przy małej powierzchni nie mają zbyt rozwiniętej infrastruktury edukacyjnej ani turystycznej. Dodatkowo wystąpiono z prośbą do szwedzkiej agencji ochrony środowiska (SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY) o wskazanie parków, które mogłyby współpracować z WPN w następujących dziedzinach:

- praca służby parku,
- udostępnianie terenów cennych przyrodniczo dla turystyki rowerowej i narciarstwa biegowego,
- usuwanie ścieków z obiektów położonych daleko od kanalizacji
- odnawialne źródła energii.

Współpraca miała polegać na czasowej wymianie pracowników w oparciu o program Leonardo da Vinci II. Z agencji (jak nas poinformowano) listy zostały rozesłane do szwedzkich parków narodowych.

Spośród fińskich parków narodowych został nawiązany kontakt z parkiem narodowym Oulanka, który ma dobrze rozwiniętą infrastrukturę turystyczną oraz sieć edukacyjną i należy do sieci PAN PARKS. Dyrektor tego parku wyraził chęć wymiany doświadczeń z zakresu turystyki i edukacji, jednak nie odpowiedział na propozycję wzajemnej wymiany pracowników w oparciu o program Leonardo da Vinci II.

Pozostałe informacje dotyczące współpracy zagranicznej zawarte są w załączniku 18 "Kontakty zagraniczne".

3.11. Zagospodarowanie przestrzenne

Janina Kamińska

W 2004 roku rozpatrzono 150 spraw związanych realizacją inwestycji lokalizowanych na terenie parku i otuliny. W znacznej liczbie były to sprawy dotyczące inwestycji związanych z remontami, budową bądź rozbudową obiektów. W trakcie procesu związanego z uzgadnianiem planowanych inwestycji park przedstawiał swoje stanowisko w formie postanowienia, w którym brano pod uwagę zapisy obowiązujących ustaw. Przedmiotem opiniowania i uzgodnień były w szczególności następujące sprawy:

1. Pomosty – 8 przypadków opiniowania budowy i remontów. Inwestycje związane z dwoma z nich zaopiniowano pozytywnie. Opinie negatywne dotyczyły samowoli budowlanych i zostały skierowane do Inspektoratu Nadzoru Budowlanego. Dla trzech pomostów wydano już decyzje nakazujące rozbiorczy samowoli, pozostałe sprawy nie są jeszcze zakończone.
2. Zabudowa zagrodowa (rolnicza) w tym:
  - Utworzenie siedliska (poprzez budowę budynku mieszkalnego i gospodarczego): do WPN dotarło 27 wniosków (w tym 10 z terenu parku), o uzgodnienie decyzji o warunkach zabudowy, dotyczących powstania nowych siedlisk rolniczych. Jeden wniosek nie otrzymał pozytywnego uzgodnienia. Negatywne stanowisko dotyczyło wprowadzenia nowej zabudowy na obszarach atrakcyjnych krajobrazowo, gdzie obowiązywał zakaz zabudowy w obowiązującym do końca 2002 roku planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego gminy.
  - Budowa budynków gospodarczych (w tym budowa, modernizacja, rozbudowa i adaptacja do celów agroturystyki): rozpatrzono 7 spraw dotyczących budynków gospodarczych (w tym 3 dla obiektów położonych w otulinie parku). Wydano 6 pozytywnych postanowień i jedną pozytywną opinię.
  - Budynki mieszkalne: rozpatrzono i zaopiniowano 44 sprawy (w tym 29 dotyczących obiektów w otulinie parku i 15 w parku). Pozytywnie zaopiniowano 41 spraw (w tym 27 w otulinie i 14 w parku). Opinia negatywna dotyczyła lokalizacji domu mieszkalnego na półwyspie klasztornym. Inwestor zamierzał zlokalizować budynek mieszkalny w drugim rzędzie zabudowy (naruszając historycznie ukształtowaną linię zabudowy wsi) i zbliżając się z zabudową do brzegu jeziora Wigry.
  - Zabudowa letniskowa: rozpatrzono i zaopiniowano 8 spraw dotyczących zabudowy letniskowej. Inwestycje dotyczące obiektów planowanych do lokalizacji w strefie ochronnej parku uzgodniono pozytywnie. Również pozytywna była opinia dotycząca przebudowy istniejącego domku letniskowego położonego w granicach parku. Pozostałe planowane inwestycje dotyczące wprowadzenia zabudowy letniskowej na tereny niezabudowane, użytkowane dotąd rolniczo, nie zostały uzgodnione.
3. Gospodarka wodno-ściekowa: w 2004 roku kontynuowane są działania zmierzające do skanalizowania wszystkich miejscowości leżących na obszarze parku i otuliny. Zostały zakończone prace związane z budową kolektora ściekowego, dofinansowanego przez program ISPA, obejmującego wsie położone w granicach parku w gminie Suwałki.
4. Zmiana sposobu użytkowania gruntu: w sprawie zniszczenia szaty roślinnej, samowolnego wykonania wielkich obiektów hydrotechnicznych i zniszczenia miejsc bytowania bobra w strefie ochronnej jeziora Wigry, Naczelny Sąd Administracyjny rozstrzygnął, jakie organy administracji mają wydać decyzję. Obecnie sprawa rozstrzygana będzie przez Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Suwałkach.
5. Wigierski Park Narodowy uzgadniał i opiniował również inne zamierzenia inwestycyjne i działania polegające na :

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

- modernizowaniu i budowie napowietrznych linii energetycznych i budowie przyłączy kablowych;
- budowie kanalizacji deszczowych z urządzeniami podczyszczającymi;
- podziału nieruchomości rolnych;
- prac remontowych prowadzonych w Domu Pracy Twórczej w Wigrach;
- lokalizacji stawów rybnych.

3.12. Ochrona wartości kulturowych

Maciej Ambrosiewicz, Elżbieta Szkiruć

W roku 2004 z inicjatywy WPN przeprowadzona została restytucja mogił w pobliżu parkingu leśnego nieopodal wsi Leszczewek:

- nagrobka na mogile dwóch ułanów. W mogile spoczywają dwaj ułani 16 Pułku Ułanów Wielkopolskich, polegli w walkach z Litwinami w czasie wojny 1920 roku. Prace przy restytucji były sfinansowane przez WPN, Jana Górala i Stanisława Milewskiego (osoba, która przypomniała o istnieniu tej mogiły);
- cmentarza wojennego z pierwszej wojny światowej we wsi Leszczewek (konserwacja była prowadzona wspólnie z Gminą Suwałki).

Inne działania z zakresu ochrony wartości kulturowych zrealizowane w 2004 roku, to:

- wykłady dla młodzieży w MDK i Bibliotece Publicznej o dziedzictwie kulturowym,
- warsztaty z ginących zawodów (ceramika, tkactwo),
- gromadzenie i opracowanie materiałów dot. dziedzictwa na terenie WPN i jego otuliny,
- wystawy o WPN w części dotyczącej dziedzictwu kulturowemu.

Działania te szerzej omówiono w rozdziale dotyczącym edukacji.

W 2004 roku Wigierski Park Narodowy wraz z przedstawicielami lokalnych gospodarstw agroturystycznych uczestniczył w ogólnopolskim konkursie „Nasze Kulinarne dziedzictwo”. Na eliminacjach regionalnych w Białymstoku wystawialiśmy potrawy: „Sielawa wędzona po wigiersku” oraz „Okoń smażony w zalewie octowej”. Pierwsza potrawa w wykonaniu Pani Zofii Tarasiewicz otrzymała I miejsce w kategorii potraw pochodzenia zwierzęcego.

W czasie otwarcia wystawy WPN w Kętrzynie promowane były produkty regionalnej kuchni: kartacze, soczewiaki, sery, sielawa wędzona po wigiersku, sękacz.

W czasie wrześniowych dożynek w Starym Folwarku gospodarstwo agroturystyczne współpracujące z parkiem uczestniczyło w konkursie potraw regionalnych i uzyskało nagrody za „Szynkę wiejską wędzoną z kością” oraz „Nalewkę wigierską”.

Na bazie wystaw przyrodniczej i etnograficznej, ścieżek edukacyjnych „Las” i „Suchary” oraz 2 gospodarstw agroturystycznych opracowana została oferta turystyczna, która została zgłoszona do ogólnopolskiego konkursu na najlepszy produkt w gospodarstwie agroturystycznym. W wyniku tych działań Stowarzyszenie „Konferencja Służb Ochrony Przyrody ZPP” i Wigierski Park Narodowy otrzymały II miejsce. Oferta ta obejmuje warsztaty „Przetwórstwo mleka tradycyjnymi metodami”, „Wypiek wiejskiego chleba”, „Tradycyjna potrawa regionalna – kartacze” oraz „Biesiady z potrawami

regionalnymi”. Dzięki uzyskanej nagrodzie, ufundowanej przez Fundację Wspomagania Wsi, mogła ukazać się broszura omawiająca i promująca produkt pt. „Z dziedzictwem przyrodniczym i kulturowym za pan brat.

3.13. Procesy integracji społecznej

Maciej Kamiński

Badania procesów integracji społecznej na obszarze Wigierskiego Parku Narodowego zostały przeprowadzone we wrześniu 2004 roku przez zespół naukowy Instytutu Socjologii Uniwersytetu w Białymstoku, kierowany przez profesorów Andrzeja Sadowskiego i Piotra Glińskiego, przy udziale mgr Beaty Borawskiej, mgr Konrada Górnickiego, mgr Ireneusza Sadowskiego oraz 75 studentów III roku studiów socjologicznych. Objęto nimi reprezentatywną grupę mieszkańców parku i jego strefy ochronnej. Łącznie przeprowadzono 502 wywiady - 274 w parku i 228 w jego otulinie. Ponadto, wykonano badania o charakterze jakościowym, dotyczące funkcjonowania parku. Ich podstawą było 46 rozmów z mieszkańcami parku (tzw. wywiadów pogłębianych).

Streszczenie wyników

Spółeczność zamieszkująca park i otulinę wyraźnie starzeje się; średni wiek mieszkańca wynosi 52 lata. Średnia liczba osób w gospodarstwie domowym wynosi 3,62 osoby, przy czym w 57,2% gospodarstw zamieszkują wyłącznie osoby dorosłe. Zaledwie 17,1% to tzw. rodziny nuklearne, składające się z dwojga rodziców oraz dzieci. Spadkowi liczby ludności na badanym terenie zapobiegają migracje.

Ponad połowa osób zamieszkujących park i otulinę nie urodziła się w miejscowości, w której obecnie żyje, a około 8,5% pochodzi spoza województwa podlaskiego. Ponad połowa przybyszów osiedliła się tu przed rokiem 1980, około 20% przybyło w latach 80, a około 30% po roku 1989, czyli po utworzeniu WPN-u.

Pracę zawodową wykonuje 37% ogółu osób dorosłych. W strukturze zawodowej zaznacza się wysoki odsetek osób o wysokim statusie społecznym (kierowników, dyrektorów, właścicieli przedsiębiorstw) – około 11%, oraz stosunkowo niski udział rolników, ogrodników i rybaków – łącznie około 33%. Ponad 20% mieszkańców parku czerpie korzyści z zasobów przyrodniczych swojej okolicy lub z prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego; działalność tę realizuje 17% gospodarstw w parku i poniżej 6% w jego otulinie.

Przyroda, na terenie parku i otuliny wydaje się mieszkańcom zagrożona w mniejszym stopniu niż w innych częściach kraju. Zastrzeżenia dotyczą najczęściej lasów (aż 45% ocenia ich zanieczyszczenie jako średnie lub wysokie) oraz piękna krajobrazu (analogicznie 25,5%). Z przeprowadzonych badań wynika, iż wśród mieszkańców panuje poczucie podmiotowości w kwestii wpływu na środowisko. Prawie 80% jest zdania, iż „zwykły obywatel” ma wpływ na stan środowiska. Nieco mniej niż 40% mieszkańców parku i otuliny odpowiedziało twierdząco na pytanie, czy zdarzyło się im zrobić coś na rzecz środowiska naturalnego w minionym roku. Zdecydowana większość badanych za takie działanie uznało zbieranie, segregację i wywożenie śmieci (66,4%). Znacznie mniejsza liczba mieszkańców zadeklarowała dbanie o stan lasów i zieleni (12,7%) czy prowadzenie gospodarstwa w sposób ekologiczny (9,3%).

Wśród ankietowanych lekką przewagę uzyskały opinie, iż w ciągu 15 lat funkcjonowania parku stan środowiska uległ zdecydowanej lub lekkiej poprawie (35,1%) nad opiniami mówiącymi o lekkim lub zdecydowanym pogorszeniu (30,9%). Pozostałe osoby nie zauważyły żadnych zmian lub nie mają zdania na ten temat. Opinie dotyczące wpływu działań dyrekcji WPN na stan środowiska są zróżnicowane, jednak w ogólnym rozrachunku zaobserwowano przewagę ocen pozytywnych (41,5%) nad negatywnymi (34,5%). Odsetek opinii pozytywnych był wyraźnie wyższy wśród osób prowadzących gospodarstwa agroturystyczne lub zamierzających w przyszłości zająć się tą działalnością.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Na pytanie, co należałoby zrobić, aby poprawić ochronę środowiska na terenie parku, największy odsetek odpowiedzi dotyczył zwiększenia liczby pojemników do segregacji odpadów (13,4%), budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków (10,0%) oraz „zmian gospodarki rolnej i leśnej” (6,6%). Zaledwie 2,3% respondentów wskazało na potrzebę poprawy współpracy administracji WPN z mieszkańcami.

Mieszkańcom tego terenu WPN kojarzy się najczęściej z walorami przyrodniczymi i obszarem chronionym (44%), w drugiej kolejności z zakazami i utrudnieniami w życiu mieszkańców (27%), a następnie turystyką (16%) oraz ochroną środowiska i edukacją ekologiczną (16%). Krytycznie o działalności dyrekcji parku w pierwszym skojarzeniu wypowiedziało się 4,5% badanych, ale należy do tego dodać opinie o złej gospodarce parku (2,2%), konflikcie (1,9%) i inne negatywne skojarzenia (5,3%). Większość respondentów (63,1%) nie stwierdziło, aby w związku z zamieszkiwaniem na terenie WPN lub w jego pobliżu ponosiło jakieś koszty lub straty, w porównaniu z mieszkańcami obszarów nie objętych ochroną przyrody. Pozostali wymieniali następujące negatywne strony funkcjonowania WPN w miejscu zamieszkania: zakazy, nakazy i ograniczenia – 15,4%; straty powodowane przez zwierzynę – 12,7%; złe stosunki z dyrekcją parku – 2,3%, inne – łącznie 6,3%.

Ponad 75% mieszkańców parku i 85% mieszkańców otuliny nie musiało wprowadzać żadnych zmian w prowadzonym przez siebie lub rodzinę gospodarstwie rolnym lub firmie. Konieczność zmian w działalności w związku z funkcjonowaniem WPN-u zadeklarowało 20,7% mieszkańców parku. Najczęściej zmiany dotyczyło to: budowy domów i domków letniskowych (42,7%), możliwości eksploatacji prywatnej własności (14,9%), budowy i remontów pomostów (10,7%) oraz konieczności budowy kanalizacji (8,4%).

Połowa respondentów (50,9%) sądzi, że ochrona środowiska naturalnego nie jest dostatecznym powodem wprowadzenia ograniczeń w życiu mieszkańców parku; przeciwną opinię wyraziło 40,3% badanych. Spośród ogółu zakazów i ograniczeń za najbardziej dotkliwe dla mieszkańców respondenci uważają: zakazy, nakazy i ograniczenia w budownictwie – 36,7% oraz zakazy poruszania się po lesie (18,3%), zbierania runa leśnego (12,8%) oraz budowy pomostów (9,7%).

Ponad połowa badanych (53,5%) stwierdziła, że mieszkańcy parku i otuliny w sposób świadomy naruszają przepisy dotyczące ochrony środowiska, w tym około 18% często lub bardzo często. Największa grupa respondentów (41,5%) sądzi, że przepisy są egzekwowane wystarczająco restrykcyjnie.

Mieszkańcy dostrzegają, że największy realny wpływ na ich życie mają władze gminne - 67,5% w parku i 81,6% w otulinie, przy zdecydowanie mniejszym znaczeniu dyrekcji parku – odpowiednio 21,0% i 8,0%. Władze gminne są również uznawane za najlepszego reprezentanta interesów mieszkańców (72,7% w parku i 79,0% w otulinie). Zaledwie 6,6% respondentów z terenu parku i 1% z otuliny za najlepszego reprezentanta ich interesów uznało Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi Wigierskich. O istnieniu takiej organizacji nie słyszało 51,9% mieszkańców parku i 75,5% mieszkańców otuliny.

Nieco mniej niż połowa badanych (48%) stwierdziła, że mieszkańcy parku i otuliny nie mają żadnego wpływu na decyzje podejmowane przez dyrekcję parku. W opinii respondentów dyrekcja parku komunikuje się z mieszkańcami, przekazując informacje głównie poprzez sołtysów (48,5%), kwartalnik „Wigry” (30,1%), leśniczych (21,5%), ogłoszenia (20,2) i programy edukacyjne (15,3%). Za najwłaściwsze formy komunikacji administracji parku z mieszkańcami badani uznali: zebrania, spotkania z pracownikami parku – 46,1%; przekazywanie informacji przez sołtysów – 14,4%, rozmowy indywidualne – 9,1% oraz spotkania z dyrektorem i zarządem parku – 5,4%.

Na terenie parku 13,6% mieszkańców uznała stosunki z dyrekcją WPN za dobre lub bardzo dobre; 40,6% za ani dobre, ani złe, a 41,4% za złe lub bardzo złe. Wśród badanych, 36% wskazało, że między mieszkańcami a dyrekcją parku zdarzają się trudno rozwiązywalne konflikty. Najważniejsze przyczyny tych sporów dotyczą: budowy, napraw, przebudowy i modernizacji budynków – 40,3%; zakazu budowy pomostów – 28,8% oraz serwitutów i spraw związanych z połowem ryb (22,8%).

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

W opinii badanych, dla umocnienia mechanizmów współdziałania pomiędzy dyrekcją WPN a mieszkańcami należy prowadzić dialog i dążyć do kompromisu (56,9% odpowiedzi). Zaledwie 9,0% mieszkańców widzi szanse na poprawę współdziałania w wyniku zmiany dyrektora i zmiany zarządu parku; 6,1% w zmniejszeniu restrykcyjności prawa, a 4,1% poprzez zwiększenie świadomości ekologicznej i edukację.

Streszczenie przygotowano na podstawie raportu Instytutu Socjologii UwB „Procesy integracji społecznej na obszarze Wigierskiego Parku Narodowego – wstępne opracowanie wyników badań”.

3.14. Ochrona przed szkodnictwem

Antoni Ignatowicz

Główne przestępstwa i wykroczenia z jakimi ma do czynienia Straż Wigierskiego Parku Narodowego polegają przede wszystkim na:

- kłusownictwie rybackim (nielegalne połowy ryb sieciami, przy użyciu prądu i przy użyciu ościeni, oraz amatorski połów ryb wędkami bez wymaganego zezwolenia);
- zaborze mienia (nielegalny wyrąb i kradzież drewna);
- kłusownictwie na zwierzynę łowną (wnykarstwo);
- “dzikiej turystyce” i biwakowaniu poza miejscami do tego celu wyznaczonymi.

Stan osobowy Straży Parku od początku 2004 roku do końca września wynosił 6 osób, a od października do końca grudnia Straż funkcjonowała w 5- osobowym składzie.

Funkcjonariusze Straży Parku w 2004 roku uczestniczyli w 472 patrolach po terenie Wigierskiego Parku Narodowego. W wyniku tych patroli strażnicy:

- a) wylegitymowali 359 osób, z czego pouczonych zostało 201 osób;
- b) znaleźli i podjęli 35 wnyków zastawionych przez kłusowników na zwierzynę łowną;
- c) znaleźli w wodach WPN, pojęli i zabezpieczyli n/w sprzęt kłusowniczy:
  - 200 szt. wontonów,
  - 4 szt. żaków
  - 5 sznurów do połowu węgorzy,
  - 11 szt. sieci typu “ganta”
  - 3 łodzie wiosłowe
- d) ujęli na gorącym uczynku:
  - 3 kłusowników zgodnie z art. 27 ust.1 pkt1 ustawy o rybactwie śródlądowym (wędkowanie bez zezwolenia);
  - 4 kłusowników łowiących sieciami – art.27a ust.1 pkt1 ustawy jw.
  - 2 kłusowników łowiących przy użyciu prądu elektrycznego.
- e) wzięli udział w 5 zasadzkach na kłusowników, z czego 1 zakończyła się ujęciem sprawców.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Od czerwca do września) w weekendy miały miejsce wspólne patrole z Policją, w ramach opracowanego rocznego planu współpracy oraz programu pod kryptonimem "Bezpieczna woda". Funkcjonariusze Straży Parku uczestniczyli wspólnie z funkcjonariuszami z KMP w Suwałkach, KPP w Augustowie i KMP w Sejnach w 26 patrolach, w trakcie których:

- ujawniono 23 wykroczenia,
- pouczono 98 osób,
- wylegitymowano 216 osób,
- przeprowadzono 4 interwencje,
- skontrolowano 23 placówki wypoczynku, miejsc biwakowych i kąpielisk,
- skontrolowano 35 jednostek pływających,
- skontrolowano 145 wędkarzy.

Współdziałanie Straży Parku z Policją polegało głównie na działaniach prewencyjnych, ale były również przypadki podjęcia natychmiastowej interwencji. Na skutek szybkiego działania funkcjonariuszy Straży Parku i Policji ujęto podczas połowu ryb sieciami w jeziorze Wigry 2 kłusowników.

W roku 2004 przedstawiciele Straży Parku 2-krotnie występowali w roli oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia w VII Wydziale Grodzkim Sądu Rejonowego w Suwałkach.

W 2004 roku funkcjonariusze Straży Parku zapoznani zostali, celem utrwalenia wiadomości z instrukcją alarmową w sprawie postępowania w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia faktu podłożenia ładunku wybuchowego w obiekcie, zostali również przeszkoleni w zakresie ratowania tonących i udzielania pierwszej pomocy medycznej – przed lekarskiej.

Opracowywane miesięczne plany pracy Straży Parku w zakresie ochrony mienia, zakładają penetrację całego obszaru Wigierskiego Parku Narodowego poprzez patrole samochodowe i piesze oraz patrole łodziami po wodach Parku ze szczególnym zwróceniem uwagi na newralgiczne miejsca, najbardziej narażone na działania kłusowników i złodziei drewna w różnych porach roku i doby.

Komendant Straży Parku przeprowadził 2 kontrole wewnętrzne Straży Parku pod kątem prawidłowego i zgodnego z Książką Ewidencji Patroli, realizowania tych patroli przez funkcjonariuszy Straży Parku, oraz kontroli notatników służbowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Z przeprowadzonej analizy zagrożeń i przyczyn ich powstawania wynika, że w aktualnych warunkach praktycznie niemożliwa jest całkowita eliminacja przestępstw i wykroczeń, natomiast możliwym wydaje się zmniejszenie ich ilości i częstotliwości, ale tylko przy zaangażowaniu wszystkich Służb Parku, polegającym na systematycznym i częstym patrolowaniu terenu WPN.

3.15. Infrastruktura gospodarcza

Marek Wrona

Zestawienie prac remontowo-budowlanych wykonanych w WPN-ie w 2004 roku przedstawia tabela poniżej.

Tabela 13. Zestawienie prac remontowo-budowlanych wykonanych w 2004 roku

Lp.	Zakres robót	Czas realizacji	Koszt [zł]
1	Remont mieszkania nr 14 w budynku Krzywe 82	Kwiecień	18 500
2	Opracowanie audytów energetycznych dla obiektów poddawanych termomodernizacji	Czerwiec	27 400
3	Remont mieszkania nr 1 w budynku Czerwony Folwark 7	Sierpień	65 713
4	Wymiana okien w budynkach Czerwony Folwark 7, 8, 9	Grudzień	30 663
5	Wymiana kotłów c.o. w budynkach leśniczówek Leszczewek, Bryzgiel, Maćkowa Ruda 55.	Listopad	29 910
6	Instalacja kolektorów słonecznych w budynkach Leszczewek, Bryzgiel, Królówek, Słupie leśniczówka, Sobolewo I, Mikołajewo leśniczówka, Krzywe leśniczówka, Krusznik, Maćkowa Ruda	Listopad-grudzień	109 696
7	Termomodernizacja budynku mieszkalnego kierownika OEŚ Słupie	Listopad-grudzień	64 990
8	Termomodernizacja budynku mieszkalnego Samle II	Listopad – grudzień	25 990
9	Remont łazienki w mieszkaniu nr 9 Krzywe 82	Grudzień	8 062
	RAZEM w tym dotacje:		380 924
	WFOŚiGW w Białymstoku		29 910
	NFOŚiGW w Warszawie		226 759

Dnia 24 sierpnia 2004 roku rozpoczęto roboty budowlane na terenie przyszłej Stacji Edukacyjnej - Muzeum WPN w Starym Folwarku. Rozebrano stołówkę – dobudówkę do adaptowanego budynku dawnej stacji hydrobiologicznej oraz deskowane poszycie stropów. 25 listopada wstrzymano dalszą realizację robót do czasu uzyskania środków na dalszą budowę.

Jesienią 2004 roku nastąpiła likwidacja osady Wasilczyki. Zabudowania osady zostały rozebrane i wywiezione.

W 2005 roku będą kontynuowane prace remontowo – budowlane w ramach wniosku “Ochrona przyrody na terenie WPN poprzez zmniejszenie emisji pyłów, gazów i ścieków pochodzących z budownictwa mieszkaniowego”, dofinansowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zakres tych prac przedstawiono w tabeli.

Tabela 14 Zestawienie prac remontowo-budowlanych do realizacji w 2005 roku

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Lp.	Zakres robót	czas realizacji	Koszt [zł]
1	Sobolewo I Wymiana pokrycia dachu z blachy stalowej na wiór osikowy. Wydzielenie pomieszczenia kotłowni, instalacja kotła i wykonanie instalacji c.o. , remont wnętrza mieszkania,	II i III kw. 2005	92 000
2	Czerwony Folwark 7 Wykonanie izolacji cieplnej ścian i stropów, wymiana 2 szt. kotłów c.o. i remont instalacji c.o., wymiana pokrycia dachu z płyt azbestowo-cementowych na blachę powlekaną oraz utylizacja eternitu.	III kw. 2005	64 200
3	Czerwony Folwark 8 Wykonanie izolacji cieplnej ścian i stropów, , wymiana 2 szt kotłów c.o. i remont instalacji c.o., wymiana pokrycia dachu z płyt azbestowo-cementowych na blachę powlekaną oraz utylizacja eternitu.	III kw. 2005	61 900
4	Czerwony Folwark 9 Wykonanie izolacji cieplnej ścian i stropów, , wymiana 2 szt kotłów c.o. i remont instalacji c.o., wymiana pokrycia dachu z płyt azbestowo-cementowych na blachę powlekaną oraz utylizacja eternitu.	III kw. 2005	63 500
5	Maćkowa Ruda 55 Ocieplenie poddasza wełną mineralną , wymiana kotła c.o. Wymiana pokrycia dachu z płyt azbestowo-cementowych na blachę dachówkową oraz utylizacja eternitu.	II kw. 2005	45 000
6	Samle II Nowa Wieś 43 Wykonanie instalacji c.o wraz z instalacją kotła, wymiana pokrycia dachu z blachy stalowej ocynkowanej na wiór osikowy.	II kw. 2005	64 000
7	Krusznik Ocieplenie styropianem ścian zewnętrznych oraz ścian i stropów piwnic, wymiana kotła c.o. Ocieplenie pomieszczeń na poddaszu.	II kw. 2005	52 200
8	Lipowe Ocieplenie ścian zewnętrznych, stropów i piwnic, wymiana kotła c.o. Ocieplenie poddasza, wymiana poszycia dachu z płyt azbestowo-cementowych na blachę dachówkową	II kw. 2005	86 400
9	Maćkowa Ruda 56 Ocieplenie ścian zewnętrznych. Wymiana 2 szt kotłów c.o.	III kw. 2005	44 900
10	Krzywe wykonanie wiaty na terenie ekspozycji "Ocalić od zapomnienia"	II kw. 2005	40 000
	RAZEM w tym dotacja NFOŚiGW		614 100 473 400

4. INFORMATYKA

Andrzej Szymański

Park jest wyposażony w następujący sprzęt komputerowy:

- Zestawy komputerowe: 53 szt.,
- Drukarki: 36 szt. (z czego 23 atramentowe, 4 igłowe, 9 laserowych)
- Plotery: 2 szt.,
- Zasilacze awaryjne: 48 szt.,

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

- Filtry ochronne na monitory: 44 szt.,
- Skanery: 4 szt.,
- Nagrywarki 8 szt.

1. Park jest wyposażony w następujące oprogramowanie:

- systemy operacyjne MS Win NT 3.51 – 1 szt., MS Win95 – 1 szt., MS Win98 – 37 szt., MS WinXP – 3 szt., MS Win2000 – 10 szt.;
- oprogramowanie biurowe: MS Office 2003 Prof. – 1 szt., MS Office XP Stand – 13 szt., MS Office XP Prof. – 9 szt., MS Office 97 Prof. – 4 szt., MS Office 7.0 Prof. – 7 szt.;
- oprogramowanie graficzne: Corel 10 – 3 szt., Corel Clasic – 5 szt., Corel 9 PL – 5 szt.;
- oprogramowanie baz danych i GIS: Mapinfo 4.5 – 5 szt., GeoMedia – 1 szt., MS Acces – 21 szt. (w ramach MS Office Prof.);
- oprogramowanie antywirusowe Symantec AV Corporate Edition 9.0 – 42 szt., N AntiVir 2001 – 5 szt., N AntiVir 2002 – 1 szt.

Park jest wyposażony w sieć komputerową o topologii gwiazdy, serwer WiinNT 3.51 i 38 stanowisk w sieci, Park ma dostęp do usług internetowych poprzez łącze dzierżawione obsługiwane przez NETIA ŚWIAT.

W 2004 roku park wprowadzał GIS:

- Uzupełniając i modernizując bazę danych gruntów na terenie parku;
- Tworząc mapę numeryczną roślinności rzeczywistej parku.

2. Pracownicy parku uczestniczyli w następujących szkoleniach o tematyce informatycznej:

- szkolenie dotyczące oprogramowania dla "Natura 2000". Szkolenie miało miejsce w Supraślu, w dniach 14-18.06, uczestniczyli w nim Joanna Górecka i Andrzej Szymański;
- seminarium w Biebrzańskim PN na temat wprowadzania systemu informacji geograficznej GIS. Uczestniczył w nim Andrzej Szymański.

Park użytkuje dwa systemy bankowości elektronicznej (NBP i Kredyt Bank). Park wykorzystuje następujące media elektroniczne do świadczenia usług informacyjnych dla społeczeństwa:

- Strona WWW parku – zawiera wiadomości ogólne, o edukacji środowiskowej, informację turystyczną, przewodniki, aktualności, ogłoszenia i galerię zdjęć;
- Strona WWW – "Kwartalnik Wigry" jest wersją elektroniczną czasopisma o parku;
- Internet . Wydzielone stanowisko komputerowe w Punkcie Informacji Turystycznej zapewnia turystom do internetu dla (dostępne w godzinach pracy parku).

5. ANALIZA STANU BHP

Wojciech Kamiński

3. Przeciętna liczba zatrudnionych w Wigierskim Parku Narodowym wynosiła w 2004 roku 90 osób, w tym w gospodarstwie pomocniczym 24 osoby i w budżecie 66 osób.

2. Wypadki przy pracy:

4. W 2004 roku zarejestrowano 3 wypadki, w tym 2 przy pracy i 1 zrównany z wypadkiem przy pracy:
  - a. W dniu 23.06.2004 wypadkowi uległ pracownik Gospodarstwa Pomocniczego Zdzisław Walicki, zatrudniony na stanowisku strażnika Straży Parku. Podczas wlewania paliwa z kanistra do zbiornika łodzi motorowej pochylił się i doznał urazu kręgosłupa. Badania specjalistyczne wykazały, że przyczyną wypadku były kontuzje odniesione w czasie, gdy poszkodowany nie był pracownikiem WPN. Lekarz orzecznik ZUS nie stwierdził w związku z wypadkiem procentowego uszczerbku na zdrowiu. Wypadek nie spowodował absencji chorobowej pracownika.
  - b. W dniu 28.10.2004r. wypadkowi podczas odbywania podróży służbowej uległa Anna Krzysztofiak zatrudniona na stanowisku adiunkta w Pracowni Naukowo-Badawczej. Podczas schodzenia ze schodów na dworcu PKP w Krakowie została popchnięta z tyłu przez zbiegającą ze schodów młodzież. Straciła równowagę i niewłaściwie postawiła lewą nogę, powodując jej skręcenie w stawie skokowym. Na skutek doznanego urazu lekarz orzecznik ZUS stwierdził 4%-owy uszczerbek na zdrowiu. Poszkodowanej do czasu sporządzenia analizy nie wypłacono jednorazowego odszkodowania. Absencja chorobowa pracownika w związku z wypadkiem wyniosła 30 dni.
  - c. W dniu 28.12.2004 r. wypadkowi uległ Maciej Bartczak, zatrudniony na stanowisku podleśniczego w Obwodzie Ochronnym Lipniak. Podczas patrolowania podległego mu obchodu poślizgnął się i upadł na śliskiej, pokrytej świeżo opadłym śniegiem drodze leśnej. Upadając uderzył prawą ręką w pniak po ściętym drzewie. W wyniku zdarzenia poszkodowany doznał urazu prawej dłoni. Na obecnym etapie sprawa na wniosek pracownika jest rozpatrywana przez ZUS, w celu ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu i ewentualnego wypłacenia jednorazowego odszkodowania. Absencja chorobowa w związku z wypadkiem wyniosła 35 dni.

3. Choroby zawodowe:

5. W 2004 roku nie stwierdzono chorób zawodowych.

4. Zagrożenia czynnikami szkodliwymi, stan na 31.12.2004 r.:

6. W Wigierskim Parku Narodowym, ze względu na specyfikę prowadzonej działalności, występują następujące zagrożenia czynnikami uciążliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia:
  - a. stały kontakt z wodą (4 osoby) – rybacy jeziorowi (gospodarstwo pomocnicze),
  - b. hałas i wibracja (1 osoba) – operator ciągnika (gospodarstwo pomocnicze),
  - c. odczynniki chemiczne i trucizny (2 osoby) – pracownicy laboratorium.

5. Kontrole:

a. Kontrole zewnętrzne.

W analizowanym okresie przeprowadzona została 1 kontrola przez jednostki zewnętrzne - Powiatową Stację Sanitarno- Epidemiologiczną w Suwałkach. W wyniku przeprowadzonej w dniu 25.05.2004 r.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

kompleksowej kontroli warunków sanitarnych i higienicznych środowiska pracy nie stwierdzono nieprawidłowości.

b. Kontrole wewnętrzne.

W 2004 roku pracownik służby bhp w WPN Wojciech Kamiński przeprowadził 2 kontrole stanowisk pracy w WPN oraz 1 kontrolę dotyczącą techniki wykonywania prac przez osoby świadczące usługi na rzecz WPN.

- W dniu 2.04.2004 r. przeprowadzono przegląd stanowisk pracy rybaków jeziorowych, magazynów rybackich i wylęgarni. W wyniku kontroli dokonano następujących działań zmierzających do poprawy stanu bhp na kontrolowanych stanowiskach: skrócono rybakom okres używalności odzieży sztormowej do 6 m-cy, przeprowadzono badania i uzyskano właściwą dokumentację kutra rybackiego, dostosowano wyposażenie kutra do wymogów rejestracyjnych, usprawniono skuteczność łączności radiowej z kutrem oraz nakazano systematyczną kontrolę tej łączności, uzupełniono wkłady w apteczkach pierwszej pomocy w magazynie rybackim oraz w wylęgarni ryb, wywieszono przy apteczkach instrukcję udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku, uzupełniono źródła oświetlenia w magazynie w m. Czerwony Folwark, założono drewniane pokrywy na otwory bezobsługowych filtrów wodnych w wylęgarni, zabezpieczono rozdzielnię przed dostępem osób nieuprawnionych, pisemnie poinstruowano kierownika kutra rybackiego o warunkach przewożenia osób na pokładzie.
- W dniu 7.07.2004 r. dokonano kontroli przestrzegania zasad i przepisów bhp podczas mechanicznego pozyskania i zrywki drewna przez osoby świadczące usługi na rzecz WPN. W wyniku kontroli wyegzekwowano od kontrolowanych: stosowanie właściwej odzieży roboczej i ochronnej zabezpieczającej przed urazami i hałasem, wyposażenie ciągników zrywkowych w odpowiednie zabezpieczenia (ramy), chroniące przed uderzeniem zerwaną liną i przygnieceniem w razie przewrócenia ciągnika.
- W dniu 24.11.2004 r. przeprowadzono kontrolę warunków pracy na stanowiskach rybaków w trakcie prowadzonej "akcji tarłowej". W wyniku kontroli podjęto następujące działania: wymieniono oświetlenie w pomieszczeniach dyżurnego w wylęgarni, wyposażono łódź patrolową w apteczkę i instrukcję udzielania pierwszej pomocy.

6. Szkolenia

7. W analizowanym okresie przeprowadzono szkolenia:

- a. z zakresu ratowania tonących (10 osób),
- b. podstawowe bhp i p-poż. dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych (1 osoba),
- c. okresowe bhp i p-poż. dla pracowników biurowych (1 osoba),
- d. okresowe bhp i p-poż. dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych (12 osób),
- e. podstawowe bhp i p-poż. dla kadry kierowniczej (1 osoba),
- f. okresowe bhp i p-poż. dla kadry kierowniczej (1 osoba).

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

7. Profilaktyka:

8. W związku z istniejącymi zagrożeniami pracowników ze strony ww. czynników szkodliwych i niebezpiecznych, w Wigierskim Parku Narodowym prowadzone były następujące działania profilaktyczne w celu ograniczenia stopnia zagrożenia:
  - a. wydawanie posiłków profilaktycznych pracownikom uprawnionym do ich otrzymywania;
  - b. dostarczanie napojów chłodzących w okresie letnim oraz napojów ciepłych w okresie zimowym (pracownicy przygotowują posiłki i ciepłe napoje we własnym zakresie z dostarczonych przez zakład produktów);
  - c. wydawanie według bieżących potrzeb odzieży ochronnej i roboczej oraz obuwia roboczego;
  - d. wydawanie pracownikom środków czystości;
  - e. prowadzenie badań lekarskich;
  - f. prowadzenie szkoleń z zakresu bhp;
  - g. prowadzenie szczepień ochronnych przeciwko pokleszczowemu zapaleniu opon mózgowych i wściekliznie.

8. Inne działania:

Na zlecenie własne Wigierskiego Parku Narodowego Laboratorium Badań Środowiska Pracy w dniu 28.09.2004r. wykonało pomiary natężenia wibracji i hałasu w nowo zakupionych ciągnikach rolniczych. W wyniku pomiarów nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm.

9. Informacje statystyczne:

- a. Wigierski Park Narodowy - pracownicy budżetowi:
  - współczynnik częstotliwości wypadków – 30,30;
  - współczynnik ciężkości wypadków – 32,5;
  - współczynnik absencji wskutek wypadków przy pracy – 984,85;
  - współczynnik udziału pracowników zagrożonych w stosunku do przeciętnego zatrudnienia – 0,03;
  - współczynnik kosztów poniesionych na jednego pracownika – 197,35 zł.
- b. Wigierski Park Narodowy - Gospodarstwo Pomocnicze:
  - współczynnik częstotliwości wypadków – 41,67;
  - współczynnik ciężkości wypadków – 0;
  - współczynnik absencji wskutek wypadków przy pracy – 0;
  - współczynnik udziału pracowników zagrożonych w stosunku do przeciętnego zatrudnienia – 0,21;
  - współczynnik kosztów poniesionych na jednego pracownika – 1309,04.

6. RADA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO

Anna Krzysztofiak

W 2004 roku miało miejsce jedno posiedzenie Rady Wigierskiego Parku Narodowego oraz jedno spotkanie członków rady. Posiedzenie odbyło się 9 lutego. Wzięło w nim udział 15 członków Rady WPN oraz 2 zaproszonych gości i 7 pracowników parku. W związku z powołaniem nowej Rady WPN przeprowadzono wybory na przewodniczącego rady i jego zastępcę. Za kandydaturą prof. B. Poskrobko na przewodniczącego RWPN głosowało 15 członków rady, jeden z nich wstrzymał się od głosu, nikt nie głosował przeciwko. Na jego zastępcę natomiast powołano jednogłośnie dr Hannę Werblan-Jakubiec. Nowo ukonstytuowana Rada WPN przedyskutowała propozycję Regulaminu pracy Rady Wigierskiego Parku Narodowego, przygotowaną przez pracowników parku. Rada Wigierskiego Parku Narodowego zaakceptowała zaproponowany tekst Regulaminu pracy Rady Wigierskiego Parku Narodowego, pod warunkiem wniesienia zmian zgłoszonych w trakcie dyskusji.

Następnym punktem programu było zaopiniowanie projektu Planu Ochrony Wigierskiego Parku Narodowego. Po wysłuchaniu argumentów przedstawionych przez przedstawicieli lokalnych samorządów Rada Wigierskiego Parku Narodowego zaproponowała, by w paragrafie 34 punktu 8.1.2 znalazł się zapis o możliwości przyspieszenia przez dyrektora parku terminu rozpoczęcia sezonu turystycznego oraz o zmianie terminu pływania statku po jeziorze, tzn. od końca maja, podobnie jak pozostały ruch turystyczny. Ustalono też, że Rada Wigierskiego Parku Narodowego akceptuje tekst projektu pierwszej części Planu Ochrony WPN, to jest rozdziały od 1 do 8, pod warunkiem uwzględnienia wniesionych w dyskusji drobnych poprawek. Ponieważ sprawa jest pilna, a czasu zostało już niewiele Rada Wigierskiego Parku Narodowego postanowiła wyłonić ze swego grona Komisję, która zajmie się ustaleniami dotyczącymi projektu 9 rozdziału Planu Ochrony WPN. Jednocześnie wyraziła zgodę na przeprowadzenie internetowego głosowania członków rady nad przyjęciem zapisów powstałych podczas prac Komisji. W skład komisji weszli: przewodniczący RWPN prof. dr hab. Bazyli Poskrobko, z-ca przewodniczącego RWPN dr Hanna Werblan-Jakubiec, dr Jerzy Solon, dr hab. Tadeusz Krzywosz, Tadeusz Chołko, Dariusz Kulbacki, Jan Nowel, dyr. Zdzisław Szkiruć, dyr. Zbigniew Bogusławski, dyr. Maciej Kamiński, mgr Jarosław Borejszo, mgr inż. Janina Kamińska, oraz na wniosek J. Nowela przewodniczący Wigierskiego Stowarzyszenia Mieszkańców Wsi Michał Mackiewicz. Dnia 27 lutego odbyło się drugie spotkanie członków komisji, na którym ustalono brzmienie 9 rozdziału Planu Ochrony WPN. Członkowie Rady, którzy nie uczestniczyli bezpośrednio w tym spotkaniu, wyrazili na piśmie swoją opinię na temat ustaleń do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Skład Rady Wigierskiego Parku Narodowego w roku 2004: prof. dr hab. Roman Andrzejewski, mgr Mieczysław Bagiński, mgr Jerzy Brzozowski, Tadeusz Chołko - Gmina Suwałki, prof. dr hab. Andrzej Górniak, mgr inż. Henryk Grabowski, dr inż. Andrzej Kolk, Jan Kramnicz, dr Tadeusz Krzywisz, Dariusz Kulbacki, prof. dr hab. Alina Myrcha, Jan Nowel, dr inż. Rafał Paluch, prof. dr hab. Bazyli Poskrobko, prof. dr hab. Aleksander Sokołowski, dr Jerzy Solon, prof. dr hab. Edward Stępień, Andrzej Strumiłło, dr Hanna Werblan-Jakubiec, Dyrektor RDLP w Białymstoku, Krzysztof Oniszczyk.

Wraz z wejściem w życie nowej ustawy ochrony przyrody (Dz.U. nr 92, poz. 880), przestały istnieć rady parków narodowych i powstała konieczność powołania członków nowych rad naukowych. Stało się to 19 listopada 2004 roku, zarządzeniem nr 44 Ministra Środowiska. W skład Rady Naukowej WPN weszły następujące osoby:

1. mgr Mieczysław Bagiński – Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego;
2. mgr Jerzy Brzozowski – Muzeum Ziemi Suwalskiej;
3. Tadeusz Chołko – Gmina Suwałki;

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

4. dr inż. Marek Dmochowski – RDLP w Białymstoku;
5. prof. dr hab. Andrzej Górniak – Uniwersytet w Białymstoku, Zakład Hydrobiologii;
6. mgr inż. Henryk Grabowski – Zarząd Oddziału PTTK w Suwałkach;
7. dr inż. Andrzej Kolk – Instytut Badawczy Leśnictwa w Warszawie;
8. Jan Kramnicz – Gmina Giby;
9. dr Tadeusz Krzywisz – Instytut Rybactwa Śródlądowego, Giżycko;
10. Dariusz Kulbacki – Gmina Nowinka;
11. prof. dr hab. Alina Myrcha – Uniwersytet w Białymstoku, Zakład Biologii;
12. Jan Nowel – Gmina Krasnopol;
13. Krzysztof Oniszczyk – Wojewódzki Konserwator Przyrody;
14. prof. dr hab. Bazyli Poskrobko – Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku;
15. prof. dr hab. Aleksander Sokołowski – emeryt;
16. dr Jerzy Solon – Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN w Warszawie;
17. prof. dr hab. Edward Stępień – Wydział Leśny SGGW w Warszawie;
18. Andrzej Strumiłło – artysta malarz;
19. dr Hanna Werblan-Jakubiec – Ogród Botaniczny Uniwersytetu Warszawskiego;
20. prof. dr hab. Bogusław Zdanowski – Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie.

7. KONTROLE ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE

Jarosław Borejszo, Wojciech Kamiński

- I. W dniach 12 – 23.01.2004 r. Tomasz Czujkowski, starszy specjalista d/s kontroli w Krajowym Zarządzie Parków Narodowych, przeprowadził kontrolę która obejmowała następującą problematykę:
  3. udostępnienie parku dla edukacji w zakresie ochrony przyrody i parków narodowych w 2003 roku;
  4. wydawnictwa;
  5. udostępnienie dla turystyki (zwiedzania) w 2003 roku.

W podsumowaniu protokołu kontroli napisano: "Działania Wigierskiego Parku Narodowego w kontrolowanym zakresie są bardzo dobre, przemyślane, wskazujące na planowe wieloletnie działanie. Dokumentacja jest prowadzona kompletnie i przechowywana w czytelnych grupach zadań. Pracownicy zajmujący się edukacją i turystyką są kompetentni i zaangażowani w swoją pracę".
- II. Dnia 29.03.2004 roku Krystyna Okraśńska-Siergiej, Starszy Specjalista w Regionalnym Zarządzie Gospodarki Wodnej w Warszawie, Inspektoracie w Giżycku, przeprowadziła kontrolę wylęgarni WPN we wsi Tartak, w zakresie realizacji wybranych zapisów ustawy Prawo wodne. Kontrola nie stwierdziła poważnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu wylęgarni, a zalecenia pokontrolne zostały zrealizowane.
- III. Dnia 5.04.2004 roku odbyła się kontrola wewnętrzna w zakresie przygotowania terenu parku pod względem ochrony przeciwpożarowej, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zabezpieczenie terenu

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

w Obwodzie Ochronnym Powały. Stwierdzono nieprawidłowości, stosowne zalecenia zostały wykonane.

IV. Dnia 26.04.2004 r. odbyła się kontrola KM PSP w Suwałkach w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych na obszarach leśnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

V. Dnia 27.04.2004 r. odbyła się kontrola KP PSP w Sejnach w zakresie: przestrzegania przepisów przeciwpożarowych, rozpoznawania zagrożeń technicznych, chemicznych i ekologicznych, rozpoznawania możliwości i warunków prowadzenia działań ratowniczych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

VI. Dnia 27.04.2004 r. odbyła się kontrola KP PSP w Sejnach w zakresie wykonania zaleceń decyzji nr PZ-5591/3/1/03 z dnia 5 maja 2003 r. w sprawie oznakowania tablicami informacyjnymi i ostrzegawczymi pola biwakowego "Bindużka" nad Czarną Hańczą. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

VII. W dniach 15 – 17.09.2004 r. Zenon Spuś – Zastępca Dyrektora Departamentu Kontroli Terenowych NFOŚiGW oraz Jan Świerczyński – Ekspert Departamentu Kontroli Terenowych NFOŚiGW przeprowadzili kontrolę realizacji umowy dotacji nr 151/2004/Wn-50/EE-bs/D, pod nazwą "Wigierski Park Narodowy – XV lecie działalności. Kontrola nie wykazała uchybień.

Kontrole zewnętrzne i wewnętrzne z zakresu bhp zostały opisane w rozdziale 5 "Analiza stanu bhp".

8. Wnioski do działalności na 2004 rok

Zdzisław Szkiruć

Szczegółowy zakres prowadzenia ochrony czynnej w 2005 roku został określony w zadaniach ochronnych dla Wigierskiego parku Narodowego, zawartych w zarządzeniu Ministra Środowiska nr 49 z dnia 10 grudnia 2004 roku.

Oprócz tego w 2005 roku działalność WPN-u będzie koncentrować się na następujących zadaniach:

- (1) Dalsze starania o pozyskanie środków na budowę Stacji Edukacyjnej Wigry – Muzeum WPN-u.
- (2) Kontynuacja prac zmierzających do pełnego uregulowania stanu prawnego gruntów Skarbu Państwa w zarządzie WPN.
- (3) Budowa zadaszenia nad zbiorami etnograficznymi zgromadzonymi przy leśniczówce Krzywe.
- (4) Kontynuowanie prac termo-modernizacyjnych osad służbowych, a w tym instalowanie kolektorów słonecznych i pieców na zgazowanie drewna.
- (5) Rozwijanie kontaktów z ośrodkami akademickimi, w celu podejmowania nowych badań naukowych.
- (6) Aktywny udział we wdrażaniu programu rolnośrodowiskowego.
- (7) Kontynuacja projektu “Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie na terenie WPN”, realizowanego przez Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski we współpracy z parkiem i miejscowymi rolnikami.
- (8) Kontynuowanie przerwanych prac nad projektem planu ochrony WPN i współpraca z urzędami gmin przy opracowywanych przez nich Studiach uwarunkowań planistyczno-przestrzennych dla poszczególnych gmin.
- (9) Organizacja Europejskiego Tygodnia Lasów we współpracy z samorządami i Lasami Państwowymi.
- (10) Organizacja wystawy Wigierskiego Parku Narodowego pt. Nad Wigrami w Muzeum Techniki w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie. Wystawa będzie czynna od 19.04 do 30.08.2005 r. Analizę działalności Wigierskiego Parku Narodowego za rok 2004:
- (11) Opracował Jarosław Borejszo, kierownik Działu Ochrony Przyrody i Krajobrazu
- (12) Na podstawie materiałów uzyskanych od kierowników komórek organizacyjnych i stanowisk WPN-u.
- (13) Zatwierdził Zdzisław Szkiruć, Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1.

Zestawienie powierzchni według kategorii użytkowania (stan na 31 grudnia 2004 roku zgodnie ze sprawozdaniem GUS)

Lp.	Wyszczególnienie	Własność Skarbu Państwa		Inna własność		Razem	%
		w zarządzie parku	w innym zarządzie ^x	prywatna	pozostała		
1.	Powierzchnia ogółem	12 313,39	104,86	2 444,28	123,67	14 986,20	100,0
2.	Grunty leśne ogółem	9 003,98		372,49	21,02	9 397,49	62,7
	w tym niezalesione	47,0				47,0	
3.	Grunty rolne ogółem	300,07	2,78	1 886,16	60,11	2 249,12	15,0
	w tym do zalesienia	-		48,26	0,86	49,12	
4.	Grunty orne ogółem	185,92	2,30	1 492,88	29,76	1 710,86	
	w tym na cele parku	27,12				27,12	
	Użytkowane	100,52				100,52	
	Nie użytkowane	85,40				85,40	
	Wydzierżawione	73,40				73,40	
5.	Łąki i pastwiska ogółem	114,15	0,48	393,28	30,35	538,26	
	w tym na cele parku	-				-	
	Użytkowane	29,50				29,50	
	Nie użytkowane	84,65				84,65	
	Wydzierżawione	29,5				29,5	
6.	Wody ogółem	2 805,06	-	-	-	2 805,06	18,7
7.	Grunty zadrzewione i zakrzaczone	4,09		7,20	0,86	12,15	0,1
8.	Użytki ekologiczne	-	-	-	-	-	-
9.	Nie użytki	181,45	0,14	130,41	5,34	317,34	2,1
10.	Tereny pozostałe	18,74	101,94	48,02	36,34	205,04	1,4

x - w zarządzie: - Dyrekcji Okręgowej Dróg Publicznych w Białymstoku - 93,07 ha

- Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych - 8,76 ha

- Starostwa Powiatowego w Suwałkach - 3,03 ha

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 1a.

Podział administracyjny Wigierskiego Parku Narodowego i zatrudnienie w 2004 roku.

Lp.	Obręb Ochronny	Obwód Ochronny	Pow. w ha	Pow. ochrony ścisłej	Liczba zatrudnionych	Stanowisko	Wykształcenie	Liczba lat pracy / w tym w Parku
1.	WIGRY	Lipniak	919	70	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	19/14, 8/6
		Krzywe	974	38	3	Leśniczy, podleśniczy, Strażnik	średnie leśne	23/14, 30/10, 8/8
		Leszczewek	867	56	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	14/14, 16/14
		Gawarzec	904	48	3	Leśniczy, dwóch podleśniczych	średnie leśne	15/11, 8/8, 5/5
		Słupie	975	56	3	Leśniczy, podleśniczy, st. Strażnik	wyższe leśne, średnie leśne	8/8, 10/10, 41/14
2.	MAĆKOWA RUDA	Powały	597	-	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	29/14, 16/14
		Krusznik	1094	40	3	Leśniczy, st. Strażnik, strażnik	średnie leśne	44/14, 32/14, 27/14
		Mikołajewo	1117	37	3	Leśniczy, dwóch podleśniczych	wyższe leśne, wyższe leśne, średnie leśne	5/3, 16/9, 38/14
		Lipowe	1012	25	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	24/14, 35/14
		Wysoki Most	1129	20	3	Leśniczy, dwóch podleśniczych	wyższe leśne, średnie leśne, zawodowe leśne	11/11, 28/14, 37/14
3.	Wydzielony Wodny Obwód Ochronny WIGRY		2802	233	2	Konserwator, st. Strażnik	wyższe rybackie	9/9, 9/8
Ogółem:			12390	623	28			

Sporządziły Dorota Zaborowska i Elżbieta Cichanowicz

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Załącznik 2

Zestawienie powierzchni według kategorii ochronności (stan na 31 grudnia 2004 roku)

Lp.	Wyszczególnienie	Własność Skarbu Państwa		Inna własność		Razem	%
		w zarządzie parku	w innym zarządzie	prywatna	Pozostała		
1.	Powierzchnia ogółem	12 313,39	104,86	2 444,28	123,67	14 986,20	100,0
2.	Powierzchnia objęta ochroną ścisłą	623,17	-	-	-	623,17	4,2
	w tym leśna	283,0	-	-	-	283,0	1,9
3.	Powierzchnia objęta ochroną częściową	11 423,63	-	-	-	11 423,63	76,2
	w tym leśna	8 692,6	-	-	-	8 692,6	58,0
4.	Powierzchnia objęta ochroną krajobrazową	266,59	104,86	2 444,28	123,67	2 939,40	19,6
	w tym leśna	28,40	-	372,49	21,02	421,91	2,8

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Załącznik 3.

Zestawienie powierzchni wg województw i gmin (stan na 31 grudnia 2004 roku) [ha]

Nazwa	Ogółem	Własność Skarbu Państwa											Inna własność												
		w zarządzie parku						w innym zarządzie					prywatna					pozostałe							
wojew. Gmina PODLASKIE		razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe
SUWAŁKI	7946,91	6659,72	4091,37	159,68	2294,10	105,62	8,96	58,82	-	2,78	-	0,14	55,90	1139,08	174,16	887,73	-	42,10	35,10	89,29	15,07	51,1 3	-	5,10	18,00
KRASNOPOL	1442,24	797,97	699,54	54,34	36,29	7,08	0,72	17,60	-	-	-	-	17,60	624,65	102,52	448,45	-	61,13	12,55	2,02	0,09	1,11	-	-	0,82
NOWINKA	1816,72	1162,80	645,75	21,00	449,01	40,46	6,58	12,0	-	-	-	-	12,00	611,68	85,29	495,76	-	23,06	7,57	20,24	5,6	7,62	-	0,24	16,52
GIBY	3780,33	3692,90	3567,32	65,05	25,66	28,29	6,58	16,44	-	-	-	-	16,44	68,87	10,52	54,23	-	4,12	-	2,12	-	0,25	-	-	1,87
Ogółem	14986,20	12313,39	9003,98	300,07	2805,06	181,45	22,83	104,86	-	2,78	-	0,14	101,94	2444,28	372,49	1886,16	-	130,41	55,22	123,67	21,02	66,9	-	5,34	37,20

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 4a.

Edukacja w 2004 r.

Lp.	Park Narodowy	Muzeum (liczba zwiedzających)	Liczba ścieżek edukacyjnych	Biblioteka (liczba pozycji)	Ośrodek Edukacyjny (dotyczy wyłącznie wyodrębnionych)
					Rok utworzenia
1.	Wigierski	Brak muzeum	6	3198	Ośrodek Edukacji Środowiskowej – od roku 1995

Sporządzili Joanna Adamczewska, Elżbieta Szkiruć, Aleksandra Mackiewicz

Tabela 4b.

Pracownicy zatrudnieni w edukacji w 2004 r.

Budżet:

Lp.	Imię i nazwisko	Kwalifikacje	Zajmowane stanowisko	Data zatrudnienia
1.	Lubosza Krystyna Wesołowska	Doktor nauk przyrodniczych	Specjalista ds. dydaktyki	01.09.1993 r.
2.	Wiesława Malinowska	Wykształcenie wyższe, biolog	Specjalista ds. dydaktyki	31.03.1995 r.
3.	Joanna Adamczewska	Wykształcenie wyższe, ochrona środowiska	Kierownik Sekcji ds. dydaktyki	03.08.1999 r.
4.	Maciej Ambrosiewicz	Wykształcenie wyższe, konserwatorstwo i muzealnictwo	Specjalista ds. dydaktyki	01.05.2000 r.
5.	Joanna Górecka	Wykształcenie wyższe, zootechnik	Referent ds. edukacji rolnośrodowiskowej	09.04.2003 r.

Gospodarstwo Pomocnicze

Lp.	Imię i nazwisko	Kwalifikacje	Zajmowane stanowisko	Data zatrudnienia
1.	Katarzyna Łukowska	Wykształcenie wyższe, pedagogika	Specjalista ds. edukacji	15.07.2002 r.

Sporządziła Joanna Adamczewska

Tabela 4c.

Tematy imprez edukacyjnych w 2004 r.

Lp.	Temat	Liczba imprez	Liczba uczestników
1.	Program edukacyjny Ośrodka Edukacji Środowiskowej	15	640
2.	Zajęcia terenowe na ścieżkach edukacyjnych i stacjonarne w siedzibie parku	10	300
3.	Zajęcia i prelekcje prowadzone w szkołach	24	540
4.	Program edukacji środowiskowej dla szkół średnich "Poznaj przyrodę WPN"	12	180

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

5.	Program edukacji kulturowej dla szkół z terenu WPN i otuliny pt. "Ginące zawody"	6	240
6.	Program dla uczniów gimnazjów pt. "Moja Mała Ojczyzna"	8	360
7.	Warsztaty "Bubobory 2004"	3	40
8.	Warsztaty dla nauczycieli pt. "Program ekozespołów"	1	16
9.	Ferie z WPN	10	30
10.	Akcja "Nie wypalaj traw"	5	250
11.	Dzień Ziemi w WPN	1	300
12.	Dzień Ziemi na Polach Mokotowskich	1	ok. 60 000
13.	Słoneczna Majówka	1	150
14.	Europejski Tydzień Lasów	16	700
15.	Sztafeta Rowerowa Obszarów Chronionych	8	1100
16.	Akcja Sprzątania Świata	1	830
17.	Święto Siei	1	316
18.	Konkurs plastyczny "Wigierski Park Narodowy w czterech porach roku"	1	535
19.	Konkurs plastyczny "Cztery pory roku w Wigierskim Parku Narodowym"	1	49
20.	Konkurs ekologiczny "Nasze działania na rzecz Ziemi – czyli Ekozespoły w naszej szkole"	1	171
21.	Konkurs ekologiczny "Dziedzictwo przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe mojej okolicy"	1	30
22.	Konkurs na scenariusze pt. "Po ścieżkach edukacyjnych WPN".	1	10
23.	IX Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny "Aby lasy trwały jako źródło piękna i bogactwa Ziemi"	1	77
24.	Otwarcie wystawy "Nad Wigrami" w Muzeum Okręgowym w Suwałkach"	1	150
25.	Otwarcie wystawy "Wigierski Park Narodowy" w Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie	1	50
26.	Otwarcie wystawy w Muzeum im. W. Kętrzyńskiego	1	150
27.	Otwarcie wystawy w Ełckim Centrum Edukacji Ekologicznej	1	40
28.	Sesja popularno-naukowa "XV-lecie Wigierskiego Parku Narodowego"	1	140
29.	Promocja Numeru specjalnego Kwartalnika Wigry z okazji XV-lecia WPN	1	40
30.	Razem	135	7434

Sporządziła Joanna Adamczewska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 4d.

Wydawnictwa edukacyjne w 2004 r.

Lp.	Tytuł	Autor	Nakład
1.	<i>Wigierski Park Narodowy</i> – Numer specjalny Kwartalnika Wigry	Praca zbiorowa pod redakcją Macieja Ambrosiewicza	2000 egzemplarzy
2.	<i>Po ścieżkach edukacyjnych Wigierskiego Parku Narodowego</i>	Praca zbiorowa pod redakcją Wiesławy Malinowskiej i Alicji Szarzyńskiej	3000 egzemplarzy
3.	Kwartalnik Wigry Numer 1,2,3,4	Zespół, pod redakcją Macieja Kamińskiego	4 numeru x 2000 egzemplarzy, łącznie 8000 egzemplarzy
4.	Dodatek do Kwartalnika Wigry pt. <i>Wigierek</i>	Zespół pod redakcją Joanny Adamczewskiej i Anny Krzysztofiak	2 numery x 2000 egzemplarzy, łącznie 4000 egzemplarzy
5.	Krok po kroku – poradnik ekologiczny	Zespół pod redakcją Joanny Adamczewskiej	1000 egzemplarzy
6.	Pakiet broszur pt. <i>Parki narodowe w województwie podlaskim</i> (tytuły poszczególnych broszur: <i>Wśród lasów i jezior – Wigierski Park Narodowy, Polska Amazonia – Narwiański Park Narodowy, Kraina Bagien – Biebrzański Park Narodowy, Kraina żubra – Białowieski Park Narodowy</i>). (druk pierwotny oraz wznowienia)	Zespół pod redakcją Jarosława Borejszo	11000 pakietów (czyli łącznie 44 000 broszur) oraz 11 000 sztuk broszur pt. <i>Wśród lasów i jezior - Wigierski Park Narodowy</i> Suma broszur: 55 000 sztuk
7.	<i>Barszcz mantegazyjski (Sosnowskiego) – niechciany gość.</i>	M Romański, A. i L. Krzysztofiak.	500 egzemplarzy
8.	Pakiet broszur <i>Różnorodność biologiczna w rolnictwie</i> ", w tym: <i>Ochrona konika polskiego – rodzimej rasy koni; Rodzime rasy bydła - bydło polskie czerwone; Świnie złotnickie, Zielononóżka kuropatwiana - rodzima rasa kur; Gęś suwalska, charakterystyka i wymagania środowiskowo-żywniowe; Zachowanie i odtwarzanie starych, tradycyjnych sadów przydomowych; Rodzime rasy zwierząt w Krajowym Programie Rolnośrodowiskowym.</i>	Praca zbiorowa	1 000 pakietów po 7 broszur

Sporządziła Joanna Adamczewska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 4e.

Muzeum (wystawy i ekspozycje stałe i czasowe)

Lp.	Tytuł wystawy	Liczba miejsc ekspozycji	Liczba zwiedzających
1.	Wystawa przyrodnicza w Krzywem	1 – wystawa stała	13500
2.	“Ocalić od zapomnienia” – wystawa etnograficzna w Krzywem	1 – wystawa stała	10000
3.	“Wigierski Park Narodowy” w: - Muzeum im. W. Kętrzyńskiego w Kętrzynie, - Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie, - Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku.	3 – wystawa czasowa	
4.	“Nad Wigrami” w Muzeum Okręgowym w Suwałkach.	1 – wystawa czasowa	

Sporządził Jarosław Borejszo

Tabela 4f.

Ceny kart wstępu w 2004 r.

Park	Muzeum	Ośrodek edukacyjny	Inne
Cena karty (N/U)	Cena biletu (N/U)	Cena biletu (N/U)	Cena biletu (N/U)
1-dniowa 2zł / 1zł 2-tygodn. 10zł/5 zł roczna 50zł	Opłata tak jak za wstęp do parku (1zł i 2 zł) Prelekcja 12 zł	Zajęcia w Ośrodku – 5 zł od osoby	Karta wstępu dla załóg jednostek żaglowych kab. i odk 20 – 60 zł

(normalna/ulgowa N/U)

Ceny obowiązują od 30.04.2004 r.

Sporządziła Elżbieta Szkiruć

Tabela 5a.

Pracownicy naukowcy zatrudnieni w parku w 2004 r.

Lp.	Imię i nazwisko	Stopień i tytuł naukowy	Stanowisko	Data zatrudnienia w parku
1	Lech Krzysztofiak	Dr	adiunkt	Marzec 1989
2	Anna Krzysztofiak	Dr	adiunkt	Grudzień 1992
3	Maciej Romański	Mgr	asystent	Lipiec 1994

Sporządził Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 5b.

Wykaz projektów naukowo-badawczych realizowanych siłami parku w 2004 r.

Lp.	Tytuł projektu *	Kierownik i wykonawcy	Instytucje spoza parku biorące udział w realizacji projektu	Czas trwania projektu	Źródła finansowania
1.	Sukcesja zbiorowisk roślinnych i wybranych zespołów zwierząt bezkręgowych na torfowiskach w dolinie Czarnej Hańczy – stan wyjściowy	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański		1999 - 2004	WPN, NFOŚiGW
2.	Chronione, rzadkie, ginące i zagrożone gatunki roślin naczyniowych, porostów i zwierząt WPN	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański		1996 - 2006	WPN, NFOŚiGW, EkoFundusz
3.	Ekologia i biologia wybranych grup owadów WPN	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak		2001 - 2005	WPN, NFOŚiGW

Sporządził Lech Krzysztofiak

Tabela 5c.

Wykaz projektów naukowo-badawczych realizowanych przez instytucje zewnętrzne w 2004 r.

Lp.	Tytuł projektu	Instytucje realizujące projekt	Kierownik Projektu	Współ. wyk. z parku	Czas trwania Projektu
1.	Badania fauny jeziora Wigry – małżoraczki, widłonogi	Uniwersytet Gdański Karolina Kaczanowska	Dr Tadeusz Namiotko		2002-2004
2.	Badanie storczyków z rodzaju <i>Epipactis</i>	Uniwersytet w Białymstoku	Izabela Tałałaj		2001-2004
3.	Badania <i>Oedogoniales</i> WPN	Uniwersytet Warszawski	Agnieszka Krzyk		2001-2004
4.	Głony rzeki Kamionki, jeziora Czarne i jeziora Staw	Uniwersytet Łódzki	Barbara Dobowska		2001-2005
5.	Fauna ważek jeziora Wigry	Akademia Rolnicza w Poznaniu - Tomasz Kuśnierz	Dr inż. Andrzej Łabędzki		2002-2004
6.	Badania chrzączków WPN	Uniwersytet Łódzki	Dr Janusz Majecki		2003-2004
7.	Zróźnicowanie gatunkowe zoo- i fitoplanktonu w odciętych zatokach jeziora Wigry w odniesieniu do wód otwartych jeziora	Uniwersytet w Białymstoku	Prof. Andrzej Górniak		2003-2004
8.	Badania nad formą jeziora Wigry	Uniwersytet Gdański	Prof. Tadeusz Sywula		2002-2004

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

9.	Badania fauny owadów WPN	Muzeum Górnośląskie	Dr Waldemar Żyła		2002-2004
10.	Osady jeziora Wigry	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie	Prof. Jacek Rutkowski	Dr Lech Krzysztof	1998-2006
11.	Ocena elementów typologicznych siedlisk zniekształconych i zdegradowanych w aspekcie przywrócenia zgodności biocenozy z biotopem	IBL Warszawa			Stałe powierzchniowo-badawcze
12.	Jezioro Pietronajęc - pingo, wytopisko, czy krater meteorytowy	UAM Poznań	prof. dr hab. Wojciech Stankowski		2004-2005
13.	Badania grzybów. Pyrenomycetes w polskich parkach narodowych. Grzyby z rodzaju Lachnum w Europie Środkowej.	Zakład Mikologii Instytutu Botaniki PAN Kraków	dr A. Chlebicki		2004
14.	Zróźnicowanie synteksonomiczne i siedliskowe roślinności	Uniwersytet Warszawski,	Paweł Pawlikowski		2004
15.	Badania ryb i raków	Zakład Rybactwa Jeziorowego JRŚ Giżycko,	doc dr T. Krzywosz		2004
16.	Badania Torfowisk	Warszawa	Prof. Sławomir Żurek		2004-2007
17.	Wpływ gospodarki leśnej na przemiany zbiorowisk leśnych w wybranych kompleksach północno-wschodniej Polski	Instytut Geografii PAN,	M. Szczygielski		2004
18.	Badania nietoperzy	Uniwersytet Poznański,	Anna Bartnik		2004
19.	Badania nad kukuczką kapturkowatą	Zakład Ekologii Roślin i Ochrony Przyrody,	M. Wódkiewicz		2004
20.	Wodne makrobezkręgowce Wigierskiego Parku Narodowego i otuliny	Uniwersytet Łódzki,	Prof. S. Niesiołowski, dr J. Majecki		2004
21.	Hydrochemia jezior dystroficznych	Uniwersytet w Białymstoku,	prof. dr hab. Andrzej Górniak		2004
22.	Ocena skażenia środowiska parków narodowych metalami ciężkimi przy użyciu	Instytut Botaniki PAN Kraków,	Prof. dr hab. K. Grodzińska		2004

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

	mchów jako biowskaźników				
23.	Kartowanie osuwisk na terenie północnej Polski (j. Białe)	Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych, Warszawa	S. Mżyk		2004
24.	Efekt temperatury dla roślinności torfowej	Uniwersytet Wrocławski,	Grzegorz Skrzypek		2004
25.	Struktura genetyczna, dendrologia i stan zdrowotny wybranych dębów pomnikowych i starych drzewostanów dębowych	Instytut Dendrologii w Kórniku, PAN	Dr K. Ufnalski		2004
26.	Badań nad sielawą	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski Olsztyn, prof.	dr hab. A. Martyniak		2004
27.	Ocena stanu i przekształceń środowiska przyrodniczego na podstawie wskaźników geobotanicznych, glebowych i krajobrazowych	Uniwersytet Warszawski	Dr E. Roo-Zielińska		2002-2005
28.	Badania ornitologiczne	Wszchnica Mazurska w Olecku,	Klein Schmid Lucjan		2004
29.	Badania metali ciężkich w osadach dennych jeziora Wigry	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie	Prof. Dr hab. J. Rutkowski		2001 – 2004

Sporządził Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 5d.

Spis publikacji naukowych oraz popularno-naukowych opublikowanych i złożonych do druku przez pracowników parku (samodzielnie bądź w charakterze współautorów) w 2004 r.

Lp.	Autor (autorzy)	Rok	Tytuł publikacji	Czasopismo	Rocznik i strony
1.	Adamczewska J.	2004	Educational Concepts for Wigry National Park (skrót wygłoszonego referatu)	Europäische Konferenz für Nationalparke, Naturparke und Biosphärenreservate (wydawnictwo pokonferencyjne)	2004, str. 323 – 326
2.	Adamczewska J.	2004	Edukacja w Wigierskim Parku Narodowym	Monografie Komitetu Inżynierii Środowiska Polskiej Akademii Nauk, vol. 26	2004, 251 – 262
3.	Adamczewska J.	2004	Edukacja	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	70-75
4.	Adamczewska J.	2004	Kilka słów o Wigierku	Wigierek	Nr1: 6-8
5.	Adamczewska J.	2004	Ptasie wędrówki	Wigierek	Nr 2: 8-9
6.	Ambrosiewicz M.	2004	Eksploatacja dóbr puszczańskich	Kwartalnik Wigry	3: 16-18
7.	Ambrosiewicz M.	2004	Jak dawniej budowano	Kwartalnik Wigry	4: 10-15
8.	Ambrosiewicz M.	2004	Dziedzictwo kulturowe	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	76-79
9.	Bogusławski Z.	2004	Lasy i ich otoczenie	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	16-20
10.	Borejszo J.	2004	Ochrona ścisła	Kwartalnik Wigry	1: 8-14
11.	Borejszo J.	2004	Turystyka w WPN – 15 lat doświadczeń	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	82-85
12.	Borejszo J.	2004	Wigierski Park Narodowy	“Temat: Polska”, Parki narodowe. Videograf II Katowice	15-17

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

13.	Fałtynowicz W., Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., Krajewski J., Zalewska A..	2004	Porosty – ścieżka edukacyjna. Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej	Suwałki	17 ss.
14.	Fałtynowicz W., Krzysztofiak A., Krzysztofiak L.	2004	Porosty Polski północno- wschodniej. Przewodnik terenowy	Suwałki	64 ss.
15.	Fałtynowicz W., Krzysztofiak A., Krzysztofiak, Zalewska A., Świerubska T.	2004	Porosty – ścieżka poznawcza Rutka. Suwalski Park Krajobrazowy	Suwałki	17 ss.
16.	Górecka J.	2004	Rolnictwo na terenie WPN	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	62-64
17.	Kamiński M.	2004	The role of Wigry National Park in the economy of the area	Europäische Konferenz für Nationalparke, Naturparke und Biosphärenreservate (wydawnictwo pokonferencyjne)	2004, str. 301 – 304
18.	Kamiński M.	2004	Wody	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	27-33
19.	Korzeniewska E., Krzysztofiak L., Gotkowska- Płachta A.		Gospodarka rybacka a stan sanitarno-bakteriologiczny Zatoki Uklei jeziora Wigry	Rocznik Augustowsko- Suwalskiego Towarzystwa Naukowego	
20.	Krzysztofiak A.		Monitoring trzmieli (Apoidea, Bombus) w Polsce	Biblioteka Monitoringu Środowiska	
21.	Krzysztofiak A.,	2004	Co w trawie piszczy? Owady nadwigierskich łąk	Kwartalnik Wigry	Nr 3: 8-10
22.	Krzysztofiak A.	2004	Fauna bezkręgowców	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	46-49
23.	Krzysztofiak A.	2004	Podwójne życie – płazy	Wigierek	Nr 1: 8-9
24.	Krzysztofiak A.	2004	Pomagamy mszarnikowi	Wigierek	Nr 2: 4.
25.	Krzysztofiak A.	2004	Zjawiska fenologiczne w świecie roślin. Cz. II	Wigierek	Nr 2: 2-4.
26.	Krzysztofiak A., Adamczewska	2004	Zjawiska fenologiczne w świecie roślin. Cz. I	Wigierek	Nr 1: 2-4

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

	J.,				
27.	Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., Pawlikowski T.,	2004	Trzmiel Polski - przewodnik terenowy	Suwałki	48 ss.
28.	Krzysztofiak L.		Czynna ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt	Biblioteka Monitoringu Środowiska	
29.	Krzysztofiak L.	2004	Grzyby	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	44-45
30.	Krzysztofiak L.	2004	Badania naukowe i monitoring środowiska	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	56-61
31.	Krzysztofiak L.	2004	Mrówki	Kwartalnik Wigry	1: 6-7
32.	Krzysztofiak L.	2004	Porosty	Kwartalnik Wigry	4: 6-9
33.	Krzysztofiak L., Piekarski M. K.,	2004	Obserwacje meteorologiczne na Stacji Bazowej WIGRY (Wigierski Park Narodowy) w 2002 roku	Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa	
34.	Krzywosz T., Osewski M., Krzysztofiak L.		Zmiany populacji raków w jeziorze Gałęzistym	Rocznik Augustowsko-Suwalskiego Towarzystwa Naukowego	
35.	Łoziński J.	2004	Co się dzieje w lesie zimą?	Kwartalnik Wigry	4: 4-6
36.	Łukowska K.	2004	Chleb	Wigierek	Nr 1: 11-12
37.	Łukowska K.	2004	Zabawki i ozdoby świąteczne	Wigierek	Nr 2: 11-12
38.	Misiukiewicz W.	2004	Kręgowce	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	50-55
39.	Malinowska W.		Dziedzictwo kulturowe a ekologia. Być w drodze... Wigierski Park Narodowy.	Wysłuchać się w tajemnicę Suwalszczyzny”. Pokłosie V Festiwalu Kultury “Co Polskę stanowi”.	

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

40.	Malinowska W.		Działalność edukacyjna w Wigierskim Parku Narodowym. Tropem bobra – scenariusz.	Szanse i zagrożenia edukacji ekologicznej w terenie”. Materiały z IV seminarium warsztatowego Miślibórz, 4-6 październik 2002.	
41.	Pieczyński P.	2004	Różnorodność biologiczna parku: nieleśne ekosystemy lądowe	Kwartalnik Wigry	3: 5-7
42.	Pieczyński P.	2004	Ochrona przeciwpożarowa obszarów leśnych	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	23
43.	Praca zbiorowa	2004	Europa, edukacja, Suwalszczyzna. Analiza i refleksje. Dziedzictwo kulturowe	Wydawca WSSM w Suwałkach	
44.	Romański M.	2004	Lądowe rośliny naczyniowe	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	38-43
45.	Romański M., Krzysztofiak A., Krzysztofiak L.	2004	Barszcz mantegazyjski (Sosnowskiego) – niechciany gość	Krzywe	7 ss.
46.	Romański M., Krzysztofiak A., Krzysztofiak L.	2004	Ochrona storczyków w WPN	Krzywe	
47.	Rutkowski J., Król K., Krzysztofiak L., Prosowicz D.		Osady rynnowych części jeziora Wigry – Płoso Szyja i Zatoka Wigierki –porównanie	Limnological Review	
48.	Sidor A., Łukowska K.	2004	Tkanina na Suwalszczyźnie	Kwartalnik Wigry	2: 15-17
49.	Szkiroć Z.	2004	Ochrona krajobrazu	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	66-69
50.	Szkiroć Z.	2004	Ochrona siedlisk i dzikich gatunków	Praca zbiorowa pod redakcją prof. dr hab. Walentego Poczta. Krajowy Program Rolnośrodowiskowy. Zasady uczestnictwa i wymogi produkcji rolniczej. Koszalin ISBN :83-914554-8-3	

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

51.	Szkiruc Z.		Wigierski Park Narodowy partnerem życia społecznego w regionie	Praca zbiorowa pt. Europa, edukacja, Suwalszczyzna. Analizy i refleksje . Wydawca Wyższa Szkoła Suwalsko-Mazurska im. Papieża Jana Pawła II w Suwałkach Suwałki 2004 ISBN 83-60018-01-4.	
52.	Szkiruc Z.	2004	Turystyka zrównoważona na obszarach chronionych Zielonych Płuc Polski szansą zachowania walorów przyrodniczych	Praca zbiorowa pod redakcją Kazimierza Pienkosa Pt. Problemy zrównoważonego rozwoju turystyki, rekreacji i sportu w lasach. Warszawa ISBN-83-89630-70-2	
53.	Szkiruc .Z		Problemy gospodarki przestrzennej w Wigierskim Parku Narodowym	Ochrona środowiska i edukacja ekologiczna w regionie: Gmina Turośl i Wigierski Park Narodowy. Pod redakcją J.M. Dołęga, E Grott, M.P.Krysiak Wydawnictwo Wszechnicy Mazurskiej Olecko EPISTEME 42(2005) ISBN-83-86523-36-0	
54.	Wesołowska L.	2004	Glony	Wigierski Park Narodowy. Numer Specjalny kwartalnika Wigry	36-37
55.	Wesołowska L. Kamiński M.	2004	Natura 2000	Kwartalnik Wigry	2: 4-7
56.	Zaborowski Z.	2004	Jesienne życie zwierząt leśnych	Wigierek	Nr2 : 6-7
57.	Zalewska A., Fałtynowicz W., Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., Picińska- Fałtynowicz J.	2004	Lichens of Suwałki Landscape Park. (w) "Lichens of the protected areas in the Euroregion Niemen", (ed.) Anna Zalewska and Wiesław Fałtynowicz	Suwałki	5-50

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

58.	Zalewska A., Fałtynowicz W., Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., Picińska- Fałtynowicz J.	2004	Lichens of Romincka Primeval Forest. (w) "Lichens of the protected areas in the Euroregion Niemen", (ed.) Anna Zalewska and Wiesław Fałtynowicz	Suwałki	51-109
59.	Zalewska A., Fałtynowicz W., Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., Picińska- Fałtynowicz J.	2004	Porosty Suwalskiego Parku Krajobrazowego	Suwałki	32 ss.
60.	Zalewska A., Fałtynowicz W., Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., Picińska- Fałtynowicz J.	2004	Porosty Puszczy Rominckiej	Suwałki	79 ss.

Sporządzili Joanna Adamczewska, Lech Krzysztofiak, Jarosław Borejszo

Tabela 5e.

Naukowa i popularno-naukowa działalność wydawnicza parku w 2004 r.

Wszystkie wydawnictwa edukacyjne wyszczególnione w tabeli 4d mają również charakter popularno-naukowy.

Tabela 5f.

Wykaz konferencji naukowych (o zasięgu krajowym i międzynarodowym) zorganizowanych przez park (lub na terenie parku przez instytucje zewnętrzne) w 2004 r.

Lp.	Tytuł konferencji	Zasięg krajowy lub zagraniczny	Organizatorzy	Czas trwania	Liczba uczest.	Źródła finansowania
1.	Sesja popularno-naukowa "XV-lecie Wigierskiego Parku Narodowego"	krajowy	Wigierski Park Narodowy	2 dni	140 osób	NFOŚiGW, środki własne
2.	"Filozoficzno-społeczne i przyrodnicze uwarunkowania zrównoważonego rozwoju"	krajowy	Polska Akademia Nauk, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Wszechnica Mazurska, Wigierski Park Narodowy	3 dni	50 osób	Polska Akademia Nauk, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Wszechnica Mazurska, Wigierski Park Narodowy

Sporządziła Joanna Adamczewska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 5g.

Wykaz konferencji naukowych, krajowych i zagranicznych, w których wzięli udział pracownicy parku w 2004 r.

Lp.	Tytuł konferencji	Organizator	Kraj, miejsce, termin	Liczba uczestników	Uczestnicy	Źródła finansowania udziału Pracowników parku w konferencji
1.	Konferencja Parków Narodowych i Parków Natury pt. <i>Zagrożenia wywołane przez zmianę klimatu: Budowa współpracy europejskich parków narodowych i parków natury poprzez rozszerzenie Unii Europejskiej</i>	Rząd Krajowy Turyngii i Komisja Europejska, Związek Parku Natury Lasu Turyńskiego	Niemcy, Bad Langensalz a 19-22.03	200	Joanna Adamczewska, Maciej Kamiński	Organizatorzy konferencji
2.	Rola organizacji pozarządowych w tworzeniu Europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000	Biuro Porozumienia Zielone Płuca Polski	Polska, Białystok, 19.03	100	Lech Krzysztofiak, Jarosław Borejszo	Organizatorzy konferencji
3.	Bioróżnorodność Polski i polskie badania na bioróżnorodnością	Zakład Badania Ssaków, Białowieża	Polska, Białowieża, 23-25.04	100	Lubosza Wesołowska, Jarosław Borejszo	Organizatorzy konferencji
4.	Szkolenie dotyczące oprogramowania dla "Natura 2000".	Ministerstwo Środowiska	Polska Supraśl 14-18.06		Joanna Górecka, Andrzej Szymański	Organizator
5.	Instytucjonalne i metodologiczne aspekty rozwoju ruchu rowerowego oraz jego znaczenie w integracji gospodarczej regionu Morza Bałtyckiego	Suwalska Izba Rolniczo – Turystyczna	Polska, Suwałki, 21-22.06	60	Jarosław Borejszo	Organizatorzy konferencji
6.	Ochrona porostów na obszarach chronionych Euroregionu Niemen	Stowarzyszenie "Człowiek i Przyroda"	Polska, Gołdap, 30-31.08	50	Anna Krzysztofiak Lech Krzysztofiak Maciej Romański	Stowarzysz. "Człowiek i Przyroda"
7.	XV Ogólnopolskie Sympozjum Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego	Uniwersytet im. A. Mickiewicza	Polska, Międzyzdroje, 1-4.09		Anna Krzysztofiak Lech Krzysztofiak	WPN

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

8.	Problemy organizacji i funkcjonowania systemu ostoi siedliskowych NATURA 2000 w Polsce	Komitet "Człowiek i Środowisko" PAN	Polska, Janów Lubelski, 16-18.09		Zdzisław Szkiruć	WPN
9.	III Ogólnopolska Konferencja Naukowa OCHRONA OWADÓW nt.: "Parki narodowe i rezerваты przyrody w Polsce jako naturalne ostoje europejskiej fauny owadów"	Polskie Towarzystwo Entomologiczne	Polska, Białowieża, 17-19.09		Anna Krzysztofiak Lech Krzysztofiak	WPN
10.	Europejskie doświadczenia w rozwoju tras rowerowych – projekty międzynarodowe i krajowe jako stymulatory integracji gospodarczej regionu morza Bałtyckiego	Suwalska Izba Rolniczo – Turystyczna	Polska, Suwałki, 23-24.09	60	Jarosław Borejszo	Organizatorzy konferencji
11.	Uniwersytet Letni "Wyzwania Wspólnej Polityki Rolnej po rozszerzeniu UE 1-go maja 2004 r. "	France-Pologne pour l'Europe	Warszawa 24-26.09	200	Joanna Górecka	WPN
12.	Ekofestyn "Wkład nauk rolniczych w rozwój rolnictwa ekologicznego w Polsce"	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa	Puławy 1-2.10	100	Joanna Górecka	WPN
13.	Szkolenie konsultantów rolnośrodowiskowych	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Przysiek 19-22.10		Zdzisław Szkiruć, Joanna Górecka	Organizator
14.	International Workshop "Opportunities of EU Agricultural Policy Instruments for Biodiversity Conservation and Integrated Rural Development in Protected Areas of the New Member States"	Federal Agency for Nature Conservation	Niemcy Wyspa Vilm 27-30.10	30	Zdzisław Szkiruć, Joanna Górecka	IUCN
15.	Warsztaty "monitoring trzmieli w polskich parkach narodowych"	Ojcowski Park Narodowy	Polska, Ojców 28-30.10		Anna Krzysztofiak	WPN
16.	Seminarium na temat programu LIFE	Ministerstwo Środowiska	Polska, Warszawa, 5.11	200	Zdzisław Szkiruć, Lech Krzysztofiak, Jarosław Borejszo	Organizatorzy konferencji
17.	Sesja naukowa poświęcona badaniom jeziora Wigry	Komisja Paleografii Czwartorzędu PAU	Polska, Kraków, 18-19.11		M. Kamiński, L. Krzysztofiak	WPN
18.	Warsztaty "Ochrona mokradeł "	Biebrzański Park Narodowy	Osowiec 29-30.11		Maciej Kamiński	Organizator
19.	80 lecie Lasów Państwowych	Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych	Kraków 27-30.11	80	Zdzisław Szkiruć	WPN

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

20	Problemy zrównoważonego rozwoju turystyki rekreacji i sportu w lasach	Akademia Wychowania Fizycznego Warszawa	Warszawa 8-9.12	150	Zdzisław Szkiruc	WPN
----	---	---	-----------------	-----	------------------	-----

Sporządzili Joanna Adamczewska, Lech Krzysztofiak, Joanna Górecka

Tabela 5h.

Zakres monitoringu środowiska w 2004 r.

Monitorowane parametry	Od kiedy	Z jaką częstotliwością	Osoba (instytucja) odpowiedzialna	Źródła finan.
Meteorologia: kierunek wiatru, prędkość wiatru, temperatura powietrza, temperatura powietrza nad gruntem (5 cm), temperatura gruntu (5, 20, 50, 100 cm), wysokość opadu, wilgotność powietrza, usłonecznienie, promieniowanie, grubość pokrywy śnieżnej.	2002	Pomiary automatyczne	L. Krzysztofiak	NFOŚiGW, WPN
Chemizm powietrza atmosferycznego: stężenie dwutlenku siarki w powietrzu, stężenie dwutlenku azotu w powietrzu.	2002	Co miesiąc	J. Danilewicz	NFOŚiGW, WPN
Chemizm opadów atmosferycznych: objętość opadu, przewodność elektrolit., odczyn pH, fosfor fosforanowy, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez.	1995	Co tydzień	J. Danilewicz	NFOŚiGW, WPN
Chemizm opadu podokapowego: objętość wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, fosfor fosforanowy, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez.	1995	Co miesiąc	J. Danilewicz	NFOŚiGW, WPN
Chemizm spływu po pniach: objętość wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, fosfor fosforanowy, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez.	1995	Co miesiąc	J. Danilewicz	NFOŚiGW, WPN
Roztwory glebowe: objętość wody, przewodność elektrolityczna, odczyn (pH), siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, fosfor ogólny, chlorki, sód, potas, twardość ogólna, wapń, zasadowość, żelazo, mangan, glin ruchomy.	2004	12 razy w roku	J. Danilewicz	NFOŚiGW, WPN
Wody powierzchniowe – rzeki: stan wody, prędkość przepływu, temperatura wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, zawiesina ogólna, sód, potas, wapń, magnez, zasadowość, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, fosfor fosforanowy, azot amonowy, fosfor ogólny, glin ogólny, BZT5, O2.	1994	Co miesiąc	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN

Sporządził Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 5i.

Zakres monitoringu przyrodniczego w 2004 r.

Monitorowane obiekty	Od kiedy	Z jaką częstotliwością	Osoba (instytucja) odpowiedzialna	Źródła finansowania
12 gatunków porostów epifitycznych.	1999	co 3 lata	A. Krzysztofiak	NFOŚiGW, WPN
Roślinność i zbiorowiska roślinne	1994	Co roku	M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Fauna bezkręgowca - biegaczowate	2004	Co roku	A. Krzysztofiak	NFOŚiGW, WPN

Sporządził Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Załącznik 4.

Zestawienie zadań finansowanych z NFOŚiGW i innych źródeł w 2004 roku (kwoty w tys. zł)

Lp.	Instytucja dofinansowująca lub finansująca. Zadanie.	Umowa nr, z dnia	Termin Realizacji (rozp. – zak.)	Koszt całego zadania	Kwota dotacji na całe zadanie (wg. umowy)	Kwota dotacji Przyznana na 2004 r.
1.	NFOŚiGW w Warszawie - "Ochrona ekosystemów lądowych Wigierskiego Parku Narodowego"	38/2004/Wn 50/OP-WK- -/D z dnia 12.03.2004	03.2004 - 12.2004	570,0	120,0	119,8
2.	NFOŚiGW w Warszawie - "Restytucja i czynna ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym"	124/2004/Wn50/OP-RE/D z dnia 19.05.2004	04.2004 - 12.2004	393,7	188,9	182,9
3.	NFOŚiGW w Warszawie - "Wigierski Park Narodowy - XV lecie działalności"	151/2004/Wn - 50/EE-BS/D z dnia 28.05.2004	05.2004 - 12.2004	211,2	175,8	149,9
4.	NFOŚiGW w Warszawie - "Ochrona przyrody na terenie Wigierskiego Parku Narodowego poprzez zmniejszenie emisji gazów i pyłów pochodzących z budownictwa mieszkaniowego"	455/2004/Wn50/OP-WK--/D z dnia 22.10.2004	10.2004 - 09.2005	1.207,7	709,5	226,4
	Razem NFOŚiGW			2.382,6	1.194,2	679,0
1.	Fundacja EkoFundusz w Warszawie - "Czynna ochrona zagrożonych gatunków storczykowatych w rejonie Puszczy Augustowskiej"	815/293/IV/03 z dnia 01-04-2003	03.2003 - 10.2004	71,9	57,5	4,0
2.	Fundacja EkoFundusz w Warszawie - "Przebudowa drzewostanów Wigierskiego Parku Narodowego"	801/286/IV/02z dnia 12-12-2002	04.2002 - 12.2004	601,6	544,1	187,5
3.	WFOŚiGW w Białymstoku - Zestaw broszur "Parki narodowe województwa podlaskiego"	001/04/B-EE/WD-319/D z dnia 02.01.2004	01.2004	18,4	18,4	18,4
4.	WFOŚiGW w Białymstoku - "Nasze działania na rzecz Ziemi - czyli ekoespoły w naszej szkole"	027/04/B-EE/OP-319/D z dnia 28.04.2004	04.2004 - 10.2004	5,0	5,0	5,0
5.	WFOŚiGW w Białymstoku - "V Sztafeta Obszarów Chronionych Województwa Podlaskiego"	031/04/B-EE/PO-319/D z dnia 28.04.2004	04.2004 - 07.2004	10,0	10,0	10,0

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

6.	WFOŚiGW w Białymstoku - "Zmniejszenie rozmiaru niskiej emisji gazów i pyłów powstających w wyniku energetycznego spalania paliw stałych w zabudowie rozproszonej Wigierskiego Parku Narodowego"	141/04/B-OA/ŻO-319/D z dnia 24.09.2004	09.2004 - 11.2004	29,9	29,9	29,9
7.	Środek specjalny "Utrzymanie infrastruktury turystycznej i edukacyjnej Wigierskiego Parku Narodowego"	Decyzja 3/2002 Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego w Krzywem z dnia 11 stycznia 2002 roku w sprawie utworzenia środka specjalnego.	01.2002 - do zakończenia zadań rzeczowych	30,3	30,3	13,1
	Razem inni			767,1	695,2	267,9
	Ogółem			3.149,7	1.889,4	946,9

Sporządziła Marta Kopiczko

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Załącznik 5.

Szkółki w 2004 r.

Brak szkółek w Wigierskim Parku Narodowym

Załącznik 6.

Zalesienia i zabiegi hodowlane w ekosystemach leśnych [ha]

Lp.	Wyszczególnienie	Wg proj. planu och. (na 20 lat)	2004 r.		Plan na 2005 r.	Uwagi
			plan	wykonanie		
1.	Odnowienia					
2.	Zalesienia					
3.	Poprawki i uzup./Dolesienia luk		9,06	9,06	5,48	
4.	Pielęgnowanie gleby		35,28	35,28	42,31	
5.	Czyszczenia wczesne		20,19	20,19	35,21	
6.	Czyszczenia późne		79,51	79,51	40,15	
7.	Wprowadzanie podszytów		0,50	0,50	-	
8.	Trzebieże wczesne		147,41	147,41	95,75	
9.	Trzebieże późne		81,95	81,95	65,91	

Sporządził Piotr Pieczyński

Załącznik 7.

Ochrona lasu w 2004 r

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	2004 r.		Plan na 2005 r.	Uwagi	
			plan	wykonanie			
1.	Próbne poszukiwanie owadów w ściółce	Liczba prób	150	150	150		
2.	Wykładanie pułapek	tradycyjne	szt.	15	15	16	
		feromonowe	szt.	321	321	336	
3.	Skrzynki Lęgowe	nowe	szt.	65	65	55	
		stare	szt.	1040	1040	1060	
4.	Zabezpieczanie upraw przed zwierzyną	chemiczne	ha	91,3	91,3	93,27	
		mechaniczne	ha	29,0	29,0	29,5	
		grodzenie	ha	4,70	4,70	1,52	
5.	Pasy ppoż.	nowe	km				
		istniejące	km	14,2	14,2	20,9	
6.	Liczba pożarów lasu	szt/ha		3/-			
	szacunek strat	tys. zł.		-			

Sporządzili Dorota Zaborowska, Piotr Pieczyński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Załącznik 8.

Pozyskanie drewna w 2004 r.(w tys. m³)

Lp.	Wyszczególnienie		2004r.			Plan na 2005 r.	Uwagi
			wg operat. urządz.	Plan	Wyk.		
1.	Pozyskanie	ogółem		18,70	20,3 1	19,02	Sw – 10,34
	w tym	grubizna		18,29	19,7 3	18,54	Sw- 10,09
2.	Grubizna igl.	ogółem		16,81	18,2 4	17,76	Sw – 10,09
	w tym z cięć	przebudowy		-	-	-	-
		przygodne i sanit.		13,49	14,7 7	15,74	Posusz – 14,03 Wiatroł. – 0,73
		trzebieży/czyszc.		3,32	3,47	2,02	So– 2,94
3.	Grubizna liściasta	ogółem		1,48	1,49	0,78	Brz – 0,99
	w tym z cięć	przebudowy		-	-	-	-
		Przygodne i sanit.		0,25	0,22	0,73	Posusz – 0,09 Wiatroł. – 0,09
		Trzebieży/czyszc z.		1,23	1,27	0,05	Brz- 0,84

Sporządził Wojciech Kamiński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 10a.

Sprzedaż drewna w 2004 r. [m3]

Lp.	Wyszczególnienie	drewno iglaste						drewno liściaste					Ogółem
		tartaczne	papierówka i użytkowe	kopalniaki i stemple budowl.	opał	pozostałe	razem	tartaczne	Papierówka i użytkowe	opał	pozostałe	razem	
1.	stan na 1.01.2004 r. remanent w lesie	0	14	0	54	0	68	0	0	13	0	13	81
2.	pozyskanie	6931	5666	42	5548	586	18773	84	725	677	49	1535	20308
3.	Sprzedaż*	6931	5680	42	5602	586	18841	84	725	690	49	1548	20389
4.	Stan na 31.12.2004 r. remanent w lesie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Sporządził Wojciech Kamiński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Załącznik 9.

Ochrona zwierząt w 2004 r.

Tabela 11a.

Ośrodki Zachowawczej Hodowli Zwierząt

– brak w Wigierskim Parku Narodowym

Tabela 11b.

Liczebność wybranych gatunków zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym

Lp.	Gatunek	Liczba ^{x/}	Uwagi
1.	Niedźwiedź	-	
2.	Bóbr	210 (53 stanowiska)	Inwentaryzacja 2003 r.
3.	Kozica	-	
4.	Świstak	-	
5.	Wilk	4	Obserwacje
6.	Ryś	1	Obserwacje
7.	Wydra	ok. 25	dane szacunkowe
8.	Borsuk	ok. 20	dane szacunkowe
9.	Lis	ok. 120	dane szacunkowe
10.	Orlik krzkl./grubodz.	-	
11.	Bielik	6	3 pary gniazdujące
12.	Orzeł przedni	-	
13.	Głuszec	-	
14.	Cietrzew	-	
15.	Bocian czarny	2	Obserwacje
16.	Rak szlachetny		Restytucja
17.	Troć jeziorowa		Restytucja
18.	Sum		Restytucja

Sporządzili Dorota Zaborowska i Wojciech Misiukiewicz

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 11c.

Ochrona zwierząt łownych w 2004 r.

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	Teoretyczna pojemność parku	2004				2005	
				stan na pocz. roku	przewid. przyrost	redukcja x/		stan na pocz. roku	plan x/ redukcji
						plan	wykon.		
1.	Łosie ogółem	szt.	22	14	3	-	-	17	-
	w tym: byki	szt.		5		-	-	5	-
	klępy	szt.		9		-	-	9	-
	łośzaki	szt.		x	3	-	-	3	-
2.	Jelenie ogółem	szt.	126	152	30	26	12	170	26
	w tym: byki	szt.		52		8	4	48	8
	łanie	szt.		100		15	7	93	15
	cielęta	szt.		x	30	3	1	29	3
3.	Sarny ogółem	szt.	270	275	55	20	13	317	20
	w tym: rogacze	szt.		91		6	7	84	6
	kozy	szt.		184		10	6	178	10
	koźłeta	szt.		x	55	4	0	55	4
4.	Daniele ogółem	szt.		-	-	-	-	-	-
5.	Dziki ogółem	szt.	140	80	80	50	24	136	50
6.	Wydatki na ochronę zwierząt łownych ogółem	zł				44.700	29.060		
	w tym: zagospodarowanie	zł				2.500	368		2.500
	grodzenie pól	zł				-	-		-
	odszkodowania	zł				40.000	28.096		30.000
	koszty redukcji	zł				2.200	596		2.000
7.	Wpływy z ochrony zwierząt	zł				20.000	14.544		20.000
	w tym: z redukcji	zł				20.000	14.544		20.000
8.	Pow. zreduk. szkód	ha				30	27,03		30
9.	Pow. istotnych uszkodzeń drzewostanów	ha				120	94,93		120

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 11d.

Analiza odstrzałów redukcyjnych zwierzyny w 2004 r.

Lp.	Wskaźniki	Łosie	Jelenie	sarny	dziki	wsk.og.	uwagi
1.	Zagęszczenie liczebności stada podstawowego (dn. 31 marca) szt./ 1000 ha pow. leśnej PN	1,5	17,0	30,5	8,9	x	
2.	Wskaźnik proporcji płci ♂♂:♀♀ w %	63	66	67	80	x	
3.	Wskaźnik wykorzystania <u>liczebność gatunku</u> w % (przekroczenia) pojemności ustalona pojemność	63	120	101	57	x	
4.	Wskaźnik szkód <u>pow. zredukowanych szkód</u> w uprawach rolnych 1000 ha pow. PN	X	X	x	x	3,1	
5.	Wskaźnik uszkodzeń <u>pow. uszkodzeń istotnych</u> drzewostanów 1000 ha pow. leśnej PN	X	X	x	x	10,6	
6.	Wskaźnik wykonania planu odstrzału redukcyjnego w %	-	46,0	65,0	48,0	x	
7.	Wskaźnik proporcji odstrzałów ♂♂ i♀♀	-	0,57	1,16	-	x	
8.	Intensywność odstrzałów redukcyjnych szt/1000 ha	-	1,3	1,4	2,7	x	
9.	Wskaźnik poziomu redukcji <u>odstrzała redukcyjny</u> w % liczebność stada podst. (redukcja stada podstawowego następuje, gdy wskaźnik ten jest wyższy niż wskaźnik przyrostu zrealizowanego)	-	7,9	4,7	30	x	

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Załącznik 10.

Czynna ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych w 2004 r.

Rodzaj zabiegu	Powierzchnia (ha)	Termin (miesiące wykonania)	Uwagi
Wykaszenie	Łąki podmokłe i bagna – 14,86 ha	wrzesień	Pokos wywieziono poza powierzchnię i pozostawiono do naturalnego rozkładu
Wykaszenie zarośli trojeści amerykańskiej	0,50 ha	czerwiec, sierpień	zabieg wykonano w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia
Odkrzaczanie łąk, otwartych terenów podmokłych itp.	13,36 ha	wrzesień	
Wypas a) krowy b) owce c) konie d) inne	Łąki i pastwiska wydzierżawione rolnikom - 29,50 ha	maj -wrzesień	Ekstensywny wypas

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Załącznik 11.

Czynna ochrona ichtiofauny w 2004 r.

Jezioro (rzeka)	Odłowy (regulacyjne, kontrolne, tarlaki) w kg								Zarybienia		Uwagi: (w jakim okresie dokonywano odłowów, zarybień, itp.)
	pow. w ha	sortyment							Intens. (kg./ha)	szt.	
Gatunek	B	DS	D	S	M	BEZ SORT.	R-m	(podać stadium)			
Wigry – 2098,66									1. sieja wylęg	338,3	Odłowy: w okresie IV-XI sprzętem stawnym, w XII sprzętem ciągnionym
sieja						149,5	149,5		- 710 000 szt.		
sielawa						9065	9065		2. sielawa wylęg - 21 000 000 szt.	10 006,4	Zarybienia: sielawą – w okresie 05.04 – 16.04
węgorz		139,5			3		142,5	.	3. szczupak wylęg	428,8	sieją – w okresie 05.04 – 16.04
szczupak	109,5	915,5					1025		- 900 000 szt.		szczupakiem – w okresie 26.04 – 07.05
lin		171,5					171,5		4. sum narybek jesienny - 2500 szt.	1,2	sumem – w dniu 23.08
okoń			16,5	239,5	54		310		5. lin kroczek - 8000	3,8	linem – w dniu 25.10
leszcz			1240	64,5			1304,5		szt./400 kg.		
płoc				1079	1719,5		2798,5		6. troć jeziorowa –	0,95	trocią jeziorową – w dniu 19.10
drobnica						50	50		narybek dwuletni –		
Razem	109	1226,5	1256,5	1383	1776,5	9264,5	15016	7,15	2000 szt.		
II. Pierty – 233,28									1. sieja wylęg - 100 000 szt.		Zarybienia: sieją – w dniu 14.04

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

								2. sielawa wylęg - 5 080 000 szt.		sielawą – w dniu 14.04	
								3. szczupak wylęg - 100 000 szt.		szczupakiem – w dniu 05.05	
								4. troć jeziorowa - 1000 szt.		trocią jeziorową – w dniu 19.10	
	Odłowów nie wykonywano								5. sum narybek jesienny - 1000 szt.		sumem – w dniu 23.08
	Odłowów nie wykonywano								6. lin kroczek - 2000 szt./100 kg.		linem – w dniu 25.10
III. Mulaczysko – 18,19 ha.	Odłowów nie wykonywano								1. sum narybek jesienny – 400 szt.		Zarybienia w dniu 23.08
IV. Rzeka Czarna Hańcza	Odłowów nie wykonywano								pstrąg potokowy narybek jesienny – 4000 szt.	ok. 2 000 szt./1 km.	Zarybienia 08.09 na 2-km odcinku rzeki między Wysokim Mostem i Studzianym Lasem.

Sporządził Michał Osewski

Załącznik 14.

Turystyka i komunikacja w 2004 r.

Lp.	Wyszczególnienie		j.m.	Stan na 31.12. 2003	Stan na 31.12.2004 r.			Uwagi
					ogółem	dobry	do remontu	
1	Długość dróg	ogółem	km	605	605			Według mapy topograficznej wykonanej na podstawie zdjęcia lotniczego
	w tym	publicznych	km	375	375			
		zakładowych	km	230	230	200	30	Wyliczono z powierzchni dróg leśnych na mapie numerycznej
		wewnętrznych	km					
2	Obiekty inżynieryjne	mosty	szt.	8	8	7	1	
		przepusty	szt.	23	23	23	0	
		zapory	szt.					
		Inne - jazy	szt.	1	1	1	0	
3	Obiekty turystyczne	schroniska	szt.	1	1	0	1	PTTK w St. Folwarku
		w tym własne	szt.					
		schrony, daszki tur.	szt.	45	45	40	5	
		campingi biwaki	szt.	18	18	10	8	
4	Domy wczasowe		szt.	3	3	2	1	
	w tym	własne	szt.					
5	Szlaki turystyczne		km	207,6	218,0	180,0	38,0	
6	Nartostrady		km					
7		stadiony	szt.					

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Obiekty sportowe	kolejki linowe	szt.					
	wyciągi	szt.					
	trasy wyczynowe						
	inne	szt.					

Sporządził: Jarosław Borejszo

Liczba turystów odwiedzających Wigierski Park Narodowy w roku 2004 - ok. 100 tys. osób

Załącznik 12.

Zatrudnienie i wynagrodzenia w 2004 r.

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	2003		2004	
			budżet	gosp. pomoc.	budżet	gosp. pomoc.
1.	Zatrudnienie stan na 31.12. <u>ogółem</u>	osób	66	26	66	24
	<u>w tym robotnicy</u>	osób		16		18
	<u>w tym w biurze dyrekcji</u>	osób	19	2	19	1
	<u>sezonowi</u>	osób		1		
	<u>pracownicy inż.-techniczni</u>	osób	42	5	42	2
	<u>w tym w terenie</u>	osób	33	4	33	1
	<u>pozostali pracownicy na st. nierobotniczych</u>	osób	5	2	5	3
2.	średnia płaca <u>ogółem</u>	tys.zł.	2,1	1,5	2,2	1,5
	<u>w tym robotnicy</u>	tys.zł.		1,4		1,4
	<u>nierobotnicy</u>	tys.zł.	2,1	1,6	2,2	1,6
3.	Wykształcenie stan na 31.12. <u>wyższe</u>	osób	33	3	37	2
	<u>średnie</u>	osób	32	8	28	10
	<u>zawodowe</u>	osób	1	9	1	7
	<u>podstawowe</u>	osób		6		5

*Sporządziła Elżbieta Cichanowicz***Załącznik 13**

Wypadki przy pracy w 2004 r.

Rok	Ogółem	w tym zwolnienia lekarskie				
		1-3 dni	4-20 dni	ponad 28 dni	ciężkie uszk. ciała	śmiertelny
2003	1*	0	0	1	0	0
2004	3**	0	0	2	0	0

Sporządził Wojciech Kamiński

* wypadek zgłoszony w marcu 2004 roku

** w jednym przypadku wypadek nie spowodował niezdolności do pracy.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Załącznik 14.

Majątek parku w 2004 r.

Lp.	Wyszczególnienie		Jednostka miary	Stan na 31.12. 2003 r.	Stan na 31.12.2004 r.				Szacunkowa wartość w tys. zł	Uwagi
					ogółem	dobry	do remontu	do kasacji		
1.	Budynki	ogółem ^x	szt.	118	111	26	69	16	6.397,9	
	z tego	mieszkalne	szt.	36	35	11	23	1	2.533,2	
		gospodarcze	szt.	54	51	6	41	4	1.030,7	
		administracyjne	szt.	1	1	1	-	-	1.368,5	
		muzeum	szt.	1	1	-	1	-	232,9	
		warsztaty	szt.	-	-	-	-	-	-	
		magazyny	szt.	4	4	1	3	-	100,3	
		inne	szt.	18	15	3	1	4	1.132,3	
2.	Osady leśne teren. ^{xx}		szt.	23	23	10	12	1	1.725,3	
3.	Pokoje gościnne		szt.	18	18	18	-	-	-	
4.	Ważniejsze maszyny i urządzenia	sam. osobowe	szt.	13	13	5	7	1	265,9	
		sam. ciężarowe	szt.	3	2	2	1	-	193,4	
		sam. terenowe	szt.	13	13	9	4	-	599,9	
		ciągniki	szt.	2	2	2	-	-	175,8	
		pilarki	szt.	14	14	14	-	-	20,9	
		kserografy	szt.	5	5	5	-	-	93,0	
5.	Wartość środków trwałych		zł	12.511,8	12.630,9	x	x	x	x	

Sporządzili Marek Wrona, Małgorzata Kowalewska, Zenon Cichanowicz

Tabela 18a.

Współpraca międzynarodowa w 2004 r.

Lp.	Członkostwo w organizacjach międzynarodowych	Rok przystąp.	Zasady przynależności (bierna / czynna)	Przedstawiciel Parku w organizacji
1	Federacja Europarc	1999	czynna	Brak

Sporządził Jarosław Borejszo

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 18b.

Współpraca zagraniczna w 2004 r.

Lp.	Współpraca z instytucjami	Rok rozp.	Tematyka i zakres współpracy w 2004 roku	Uwagi
1.	Fundacja Lasów i Jezior "FONDELFF"	2000 marzec	Organizacja już czwartego Europejskiego Tygodnia Lasów 2004 w Szwecji, który się odbył w ostatniej dekadzie maja 2004. Z Polski pojechało pięć uczennic szkół średnich wyłonionych w drodze konkursu.	
2.	Dzukijski Park Narodowy, Republika Litwy	1999	Współpraca przy organizacji Europejskiego Tygodnia Lasów. Młodzież z Suwalszczyzny wyjechała wspólnie z młodzieżą litewską z terenu Dzukijskiego Parku Narodowego.	
3.	Federal Agency for Nature Conservation	2004	International Workshop "Opportunities of EU Agricultural Policy Instruments for Biodiversity Conservation and Integrated Rural Development in Protected Areas of the New Member States"	Wyjazd na warsztaty

Sporządzili Joanna Adamczewska, Maciej Ambrosiewicz

Tabela 18c.

Wydawnictwa obcojęzyczne za ostatnie 5 lat

Lp.	Tytuł (autor)	Rok wydania	Nakład
1.	Pakiet broszur pt. <i>Parki narodowe w województwie podlaskim</i> (tytuły poszczególnych broszur: <i>Wśród lasów i jezior – Wigierski Park Narodowy, Polska Amazonia – Narwiański Park Narodowy, Kraina Bagien – Biebrzański Park Narodowy, Kraina żubra – Białowieski Park Narodowy</i>). Wersje: angielska, niemiecka, rosyjska, włoska.	2004	Po 1000 egz. każdej wersji
2.	Publikacja "European Forest Week"	2003	1000
3.	Pakiet broszur "Dziedzictwo kulturowe" z serii "Poznaj Wigierski Park Narodowy" (Tradycyjne pokrycia dachowe, Krzyże i kapliczki przydrożne, Dawne budownictwo ludowe) (Ambrosiewicz M.). Streszczenia w języku angielskim.	2003	1000
4.	Pakiet broszur "Mammals" z serii "Nature in the Wigry National Park" (Overview, Species protection, Rodents <i>Rodentia</i> , Carnivores <i>Carnivora</i> , Even-toed ungulates <i>Artiodactyla</i> , Insectivores <i>Insectivora</i>) (Misiukiewicz W.).	2003	1000
5.	Pakiet broszur "Peat bogs" z serii "Nature in the Wigry National Park" (Overview, Fens, Raised peat bogs, Intermediate peat bogs). (Romański M.)	2003	1000
6.	Pakiet broszur "Forests" z serii "Nature in the Wigry National Park" (Overview and history, The dangers faced by forests, Protection measures in the Park's forest, Development phases of forest stands, Types of forest communities). (Borejszo J., Twaróg J.)	2003	1000

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

7.	Pakiet broszur "Terrestrial insects" z serii "Nature in the Wigry National Park". (Overview, The importance of insects, Rare and protected insects, Beetles Coleoptera, Hymenoptera, Diptera Diptera, Butterflies and moths Lepidoptera). (Krzysztofiak A., Krzysztofiak L.)	2003	1000
8.	Educational trail PRIMEVAL FOREST. A guide. (Zaborowski Z.)	2002	3000
9.	Pakiet broszur "Flowing waters" z serii "The nature of WNP" (General information, Small rivers, The Czarna Hańcza River, The Kamionka River, The Wiatrołuża River) (Osewski M.).	2002	1000
10.	Pakiet broszur "Stagnant waters" z serii "The nature of WNP" (General information, Lakes, Lakelets, "Suchar" lakes) (Osewski M.).	2002	1000
11.	Pakiet broszur "Education trails" z serii "The nature of WNP" [Primeval forest (Zaborowski Z.), Suchary (Krzysztofiak A. i L.), Forest (Zaborowski Z.), Amphibians (Krzysztofiak A. i L.), Lakes (Wesołowska L.)].	2002	1000
12.	The Wigry National Park. The ortophotomap.	2002	
13.	The nature of Wigry National Park. CD. Borejszo J., Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., Marson E., Misiukiewicz W., Osewski M., Romański M., Wesołowska L., Zaborowski Z.)	2002	3100
14.	Educational trail "Lakes". A guide. (Ambrosiewicz M., Malinowska W., Osewski M., Wesołowska L., Zaborowski Z.)	2001	1500
15.	Pakiet broszur "Protected plants species" (Species protection, Forest plants, Plants of dry environments, Aquatic and wetland plants). The nature of WNP (Krzysztofiak A., Romański M., Krzysztofiak L.)	2001	1000
16.	Pakiet broszur "Fishes" (Protection of the diversity of species, Direction of protection, Ichthyofauna, Angling). The nature of WNP Osewski M.	2001	1000
17.	Pakiet broszur "Beavers" (Beavers in Wigry National Park, The history of beavers in Poland, The biology of the beaver, Beavers' impact on the environment). The nature of WNP (Misiukiewicz W.)	2001	1000
18.	Broszura "Wigry Lake" (Krzysztofiak L.).	2001	1000
19.	Broszura "Suchar lakes". The nature of WNP (Krzysztofiak L.)	2001	1000
20.	By the Neman and Czarna Hańcza Rivers. Nature – Culture – Tourism. (Borejszo J., Drobelis E., Kamiński M., Lapele M.)	2000	1000
21.	Przewodnik turystyczny Biking through Wigry National Park – II wydanie, Mit dem Fahrrad im Wigierski-Nationalpark – I wydanie (Marson E., Borejszo J.)	2000	1000 + 2000

Sporządzili Lech Krzysztofiak i Jarosław Borejszo

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Tabela 18d.

Wyjazdy zagraniczne w 2004 r.

Lp.	Imię i nazwisko	Stanowisko	Termin	Kraj	Cel wyjazdu
1.	Maciej Kamiński	Z-ca dyrektora ds. ekosystemów wodnych, nauki i edukacji	18-22.03	Niemcy	Udział w Europejskiej Konferencji Parków Narodowych i Parków Natury pt. <i>Zagrożenia wywołane przez zmianę klimatu: Budowa współpracy europejskich parków narodowych i parków natury poprzez rozszerzenie Unii Europejskiej</i> , w Bad Lagensalza (Turyngia)
2.	Joanna Adamczewska	Kierownik Sekcji ds. edukacji			
3.	Zdzisław Szkiruć	Dyrektor	6-11.05	Szwecja	Wyjazd w ramach programu Phare Interreg IIIB "Turystyka wysokiej jakości II". Spotkania z władzami lokalnymi miasta Mjølby i partnerami projektu.
4.	Jacek Łoziński	Nadleśniczy	20.05 – 1.06	Szwecja	Udział wraz z grupą młodzieży w Europejskim Tygodniu Lasów
5.	Zdzisław Szkiruć	Dyrektor	1-4.10	Włochy	Udział w spotkaniu "Dni przyrody Polski – nasze europejskie dziedzictwo", na zaproszenie Związku Polaków w Mediolanie.
6.	Zdzisław Szkiruć, Joanna Górecka	Dyrektor	26-30.10	Niemcy	Udział w spotkaniu "Możliwości polityki rolnej UE dla zachowania bioróżnorodności i zrównoważonego rozwoju wsi na obszarach chronionych", na zaproszenie Urzędu Ochrony Przyrody Niemiec, w miejscowości Putbus auf Rugen.

Sporządzili Jarosław Borejszo i Joanna Adamczewska

Tabela 18e.

Oficjalni goście zagraniczni w 2004 r.

Lp.	Kraj/ instytucja, organizacja	Liczba osób	Termin	Cel wizyty	Uwagi
1.	Iran, dyrektorzy irańskich parków narodowych	25	22-23.05	Poznawczy	Pobyt koordynowany przez Ministerstwo Środowiska
2.	Rosja, Obwód Kaliningradzki, dziennikarze		30.09	Prezentacja walorów WPN	

Sporządził Jarosław Borejszo

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

Załącznik 15.

Informatyka w 2004 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Komputery ogółem (szt.)	53
	a)w tym: z procesorem min. 800 MHz	13
	b)przyrost liczby komputerów w 2004 r.	2
2.	Sieć komputerowa	-
	a)sieciowy system operacyjny	-
	Win NT 3.51	1
	b)liczba czynnych stacji roboczych	38
3.	GIS	-
	Programy GIS (szt. licencji)	
	MapInfo	5
	GeoMedia	1
	MS Acces (w ramach MS Office Prof.)	21
4.	Własne strony WWW	Tak
	Proszę wymienić wersje obcojęzyczne	angielska
	Liczba wejść na stronę w 2004 r.	73500
5.	Kadry	
	Asystent (pracownik naukowy) - Maciej Romański (min. Informatyka w zakresie obowiązków)	1 etat
	Specjalista do spraw geodezyjno – informatycznych – Andrzej Szymański (m.in. informatyka w zakresie obowiązków)	1 etat
6.	Edukacja informatyczna	-
	a)oprogramowanie "Natura 2000"	4

Sporządził Andrzej Szymański

Załącznik 16

Współpraca z samorządami w 2004 r

Lp.	Partner	Zakres współpracy	Efekt
1.	Zarząd Miasta Suwałki, Gmina Suwałki	Rozwój zrównoważony	Realizacja projektu "Ochrona wód w zlewni jeziora Wigry" do funduszu ISPA, uczestnictwo w Zespole Sterującym Programu ISPA
2.	Zarząd Miasta Suwałki	Promocja, rozwój zrównoważony	Promocja regionu, udział w targach "Aktywne wakacje 2003".
3.	Gmina Suwałki	Ochrona wartości kulturowych	Konserwacja cmentarza z I wojny światowej przy cmentarzu w Leszczewku
4.	Miasto Suwałki, Powiat Suwałki, Gminy Suwałki, Krasnopol, Nowinka.	Rozwój zrównoważony	1. Współpraca ze szkołami 2. Organizowanie Dnia Sprzątania Świata
5.	Starostwa Powiatowe w Suwałkach, Sejnach i Augustowie	Rozwój zrównoważony	Współpraca w ramach Forum Samorządowego Pojezierza Suwalsko–Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej. Współorganizacja Europejskiego Tygodnia Lasów, uczestnictwo w pracach związanych z członkostwem w Europejskiej Fundacji

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

			Lasów i Jezior FONDEL, prowadzenie sekretariatu d/s współpracy z FONDEL-em.
6.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	Promocja, rozwój zrównoważony	Wspólne działania promocyjne (targi turystyczne).
7.	Powiatowy Zespół Rozwoju Turystyki	Promocja	Działania na rzecz rozwoju produktu turystycznego Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej, opracowanie audytu turystycznego.
8.	Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna	Promocja, informacja turystyczna	Działania promocyjne, prace w ramach projektu "Zintegrowana sieć tras rowerowych Suwalszczyzny"
9.	Sołectwa wsi położonych na terenie WPN	Ochrona różnorodności biologicznej	Wysłano informację o projekcie odnawiania sadów lokalnych odmian jabłoni. Wzrost zainteresowania projektem, obecność uczestników szkolenia sierpniowego - przy szczepieniu drzewek.
10.	Gmina Puńsk	Edukacja	organizacja warsztatów z cyklu <i>Ginące zawody</i>

Sporządzili Joanna Adamczewska i Jarosław Borejszo

Załącznik 17.

Współpraca z organizacjami ekologicznymi i innymi w 2004 r.

Lp.	Nazwa organizacji	Zakres współpracy	Efekt
1.	Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielony Płuc Polski	Edukacja	Realizacja projektu związanego z ochroną różnorodności biologicznej w rolnictwie, edukacja dzieci i młodzieży, przygotowanie wydawnictw o charakterze edukacyjnym
2.	Biuro Porozumienia Zielone Płuca Polski	Edukacja	Organizacja Sztafety Obszarów Chronionych
3.	Suwalsko – Augustowskie Towarzystwo Naukowe	Edukacja	Organizacja seminarium przyrodniczego, przygotowanie i wydanie materiałów pokonferencyjnych z okazji XV-lecia WPN
4.	Stowarzyszenie "Człowiek i Przyroda"	Czynna ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt	Wspólna realizacja projektu "Restytucja i czynna ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym"
5.	Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski	Realizacja wspólnych projektów w zakresie edukacji ekologicznej i ochrony różnorodności biologicznej	Realizacja Projektu restytucji rodzimych ras zwierząt i odmian jabłoni, urządzenie szkółki jabłoni

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

6.	Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach	Edukacja	Organizacja konkursów
7.	Suwalski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli	Edukacja	Organizacja konkursów
8.	Fundacja GAP Polska	Edukacja	Realizacja Programu Ekozespołów, wydawanie materiałów związanych z programem
9.	Olsztyńskie Centrum Edukacji Nauczycieli	Edukacja	Realizacja Programu Ekozespołów, przygotowanie wydawnictw edukacyjnych
10.	Elckie Centrum Edukacji Ekologicznej	Edukacja	Organizacja wystawy i seminarium dla nauczycieli
11.	Muzeum Okręgowe w Suwałkach	Edukacja	organizacja wystawy
12.	Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie	Edukacja	organizacja wystawy
13.	Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju "Agro-Group"	Edukacja	Rozpowszechnianie informacji nt. planowanych wydarzeń edukacyjnych
14.	PTTK Oddział Suwałki	Edukacja i turystyka	Organizacja imprez dla dzieci i młodzieży
15.	Biblioteka Publiczna w Suwałkach	Edukacja	Organizacja cyklu spotkań pt. <i>Moja Mała Ojczyzna</i> , organizacja promocji numery specjalnego kwartalnika Wigry
16.	Komitet Ochrony Orłów	Edukacja	organizacja warsztatów pt. <i>Bubobory 2004</i>
17.	Zespół Szkół Nr 1 w Suwałkach	Edukacja	Realizacja programu edukacji ekologicznej pt. "Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego" dla uczniów liceum ogólnokształcącego, klasy I- IV o profilu ekologicznych – zajęcia terenowe i stacjonarne na terenie parku.
18.	Gimnazjum Nr 6 w Suwałkach	Edukacja – organizacja konkursu	
19.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku	Edukacja	Organizacja Europejskiego Tygodnia Lasów
20.	Komendy Straży Pożarnych w Suwałkach i Sejnach	Edukacja	Wspólna akcja na temat szkodliwości wypalania traw w szkołach z terenu WPN
21.	Parki Narodowe: Białowiecki, Biebrzański, Narwiański	Edukacja i turystyka	Opublikowanie wspólnego pakietu broszur pt. <i>Parki narodowe w województwie podlaskim.</i>
22.	Biura Podróży: Agro-Universal, "Suwalszczyzna" –	Turystyka	Obsługa grup wycieczkowych.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2004 ROKU

23.	Stowarzyszenie Turystyczne Wigry	Turystyka	podpisanie porozumienia o współpracy dnia 15.10.2004 roku.
24.	Zofia Tarasiewicz	Edukacja i turystyka	Warsztaty: przetwórstwo mleka, potrawy regionalne – kartacze i biesiady regionalne, rekomendacja w konkursie “Nasze kulinarne dziedzictwo” (I miejsce w eliminacjach regionalnych).
25.	Halina Żukowska	Edukacja	Warsztaty “Wypiek chleba wiejskiego”
26.	Stanisław Huryn	Turystyka i edukacja	Sponsorowanie przejazdów kolejką wąskotorową w trakcie zajęć edukacyjnych, oraz działań związanych z obchodami XV – lecia WPN, wspólne działania w zakresie organizacji “Festynu historycznego” w Płocicznie.
27.	Jan Jaworowski	Turystyka	Obsługa wspólnych imprez turystycznych, “Turniej piłki siatkowej nad j. Wigry”, festyn ludowy.
28.	Bogdan Łukowski	Turystyka i edukacja	Obsługa wspólnych imprez turystycznych, spływów kajakowych i “Zielonych Szkół”.
29.	Jan Góral	Ochrona wartości kulturowych	Restytucja nagrobka na mogile dwóch ułanów w pobliżu parkingu leśnego we wsi Leszczewek

Sporządzili Joanna Adamczewska, Elżbieta Szkiruć, Jarosław Borejszo